

● **Mitt tips** | 24 Lærer å unngå luksusfellen ● **Reportasje** | 26 Store utfordringer for barnehagesektoren
● **Fotoreportasje** | 30 Skolefilmbussen kommer ● **Frisonen** | 35 Adjunkt med dogmefoto

UTDANNING

1

13. JANUAR 2017

utdanningsnytt.no

Overgrepsdebatten

– Menn må få gi omsorg

Knut Hovland
Ansvarlig redaktør
kh@utdanningsnytt.no

Harald F. Wollebæk
Sjef for nett, desk og layout
hw@utdanningsnytt.no

Paal Svendsen
Nettredaktør
ps@utdanningsnytt.no

Ylva Törnngren
Deskjournalist
yt@utdanningsnytt.no

Sonja Holterman
Journalist
sh@utdanningsnytt.no

Jørgen Jelstad
Journalist
jj@utdanningsnytt.no

Kirsten Ropeid
Journalist
kr@utdanningsnytt.no

Marianne Ruud
Journalist
mr@utdanningsnytt.no

Kari Oliv Vedvik
Journalist
kov@utdanningsnytt.no

Inger Stenvoll
Presentasjonsjournalist
is@utdanningsnytt.no

Tore Magne Gundersen
Presentasjonsjournalist
tmg@utdanningsnytt.no

Ståle Johnsen
Bokansvarlig/korrekturleser
sj@utdanningsnytt.no

Synnøve Maas
Markedssjef
sm@utdanningsnytt.no

Randi Skaugrud
Markedskonsulent
rs@utdanningsnytt.no

Hilde Aalborg
Markedskonsulent
ha@utdanningsnytt.no

Anita Ruud
Markedskonsulent
ar@utdanningsnytt.no

Henriette Myklebust Øye
Markedskonsulent
hmo@utdanningsnytt.no

Linda Sjødal
Markedskonsulent
ls@utdanningsnytt.no

1

13. JANUAR 2017

utdanningsnytt.no

Innhold

● Hovedsaken: OVERGREP I SKOLE OG BARNEHAGE

Åpenhet rundt seksuelle overgrep er svært viktig, men samtidig må vi unngå at menn som jobber i skoler og barnehager blir mistenkeliggjort, advarer ansatte og tillitsvalgte.

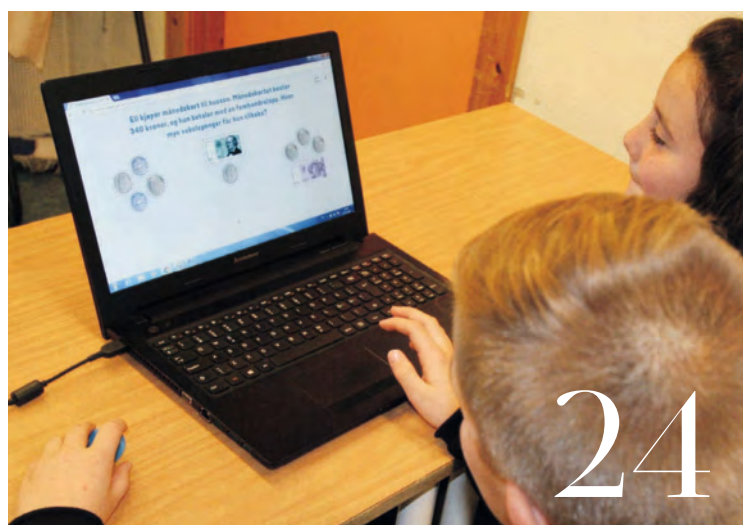
● Frisonen

35

Bildene skal være tette opp til virkeligheten. Derfor er etterbehandling uaktuelt for Assad Nasir, lærer og lidenskapelig hobbyfotograf.

Innhold

Aktuelt	4	Debatt	40
Aktuelt navn	8	Kronikk	46
Hovedsaken	10	Stilling/kurs	50
Kort og godt	22	Lov og rett	55
Ut i verden	23	Fra forbundet	56
Mitt tips	24		
Reportasje	26		
Glimt	29		
Fotoreportasje	30		
Friminutt	34		
Frisonen	35		
Innspill	36		

● Mitt tips

Ved Korta skole i Oppland lærer elevene hvordan de skal unngå å bruke mer enn de har råd til. Lærerne har gode erfaringer med må bruke læringsverktøyet Pengevett.

Utdanning på nettet

I Utdannings nettutgave finner du blant annet løpende nyhetsdekning og debatt, utgaver av bladet i pdf-format og som eblad, samt informasjon om utgivelser: utdanningsnytt.no

Fotoreportasje

Skolefilmbussen har besøkt Gjøvik videregående skole. Da blir det filming.

Kronikk

Kravet om karakteren 4 i matematikk for alle lærerstudenter, enten de skal ha matematikk i fagkretsen sin eller ikke, er en åpenbar tabbe, skriver Geir Martinussen, lærerutdanner i matematikk ved Høgskolen i Oslo og Akershus.

UTDANNING

Utgitt av Utdanningsforbundet
Oahppolihttu

Besøksadresse

Utdanningsforbundet,
Hausmanns gate 17, Oslo
Telefon: 24 14 20 00

Postadresse

Postboks 9191 Grønland, 0134 Oslo

e-postadresse

redaksjonen@utdanningsnytt.no

Godkjent opplagstall

Per 1. halvår 2016: 163.911
issn: 1502-9778

Design

Itera Gazette

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav. Det er svanemerket og 100 % resirkulerbart.

Trykk:

Sörmlands Printing Solution
www.sormlandsprinting.se

Abonnementsservice

Medlemmer av Utdanningsforbundet melder adresseforandringer til medlemsregisteret. E-postadresse: medlem@utdanningsforbundet.no

Medlem av

Fagpressen

Utdanning redigeres etter Redaktørplakaten og Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som likevel føler seg urettmessig rammet, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg, PFU, behandler klager mot pressen. PFUs adresse er Rådhusgt. 17, Pb 46 Sentrum, 0101 Oslo Telefon 22 40 50 40.

Forsidebildet

Pedagogisk leder Frank Bræin mener det har vært tendenser til mistenkeliggjøring av menn i barnehage i forbindelse med oppmerksomheten rundt overgrep. Her legger han perler sammen med Ola, Helmine og Oskar i Solbærtorvet barnehage i Oslo.

Foto: Erik M. Sundt

Leder Steffen Handal

1. nestleder Terje Skyvulstad

2. nestleder Hege Valås

Sekretariatssjef Lars Erik Wærstad

Leder

Knut Hovland | Ansvarlig redaktør

Kloke ord om hverdagsintegrering

Nyttårstalene til kong Harald og statsminister Erna Solberg ble som vanlig hørt og sett av svært mange ved inngangen til det nye året. Talene har viktige budskap til oss alle, og de blir grundig forberedt hvert eneste år. I en tid preget av krig og terror, millioner av mennesker på flukt, klimakrise og store politiske endringer, er det avgjørende at vi har ledere som kan vise at det tross alt også er mye bra som skjer. Ikke minst er det viktig å få fram hvordan vi skal forholde oss til hverandre som medmennesker, uansett hva slags bakgrunn vi måtte ha. Det handler om gjensidig respekt, raushet og toleranse. Erna Solberg lanserte i fjor begrepet hverdagsintegrering, og det gjentok hun i årets nyttårstale.

Statsministeren trakk fram historien om Aisha Ali Mohammed i Oslo, den første kvinnelige somaliske bus-sjåføren i hovedstaden. Solberg pekte på at hun har utfordret holdninger i sitt eget miljø om at kvinner skal være hjemmearbeidende. Hun har også fått kritikk for at hun gjør en manns arbeid og for at hun bruker bukser. Men hun har også fått kritikk av etniske nordmenn fordi hun kjører buss med hijab. – Barrierer som kan virke små, kan i virkeligheten være store, sa statsministeren og la til: – Er du så heldig å havne på hennes buss, håper jeg du gir henne et varmt smil. Da bidrar du til hverdagsintegreringen, sa Solberg. Så enkelt og så godt kan det sies.

Kong Harald fikk mye ros for talen han holdt i Slottsparken i fjor, og han fulgte opp dette i nyttårstalen. Kongen pekte på betydningen av at vi må kjenne til vår egen historie, våre egne tradisjoner og våre egne verdier. Ved å stå trygg i bevisstheten om egen arv, kan man lettere møte andre med et åpent sinn. Kongen avsluttet sin tale med disse ordene: – I det nye året håper jeg både Norge, Europa og verden kan preges av dette: At vi som deler denne jorden erkjenner at vi først og fremst er medmennesker. At vi klarer å samle oss om å arbeide for en sunnere verden. At vi velger å bekjempe ondt med godt.

I et år hvor Norge kommer til å bli preget av en intens stortingsvalgkamp, er det viktig at representanter for alle partier har med seg budskapet fra nyttårstalene. Ikke minst gjelder det noen av statsrådene i Erna Solbergs egen regjering som ikke akkurat går i spissen for å fremme hverdagsintegrering. Når folk som ønsker å hjelpe andre, blir omtalt som «godhetstyranter», har det etter vår oppfatning tippet helt over. For barn og unge må det mildt sagt være svært forvirrende å oppleve hvor langt unna den politiske debatten av og til kan være fra de idealene de blir flasket opp med til daglig i skolen.

Knut Hovland

Barnehage

– Vanskelig å redusere sykefraværet

Barns sykefravær i barnehagen påvirkes ikke av gjennomgang av hygienrutiner, forslag til forbedring og mer informasjon til foreldre om når barn skal være hjemme fra barnehagen for å unngå smittespredning, viser en ny svensk studie.

TEKST Paal Svendsen | ps@utdanningsnytt.no

I Göteborg har en hygiesykepleier besøkt barnehager for å utdanne personalet slik at hygiene-rutinene kan forbedres.

Barnehagene ble også oppfordret til å bruke retningslinjer for hvor lenge barn bør bli hjemme etter at de har hatt for eksempel omgangssyke og feber, ifølge ifau.se.

Minimal forbedring

Forskere ved det svenske forskningsinstituttet IFAU skriver i en rapport fra arbeidet i Göteborg at man har sett på hvordan sykefraværet har utviklet seg i barnehager som har vært en del av satsingen og sammenlignet det med barnehager som ikke har vært med. Konklusjonen er altså at innsatsen ikke har hatt noen effekt.

– Sykefraværet gikk ikke ned, verken i gjennomsnitt eller for ulike aldersgrupper, sier Caroline Hall, én av forskerne bak rapporten.

Barn i små barnehager hvor det er færre enn 15 barn, hadde riktignok en minimal forbedring på om lag 5 prosent.

– Det er viktig å påpeke at vi ikke har informasjon om i hvilken utstrekning barnehagene faktisk forbedret rutinene sine som følge av satsingen, sier den andre forskeren bak rapporten, Erica Lindahl.

De yngste er mest borte

En forklaring på mangelen på effekter av dette, kan være at strenge hygienrutiner er vanskelig å opprettholde i store barnegrupper. Resultatene må derfor ikke tolkes dit hen at hygienrutiner

Barn i fire-fem-årsalderen er borte cirka 6 prosent av tiden barnehagen er åpen, viser svensk forskning.

ILL.FOTO ADOBESTOCK

ikke er viktig for barns sykefravær, heter det fra forskerne.

Forskerne har funnet at det er de yngste barna som har det største fraværet, men at dette minker når barna blir eldre. De yngste barna på ett til to

år var borte i snitt 12 prosent av de dagene barnehagen var åpen. Barn i fire-femårsalderen var borte 5 til 6 prosent av tiden.

Fraværet er høyest i februar og mars og lavest i mai.

Lærerutdanning

Flere lærerstudenter består deleksamen i matematikk

Etter at lærerstudentenes deleksamen i matematikk ble tellende på vitnemålet, har langt flere bestått eksamen. Karakterene er også blitt langt bedre.

Gjennomsnittskarakteren på prøven i desember var C, og kun 9,2 prosent av studentene strøk. I mai var fasiten 37 prosent strøk og gjennomsnittskarakteren E.

Direktør Terje Mørland i Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) tror de gode resultatene skyldes at nasjonal deleksamen nå teller på vitnemålet: – Den lave strykprosenten tyder på at langt flere har tatt eksamen alvorlig, sier han. ©NTB

● Statistikk

Aldri før har så mange gått på private skoler

Totalt går 23.000 elever på private skoler. Tallet har aldri vært så høyt. Flesteparten av elevene ved private skoler befinner seg i Oslo, Vestfold og Aust-Agder.

TEKST Kari Oliv Vedvik | kov@utdanningsnytt.no

I alt går 629.275 elever i norske grunnskoler, en økning på nesten 5000 fra i fjor. 58 prosent går på skoler med flere enn 300 elever. Tallene fra Grunnskolens informasjonssystem GSI ble kunngjort 14. desember.

Kjønnsforskjeller

Nesten 70 prosent av dem som får spesialundervisning, er gutter. Totalt får 8 prosent av elevmassen spesialundervisning.

Antallet som får spesialundervisning, har totalt sett gått tilbake jevnt og trutt de senere år, fra 52.000 elever i 2010 til årets 50.000.

Det er også færre elever som får morsmålsopplæring, tospråklig opplæring og tilrettelagt opplæring. I 2008 fikk cirka 22.000 elever slik opplæring, nå er tallet 14.000.

Lønnsstigning gjør elevene dyrere

Hver elev koster i år 16.500 kroner mer enn i 2010. Tall fra KOSTRA viser at hver elev i 2015 kostet 108.500

I Norge går i alt 23.000 elever i private skoler.

ILL. FOTO ERIK M. SUNDT

kroner i gjennomsnitt. Summen inkluderer grunnskoleundervisning, skolelokaler og skoleskyss. 80 prosent av utgiftene går til lønn. Det er i hovedsak denne posten som stiger.

MEST LEST:

- Den minoritetsspråklige jenta sluttet å gråte med sanglek
- En kjedelig kommode kan forvandles med Lego
- Lærer vant pris for lærebok i matematikk
- – Flere jenter må inn i tekniske yrker
- Gangsø i KS: – Jeg har sympati for hvordan forhandlingene med lærerne foregikk
- Vanskelig å redusere sykefraværet for barnehagebarn

Gikk du glipp av denne?

Overgrep i skole og barnehage

En lærer misbrukte gutter i over 35 år uten å bli stoppet. Han er ikke alene. I løpet av de seks siste årene er 74 ansatte i norske skoler og barnehager blitt dømt, tiltalt eller siktet for overgrep mot minst 250 barn.

utdanningsnytt.no/overgrep

● Barnehage

Fem veier til styrket foreldresamarbeid

Et godt foreldresamarbeid er avgjørende for å fremme barns trivsel, utvikling og læring i barnehager. Med bakgrunn i en ny undersøkelse peker EVA ut fem veier til et styrket foreldresamarbeid.

Et godt samarbeid mellom foreldre og pedagoger er en av de viktigste faktorer for at barna opplever barnehagen som positiv og trygg, viser forskning. I en ny undersøkelse har Danmarks eva-

lueringsinstitutt (EVA) kartlagt hvordan danske barnehager og foreldre samarbeider i hverdagen, ifølge en pressemelding.

Undersøkelsen bygger på to spørreskjemaundersøkelser blant henholdsvis 477 barnehageledere og 751 foreldre og på kvalitative intervjuer med 12 barnehageledere og 10 foreldre.

Den viser at både foreldre og pedagoger ønsker et tett samarbeid om å fremme barnas trivsel, utvikling og læring. Men «foreldrene etterspør

mer dialog og veiledning og en tettere kontakt med personalet i hverdagen enn de får i dag.

I undersøkelsen blir det pekt på fem måter til å styrke foreldresamarbeidet: 1) Bruk hverandres unike viten om barnet som en ressurs. 2) Juster forventningene og gi plass til hverandres perspektiver. 3) Skap gode rammer for konkret dialog. 4) Organiser foreldresamarbeidet ut fra pedagogiske intensjoner og foreldres ambisjoner. 5) Differensier foreldresamarbeidet.

● Overgrep

– De leter etter voksne som lytter

Barn som er utsatt for overgrep, leter etter voksne som lytter.

ILL.FOTO FREEIMAGES.COM

● Bakgrunn

Overgrep begått av ansatte i barnehage og skole er tema både i dene utgaven av Utdanning, side 10-21, i nr. 21/2016 og på utdanningsnytt.no/overgrep. Flere enn 250 barn er involvert i overgrepssaker i perioden 2010-2016.

– Overgrepsofre, særlig menn, venter ofte altfor lenge og blir syke før de søker hjelp, forteller Bjørn Aasmoe. Han minner om at barn som er utsatt for overgrep, trenger voksne som lytter.

TEKST Kari Oliv Vedvik | kov@utdanningsnytt.no

Bjørn Aasmoe har selv vært utsatt for overgrep og er styremedlem i foreningen Utsattmann.

– Den siste tidens medieoppslag har ført til at stadig flere har tatt kontakt med oss, sier han til Utdanning.

– Gutter og menn skal tåle mer enn kvinner. Menn må ofte finne en hensikt med å fortelle. Det er så skambelagt. For eksempel kan offeret ha fått ereksjon under overgrepet, men det er allikevel et overgrep. Menn som kommer til oss, blir møtt på en fin måte, sier Aasmoe, som jobber ved et støttesenter mot incest og seksuelle overgrep i Troms.

I hele landet finnes støttesentre der kvinner og menn som har vært utsatt for seksuelle overgrep, kan henvende seg.

Rus og vold

I stedet for å søke hjelp begynner enkelte å ruse seg eller tyr til vold eller annen uheldig adferd.

– En kan fort bli sett på som rar om en viser avvikende adferd. Da er det enda verre å stå frem, sier han.

– Hvor finner man hjelp?

– Hos støttesentre, fastleger eller psykologer. Bruk venner og andre som står deg nær. Det tar i gjennomsnitt over 17 år fra overgrepene skjer til ofrene klarer å fortelle om det. Det er altfor lang tid. Slutt å holde kjeft, begynn å fortelle, oppfordrer Aasmoe.

– Vær en trygg voksen

Barn som utsettes for overgrep, leter etter lyttende voksne, ifølge Aasmoe.

– Samtalen kan godt begynne med noe helt annet før betroelsene kommer. Du trenger ikke være ekspert, men en voksen som tør å lytte og ta dem alvorlig, sier han.

Aasmoe er selv en av dem som lytter når han holder foredrag på skoler.

– At flere tør å fortelle og stå frem, gjør det lettere å søke hjelp for dem som har vært eller blir utsatt for overgrep. Vi er ikke det vi har opplevd og har ikke ansvaret for overgrepene vi ble utsatt for. Skal en få bearbeidet hendelsen, må en begynne å snakke om det, sier han.

● Utsattmann

Foreningen Utsattmann har egen nettportal der både ofre og fagfolk kan finne råd og veiledning. I tillegg har mange utsatte fortalt sine historier, og disse er publisert der.

NRK har også dekket temaet overgrep og har publisert dokumentarer om menn som har vært utsatt for dette, der de medvirkende kommer fra Utsattmann.

Fylkessammenslåing

Ett Agder-fylke gir elevene større valgfrihet

Fylkeslederne i Utdanningsforbundet er positive til økt valgfrihet for elevene i videregående skole i Agder-fylkene. De to lederne forbereder seg nå også på sammenslåing av fylkeslagene.

TEKST Jørgen Jelstad | jj@utdanningsnytt.no

I midten av desember vedtok fylkestingene i Vest-Agder og Aust-Agder at de to fylkene skal slås sammen. Det kan påvirke de videregående skolene i fylkene.

– Det er altfor tidlig å si noe om, men vi har ingen indikasjoner på dramatiske konsekvenser i form av for eksempel nedleggelser av skoler, sier fylkesleder Svein Ove Olsen i Utdanningsforbundet Vest-Agder.

Han sier sammenslåingen kan slå positivt ut for elevene.

– Det gjør at elevene får større fleksibilitet i valg av skoler. Vi håper det vil slå positivt ut for tilbudet til elevene i videregående, sier Olsen.

– Usikkerhet ved enkelte skoler

Fylkesleder i Utdanningsforbundet Aust-Agder, Ottar Stordal, bekrefter at de ikke har noen konkrete indikasjoner på endringer i skolestrukturen for de videregående skolene.

– Men det er for tidlig å si noe ennå. Jeg vet at det blant de ansatte ved enkelte videregående skoler nær fylkesgrensen er usikkerhet om hva som vil skje ved sammenslåing, sier Stordal.

Han tror skolestruktur vil være et tema for politikerne fram mot 2020.

– Elevtallet i videregående er på vei ned, og det gir noen utfordringer. Det vil kunne føre til strukturendringer, sier Stordal.

Også han er positiv til økt valgfrihet for elevene. Han forteller at de har hatt noen utfordringer knyttet til grenseelever, som ikke kan velge en skole rett på andre siden av fylkesgrensen, men må reise langt for å kunne gå på ønsket linje.

– Den problemstillingen vil forsvinne. Fra elevenes synspunkt er det positivt, sier Stordal.

Ett fylkeslag

Sammenslåingen betyr også en sammenslåing av fylkeslagene til Utdanningsforbundet i Vest- og Aust-Agder.

Det blir flere skoler å velge mellom for elevene i videregående når Vest- og Aust-Agder slår seg sammen.

ARKIVFOTO KARI OLIV VEDVIK

– En naturlig følge av beslutningen i fylkene vil være å slå sammen fylkeslagene. Dette er en prosess de er kommet langt med i Nord- og Sør-Trøndelag, så vi regner med litt drahjelp fra deres erfaringer, sier Svein Ove Olsen i Vest-Agder.

Ottar Stordal i Aust-Agder er også glad for at fylkeslagene i Trøndelag ligger foran i løypa.

– De går opp et spor som vi kan følge etter i. Men det er klart vi har noen store utfordringer foran oss, sier Stordal.

Trøndelagsfylkene har allerede vedtatt å slå seg sammen fra januar 2018. Regjeringens mål er at dagens fylker skal erstattes av 10 regioner fra nyttår 2020.

Videregående skole

Antall undervisningstimer varierer

Det er store forskjeller mellom videregående skoler når det gjelder hvor mye undervisning elevene får i løpet av et skoleår, viser en ny rapport fra forskningsinstituttet NIFU. En av ti skoleledere oppgir at de planlegger skoleåret med færre timer enn elevene har krav på. Seks av ti skoler planlegger med like mange timer, mens det fra tre av ti skoler meldes at dette varierer eller at de planlegger skoleåret med flere timer.

– Det er alvorlig at enkelte skoler ikke gir elevene det antallet undervisningstimer de skal ha, sier kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen (H) i en pressemelding.

Grunnskole

Nesten 300 skoler lagt ned på seks år

Siden 2010 er 294 norske grunnskoler lagt ned. Godt over halvparten av dem hadde færre enn 50 elever. Statistikk fra Utdanningsdirektoratet viser at 177 av skolene som er lagt ned de siste seks årene, hadde under 50 elever, skriver Nationen. (©NTB)

Integrering

Løkenåsen skole tildeles Benjaminprisen 2016

Benjaminprisen 2016 tildeles Løkenåsen skole i Lørenskog i Akershus for sin satsing på arbeid mot rasisme og diskriminering over lang tid.

– Juryen har kunnet følge skolens stadige utvikling. Det er særdeles velfortjent at prisen i år går til nettopp dem, sier juryleder Guri Hjeltne i en pressemelding.

Rettelse

I intervjuet under vignetten «Min favorittlærer» stod det at Egil Skadberg var Camilla Herrems kontaktlærer. Han var hennes faglærer i matematikk og naturfag. Kontaktlærer var Hanne-Lise Bjørnsen.

Aktuelt navn

Med filmkamera i barnas verden

Etter ti års planlegging og ett år i en barnehage er Margreth Olins dokumentarfilm om barnehage snart klar for kinoer over det ganske land.

TEKST OG FOTO Kari Oliv Vedvik | kov@utdanningsnytt.no

● Margreth Olin (45)

Hvem

Dokumentarfilmskaper, spillefilmregissør og manusforfatter.

Aktuell

Har laget filmen «Barndom» om livet i en barnehage. Filmen har premiere på kino den 3. mars.

Du sluttet selv i barnehagen da du var fem år. Hvorfor?

Jeg følte meg ensom og savnet voksne jeg var nær. Jeg syntes det var skummelt der. Så en dag jeg falt av huska og fikk den i bakhodet, gikk jeg ut barnehageporten og ned til sentrum i Stranda. Jeg kjente hun som drev Grand Café, Emma. Jeg spurte om jeg kunne være hos henne mens foreldrene mine var på jobb. Slik ble jeg Strandass yngste kafédame.

Du har fulgt barna i en barnehage ett helt år. Hva er det viktigste budskapet i filmen?

At den frie leken er barnets næringskilde. I leken lærer barnet gjennom glede. Barnet skaper seg selv gjennom leken. Vi må ikke glemme dette. Barnet lever i en magisk verden, ikke en liksomverden, ikke en tulle-verden. Men en verden helt på alvor. Den må vi ivareta. Den er livsnødvendig for vår utvikling.

Etter å ha observert barnehagelivet, vil du si at barnehage er bra for barn?

Det som er bra for ett barn, trenger ikke være bra for ett annet. En god barnehage har respekt for og rommer det enkelte barnet. Barnehagen må bygges ut fra barnas behov. Det må være nok voksne på jobb, trygge relasjoner mellom voksne og barn, og mellom barna. Seksåringene burde vært i barnehage. I «Barndom» møter vi seksårsklubben. Da seksårsreformen ble innført, ble landets foreldre lovet at leken skulle følge seksåringene inn i skolen. Slik gikk det ikke. Nå trykkes det på for å innføre skolen i barnehagen. Derfor er denne filmen viktig.

Hvilken kjent person ville du hatt som lærer?

Jeg klarer ikke å velge én, men jeg ville satt pris på sir David Attenborough, Steve Jobs, Werner Herzog og Bertha von Suttner.

Du får holde en undervisningstime for den norske befolkning. Hva handler timen om?

Akkurat nå ville jeg vist «Barndom». Det er en film som tar deg inn i barnets verden. Se hva barnet ditt gjør, når du ikke er der. Kan vi lære av barnets frilek? Jeg tror det! Jeg håper filmen kan inspirere flere til å jobbe med og for barn.

Hva liker du best med deg selv?

At jeg har lett for å le.

Hva er din favorittbok?

Det finnes en verden av gode bøker med potensial til å endre våre tanker om oss selv og livet. Jeg leste «To Søstre» av Åsne Seierstad i jula. Hun er en sjeldent begavet forteller, og det er en fantastisk og viktig bok.

Hva gjør du for å få utløp for frustrasjon?

Tar en drink med en god venn og jobber mer. Jobb er vel mitt botemiddel for det meste. Men mellom oss – jeg begynte på magedans i høst, for å bli kvitt stress i kroppen. Herlig. Jeg elsker det.

Hvem er din favorittpolitiker?

Jeg har ikke et slikt forhold til politikere at jeg har favoritter. Men spør du meg om vi har kloke politikere, er svaret ja. Hadia Tajik er én av dem.

Hva er ditt bidrag i kampen for å redde verden?

Ømhet for menneskeverdet. Å stå i en tradisjon av dokumentarister hvis inngang til mennesker, livet og historiefortelling er ømhet for det enkelte menneskets verd. Uansett hvem han eller hun er eller hva de har gjort.

«Den frie leken er barnets næringskilde. I leken lærer barnet gjennom glede.»

**Larvik
kommune**

Kultur for læring!

Ledige lærerstillinger i Larvik 2017!

Ledige stillinger i Larvikskolen lyses ut i februar på: larvik.kommune.no
Søknadsfrist: 27.02.2017

Oppvekst i Larvik

Hovedsaken

OVERGREP I SKOLE OG BARNEHAGE

MANI

N, ikke overgriper

De siste årene er 74 menn som jobbet i skole eller barnehage, blitt mistenkt eller dømt for overgrep. Hva gjør det med den mannlige læreren?

TEKST Hanne Selboe Karagülle,
Sonja Holterman og Kari Oliv Vedvik

FOTO Erik M. Sundt

Frank Bræin, pedagogisk leder i Solbærtorvet barnehage, perler med barna Helmine og Oskar. Frank vil ikke at alle menn skal bli mistenkeliggjort som følge av overgrepssakene.

«Det er viktig at det skrives og snakkes om dette, men samtidig må man presentere et nyansert syn. For de fleste menn er jo ikke overgripere.»

Frank Bræin

Frank Bræin sitter ved et lavt bord, omringet av brødskiver og barnesnakk. Det er tid for formiddagsmat i Solbærtorvet barnehage i Oslo. Bræin og de andre ansatte ved avdeling Mango passer på at alle får i seg det de skal.

Av seksten ansatte i barnehagen er sju menn. Frank er en av dem, han har jobbet der siden 2011. På Solbærtorvet er de enige om at det er viktig med menn i barnehagen. Men mannlige ansatte i barnehagen har kommet på dagsordenen av andre grunner enn rekruttering den siste tiden.

12 ansatte i barnehage er dømt for seksuelle overgrep eller for nedlasting av overgrepsmateriale siden 2010. I tillegg er åtte barnehageansatte siktet og under etterforskning.

De fleste overgriperne er dømt eller mistenkt for å ha misbrukt barn i barnehagen der de jobber. Alle de dømte og siktede er menn. De er mellom 25 og 52 år, og de fleste ofrene er jenter.

Mistenkeliggjøring

Til tross for medieoppslag og fokus på overgrep har Frank Bræin aldri følt seg mistenkeliggjort. Han frykter likevel at enkelte kan mistro menn som jobber med barn.

– Jeg har selv tenkt mye på det, og det har også vært et par andre mannlige ansatte som har vært bekymret. Vi ser jo at det kan være en tendens til mistenkeliggjøring, som at menn ikke skal få skifte bleier, sier han.

Tre barn tripper etter Frank inn på lekerommet. De skal få lov å leke litt inne før de må ut med de andre barna.

– Hva vil dere gjøre nå da? spør Frank.

Barna drar på det, før de lyser opp.

– Perle!

Barna sirkler rundt Frank mens han henter en stor blank kasse full av perler. Alle får utdelt en fargerik skål hver.

– Hva skal vi perle da?

– Pokémon!

I Solbærtorvet barnehage har det ikke vært overgrep. Likevel er de påvirket av overgrepssa-

kene i andre barnehager. Frank Bræin mener det viktigste man kan gjøre for å forhindre mistenkeliggjøring, er ikke å generalisere.

– Det er viktig at det skrives og snakkes om dette, men samtidig må man presentere et nyansert syn. For de fleste menn er jo ikke overgripere, sier han.

Lene Norum Johansen, leder i Solbærtorvet barnehage, sier at ingen forskjellsbehandles i barnehagen, men at åpenhet alltid har vært viktig i rutineene deres.

– Vi har for eksempel vinduer inn til stellerrommet, slik at alle kan se inn, og at du på generell basis ikke stenger deg inne med barna. Det er ikke noe du skal skjule. Dette er noe som var tilrettelagt da barnehagen ble bygget, men jeg vet også om barnehager som har skåret ut vinduer etter at det har blitt rullet opp så mange saker i media, sier hun.

Hun mener også at faste rutiner er viktig for å unngå mistenkeliggjøring.

– Så lenge man har gode rutiner for det blir en sak, er det ikke noen grunn til mistenkeliggjøring.

Frykter en generalisering

I Bergen er fem mannlige ansatte blitt siktet for overgrep i barnehagen det siste året. En av dem er dømt, resten er fortsatt under etterforskning. Odd Arild Viste, en av de hovedtillitsvalgte i Utdanningsforbundet Bergen, sier at sakene kan føre til bekymring blant mannlige barnehageansatte.

– Jeg har snakket med mange som har uttrykt bekymring når slike saker avdekkes. De frykter jo en generalisering av alle mannlige barnehageansatte, og at dette skal påvirke dem negativt i deres egen jobbhverdag. Det er ingen som har kontaktet meg spesifikt om disse sakene, men det skaper jo ubehag, og man er redd for å bli mistenkeliggjort. Nå skal det også sies at de samtidig er glad for at slike saker får den oppmerksomheten de får, sier Viste.

Han påpeker at Bergen kommune har satt i gang tiltak som retter fokuset mot overgrep i barnehagen.

– Ledere og ansatte blir kurset i hvilke tiltak de kan iverksette hvis slike situasjoner oppstår. I den nye barnehagebruksplanen som bystyret vedtok i desember, er gjennomsiktighet i barnehagen tillagt mye vekt, slik at rutiner og samvær med barna ikke skal være skjult. Dette er altså noe som blir tatt alvorlig.

– Hvordan iverksetter man nødvendige tiltak uten å skape mistenkeliggjøring?

Det er tid for perling av Pokémon. Helmine (t.v.) og Oskar er ivrige etter å sette i gang.

– Jeg tror det at man er transparente på alle nivåer, er det viktigste, og at man snakker om det. Det er avgjørende å finne en balanse, og da er det viktig at lederne tar et ansvar og skaper trygghet i barnehagen, slik at ingen føler seg utsatt, sier Viste.

I 2015 var kun 9 prosent av de ansatte i barnehager menn, ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB). Ulike tiltak er blitt iverksatt for å øke rekrutteringen, men andelen menn som velger barnehage-

lærerutdanningen, har vokst lite de siste ti årene.

Leder i Utdanningsforbundet, Steffen Handal, er også opptatt av at man ikke må generalisere ut fra overgrepstallene.

– En overvekt av overgriperne i skole og barnehage er menn, men mannlige lærere og barnehagelærere er ikke overgripere, sier Handal.

– Tror du oppmerksomheten rundt disse sakene gjør at menn vegrer seg for å jobbe i skole og barnehage?

– For noen er det kanskje sånn. Det er i så fall en pris vi må betale, for oppmerksomheten rundt slike overgrep er avgjørende for at vi skal komme dette til livs. Så får vi lære oss å håndtere disse og andre bivirkninger på en klok måte underveis. For eksempel kan det være viktig at denne type saker behandles grundigere i lærerutdanningene, sier Handal.

Silje Marie Bentzen, leder i Pedagogstudentene i Utdanningsforbundet, mener oppmerksomheten rundt overgrepssaker i media kan føre til at menn kvier seg enda mer for å søke seg til barnehageutdanningene.

– Jeg tror det kan være et stort hinder. Veldig mange mennesker har et ansvar for å nyansere dette bildet og vise fram alle de fantastiske mennene som jobber i barnehage og skoler, og for å vise hvor utrolig viktig det er med kjønnsbalanse også innenfor disse yrkene.

Frank Bræin i Solbærtorvet barnehage tror også det kan ha konsekvenser for rekrutteringen av menn til utdanningen.

– Det kan fort bli slik, og det er veldig trist. Jeg tror jeg selv ville tenkt over det hvis jeg skulle søkt meg inn på utdanningen nå. Det er derfor viktig at lærerutdannerne tenker konkret over hva de kan gjøre for å rekruttere menn.

– Hva ville du selv sagt for å overbevise en som er i tvil om han skal søke seg til utdanningen?

– Hvis jeg skulle snakket til andre som vurderer å søke, ville jeg først og fremst si at det handler om overgriperne, ikke alle mannlige lærere og barnehageansatte. Vi må prøve å få tak på hva som skiller de mannlige lærerne fra overgriperne. Det >

«Jeg har ingenting til felles med overgriperne i barnehage og skole – annet enn kjønnnet.»

Paal Christian Bjonnes, Menn i barnehagen

Paal Christian Bjonnes.

FOTO RAGNA ELISE SKJERMO IVERSEN

handler også om å berolige de som vurderer å søke og spørre dem hvorfor de har lyst til å jobbe med barn og ungdom, sier han.

– Nødvendig oppmerksomhet

Det perles Pokémon. Bordet er strødd med tegninger som barna kan perle etter, og Frank sitter fremoverbøyd over et perlebrett mens barna kikker over skulderen hans. Noen ganger er det gøy å bare se på også.

Pokémon er helt legendariske, mener barna, og Frank er enig.

– Hva heter den da? spør Frank og peker på en rød Pokémon. Det vet de ikke, men den er legendarisk iallfall, gjentar de. Frank nikker.

– Ja, den er kjempelegendarisk!

Til tross for at Frank selv ikke merker noe forskjell i jobbhverdagen, er han opptatt av at overgrep i barnehagen må få mer oppmerksomhet, slik at problemet ikke ignoreres.

– Det er helt klart at dette er noe man ikke har tatt tak i før. Dette er noe som har skjedd, og skjer, og dessverre kommer til å skje framover. Men det at det dukker opp i media, gjør at vi i profesjonen tar en ny runde på det. Vi må hele tiden spørre oss selv hva vi kan gjøre, hva vi kan gjøre sammen med foreldre, og hvilke tiltak vi kan komme med, sier han.

– Omsorg uten mistenkeliggjøring

Paal Christian Bjonnes er styrer i en barnehage og aktiv i nettverket Menn i barnehagen, som han drifter nettsiden til. Han opplever ikke at overgrepene som er utført av menn i barnehage, rammer ham som barnehageansatt.

– Jeg klarer ikke å identifisere meg med dem bare fordi vi har samme kjønn, sier Bjonnes.

Menn i barnehagen hadde i november et seminar hvor omsorg og overgrep var tema.

– Det er viktig at vi prater om overgrep. Menn må kunne gi god omsorg i barnehagen uten å bli mistenkeliggjort, og jeg tror at åpenhet om temaet overgrep kan føre til en trygg omsorg, sier Bjonnes.

Han tror at enkelte mannlige ansatte i barnehage

kan føle seg hemmet av debatten rundt overgrep.

– Noen blir nok preget av dette. Enkelte menn tør kanskje ikke gi så god omsorg som de burde, sier Bjonnes.

Han tror likevel ikke overgrepssakene vil føre til at menn slutter i barnehagene.

– Barnehagefolk er trygge på sin rolle, men kanskje det kan skremme bort noen som vurderer å søke barnehagelærerutdanningen, sier Bjonnes.

Silje Marie Bentzen i Pedagogstudentene mener profesjonen må sette barna først i debatten om overgrep.

– Det er fryktelig synd for alle de andre ansatte som jobber i barnehage og skole. Dette får naturligvis negative konsekvenser for dem, og da spesielt menn. Men overgrep mot barn skal aldri skje, og vår lojalitet skal alltid ligge hos barna, sier hun.

Undervisning om overgrep inn i utdanningen

Kunnskapsdepartementet endret i år forskriftene. I den nye rammeplanen for lærerutdanningene er det nå klare krav til at studentene skal få mer kunnskap om vold og seksuelle overgrep gjennom undervisningen. Silje Marie Bentzen mener dette er et svært viktig steg i riktig retning.

– Nå vil studentene lære hvordan man best kan sette i gang nødvendige tiltak hvis slike situasjoner oppstår, og hvordan man best kan oppdage det. Jo mer kompetanse studentene har, jo bedre vil det være for personalet og barna i deres fremtidige arbeidsplasser. I det lange løp kan det forhåpentlig være med på å forhindre en del tilfeller også.

– Vil den økte oppmerksomheten i det lange løp føre til lojalitetskonflikter mellom kollegaer?

– Selvfølgelig skal vi operere i hensyn til kollegaer, men barna er de viktigste. Hvis det betyr at du mister en kollega, er det sånn det er. Mennesker som begår vold og seksuelle overgrep mot barn, skal ikke jobbe med barn, sier Bentzen.

Overgrep i barnehager fra 2010–2016

Siktet:

Barnehageansatt

Siktet i desember 2016. Siktet for overgrep i barnehagen hvor han jobber, ifølge Bergens Tidende.

Barnehageansatt (slutten av 40-årene)

Siktet for overgrep i barnehage i Alta i Finnmark. En mann i 40-årene ble pågrepet 11. oktober 2016. Han er siktet for overgrep mot to barn i barnehagen han jobber. Saken er under etterforskning. Han er siktet etter §299, som gjelder voldtekt av barn under 14 år. Mannen har jobbet i flere barnehager i distriktet.

Barnehageansatt

Siktet for seksuelt krenkende adferd i barnehage på Helgeland i Nordland. Mannen ble pågrepet i april 2016 og siktet etter §305. Saken etterforskes fortsatt, og offeret skal være et barn i barnehagen der han jobber.

Barnehageansatt (30-årene)

Siktet for besittelse av overgrepshalter. Mannen jobber i barnehage i Sunnfjord. Han ble pågrepet 21. juni 2016.

Barnehageansatt

Siktet for overgrep mot to barn i barnehage i Bergen. Mannen ble pågrepet i januar 2016, og saken er fortsatt under etterforskning.

Barnehageansatt (25)

Siktet for overgrep i Bergen. Han er siktet for voldtekt av ett barn og overgrep mot flere barn i barnehagene han har jobbet i. Mannen har jobbet i to ulike barnehager i Bergen, og han har vært aktiv i idrettsmiljøet som trener for barn.

Barnehageansatt (26)

Siktet for besittelse av overgrepshalter. Ble avslørt gjennom «Dark Room»-saken hos politiet i Bergen i november 2016. Mannen beskrives som «førskolelærer».

Dømt:

Styreleder og eier av barnehage (48)

Dømt i Nord-Troms tingrett i 2016.

Dømt for: §196, §200, §201, §204 i perioden 2006–2013. Straff: 10 måneder.

Offer: Seksuell omgang med jente 15 år og oppfordring til seksuelle handlinger via chat med seks andre jenter i alderen 11–15 år.

Barnehageansatt (30)

Dømt i Nord-Troms tingrett i 2016.

Dømt for: §195, §200, §204, §201 i perioden 2012–2015. Mannen utførte overgrep mot en rekke små barn. Overgrepene skjedde flere steder, i barnehagens lokaler, i en lavvo barnehagen hadde satt opp og i skolelokaler. Straff: 7 år 6 måneder forvaring. Offer: 15 barn, 3–6 år.

Barnehageansatt (25)

Dømt i Nord-Troms tingrett i 2013.

Dømt for: §195, §193, §200, §204 i perioden 2011–2012. Offer: Fire jenter i barnehagen der han jobbet, 3–4 år gamle. Straff: 1 år 8 måneder.

Lærervikar og barnehagelærer (25)

Dømt i Nord-Troms tingrett i 2014.

Dømt for: §195, §200 i perioden 2013. Offer: To gutter, 11 og 9 år. Han var også trener for barn i taekwondo og fotball.

Vikarlærer, barnehageansatt og assistent på SFO (23)

Dømt i Nord-Troms tingrett i 2013.

Dømt for: §204a, §201 i perioden 2008–2011. Offer: En jente, 14 år. Straff: 30 dager. Besittelse av overgrepshalter og for å ha sendt bilder av sin egen

penis til elev. Mannen var vikarlærer på en ungdomsskole hvor offeret var elev. Mannen har også jobbet i skolefritidsordningen.

Barnehageansatt (25)

Dømt i Bergen tingrett i 2016

Dømt for: §305, §311

Straff: 2 år

Mannen jobbet i en kommunal barnehage i Bergen da han ble pågrepet. Han er dømt for å ha produsert, spredt og oppbevart overgrepshalter av barn. Han er også dømt for nettovergrep.

Barnehageansatt (48)

Dømt i Asker og Bærum tingrett i 2011.

Dømt for: §200, §204, §201 i 2010.

Straff: 6 måneder.

Offer: Tre jenter i barnehagen hvor han jobbet, 3–4 år. Mannen blottet seg for jentene, og begikk seksuelle handlinger mot to av dem i barnehagen.

Assistent i skole og barnehage

Dømt i Oslo tingrett i 2011.

Dømt for: §200, §201

Offer: 11 jenter 7–10 år

Var assistent i en barnehage i Oslo og i en skole i Midt-Norge. Overfalt eller befølte fremmede jenter utenfor skolens og barnehagens område.

Barnehageansatt (25)

Dømt i Nedre Romerike tingrett i 2015.

Dømt for: §200, §201 i 2013.

Straff: 5 måneder.

Offer: Fem jenter i barnehagen, 4–6 år

Barnehagelærer

Dømt i Hedmarken tingrett i 2014

Dømt for: §204 i 2012

Straff: 10 måneders fengsel

Den tidligere barnehagelæreren hadde 2058 overgrepshalter på datamaskinen.

Lærervikar, barnehageassistent og SFO-assistent (52)

Dømt i Fredrikstad tingrett i 2014.

Dømt for paragrafene 195, 194, 193, 204a i perioden 1992–2012.

Straff: 8 år med minstetid på 5 år.

Offer: Seks gutter fra 6 til 13 år.

Mannen har jobbet i flere skoler, på skolefritidsordninger og i barnehager. Flere av ofrene gikk på skolen og skolefritidsordningen hvor mannen jobbet.

Mannen påtok seg oppgaven som støttekontakt for flere av guttene, slik at han kunne møte dem på fritiden. Overgrepene var grove og langvarige. Den ene eleven ble misbrukt i sju år.

Minst én ansatt i skole o

Antall avslørte overgrepssaker i skole og barnehage har økt siden 2010. – Vi har ingen holdepunkter for at flere forgriper seg nå enn før, men større oppmerksomhet om seksuelle overgrep mot barn kan føre til at flere overgrep oppdages og meldes videre, sier politibetjent John-Filip Strandmoen i Kripas.

FOTO ERIK M. SUNDT

og barnehage dømt for overgrep hver måned

I fjor ble 17 ansatte i skole og barnehage dømt for overgrep.
11 er siktet og under etterforskning.
Alle er menn.

Dommer som Utdanning har hentet inn, viser at minst én ansatt i skole og barnehage ble dømt for overgrep hver måned i 2016.

I desember kom de siste dommene. En 30 år gammel lærer på Jæren i Rogaland ble dømt for nedlasting, besittelse og produksjon av overgrepsskildringer, og for å ha forledet barn til å begå seksuelt krenkende adferd. Læreren har tatt bilder av gutter i garderober på flere skoler på Jæren, og i forbindelse med speideraktiviteter. Dette har han gjort flere ganger fra 2010 til januar i 2016.

Han har også hatt seksualiserte samtaler på nett med flere gutter i 13–14-årsalderen.

Læreren var også tiltalt for seksuell omgang over internett med en 10 år gammel gutt, men dette ble han frifunnet for. Det er ikke klart om saken blir anket til lagmannsretten.

SFO-ansatt dømt til fem års fengsel for overgrep

Senere i desember ble en ansatt i skolefritidsordningen dømt for å ha misbrukt en gutt som gikk på skolen der han jobbet. Overgrepene startet da gutten var 8 år.

Dette var den 17. dommen mot en ansatt i skole eller barnehage i fjor. Mannen ble dømt i Nordre Vestfold tingrett. Han var i 40-årene og fikk fengsel i fem år. Gutten gikk på skolefritidsordningen der han jobbet, og ble misbrukt fra han var 8 til han var 12 år. Overgriperen inviterte offeret og andre barn fra skolen hjem til seg på ettermiddagene. Han lokket dem med spill og godteri. Overgrepene skjedde både hjemme hos mannen og på turer han tok gutten med på.

Den SFO-ansatte ble tidlig i etterforskningen siktet for å ha planlagt barnebortføring. Bakgrunnen var at han hadde innredet et lydisolert barnerom i kjelleren i huset sitt. Han hadde også en bag med blant annet elektroshokkvåpen, håndjern, hansker, plaststrips og tau. I tillegg fant politiet at mannen har kjørt om nettene til adresser på Østlandet hvor det bodde små gutter. Siktelsen om barnebortføring ble henlagt på grunn av bevisets stilling. I dommen omtales funnene, og det står: «Sett i sammenheng fremstår funnene både forferdelige og skremmende.»

En lærer som ble dømt for overgrep i Senja tingrett sommeren 2016, ble i desember frikjent i Hålogaland lagmannsrett. Lagmannsretten mener det ikke var bevist utover enhver tvil at læreren hadde forgrepet seg på eleven.

Hver eneste måned

Antall avslørte overgrepssaker i skole og barnehage har økt siden 2010. Da ble fem lærere eller barnehagelærere dømt i overgrepssaker.

– Vi har ingen holdepunkter for at det skulle være flere reelle overgrep nå enn tidligere år. Enkelte undergrupper av personer som har seksuell preferanse for barn, har nok alltid søkt seg mot arbeid som gir tilgang til barn. Det har vært større oppmerksomhet om seksuelle overgrep mot barn de siste årene. Dette kan spille en rolle, ved at flere overgrep oppdages og meldes videre, sier politibetjent John-Filip Strandmoen i Kripos.

Til sammen var det 29 saker med ansatte i skole og barnehage i 2016, men mange av dem er fortsatt under etterforskning. 17 ble dømt, men seks av dem anket dommen.

Fakta

2016: 17 dommer.
6 er anket. 11 er siktet og under etterforskning.
2015: 8 dommer
2014: 12 dommer
2013: 10 dommer
2012: 3 dommer
2011: 7 dommer
2010: 5 dommer

Politiet fant bilder av sønnen h

Ranveig lever i marerittet. En mann hun stolte på, en lærer, nabo og venn, misbrukte sønnen hennes flere ganger i uka. I flere år.

Det er tidlig høst i Finnmark i 2009. Ranveig sitter i et møte på skolen der hun jobber. Mobilen er skrudd av, men når møtet er over, kommer meldingene opp. Sønnen har ringt. Mange ganger.

– Jeg fikk beskjed om at jeg måtte dra til lensmannskontoret, sier Ranveig.

Ranveig ble møtt av lensmannen, og han fortalte henne en uforståelig historie.

– Jeg forsto ikke hva han sa. Det var ikke virkelig. Det kunne ikke være sant. Jeg klarte ikke å ta det inn, sier hun.

En time senere, hjemme hos søsteren, begynte hjernen å forstå hva lensmannen hadde sagt. Politiet i Haugesund hadde en mann i sin varetekt, en mann som hadde innrømmet å ha misbrukt sønnen hennes i flere år. Hennes sønn.

– Først var jeg paralyisert, så begynte jeg å skjelve og klarte ikke å være i ro. Jeg gikk rundt i stua og ropte til søsteren min at hun måtte bestille flybillett til meg. Jeg husker at jeg sa: «Jeg dreper ham» om og om igjen, sier hun.

Overgriperen var en hun stolte på. En lærer på den videregående skolen i Vardø. Han var en nabo, en hun hadde invitert hjem, inn i huset og på hytta. Og en mann som hun lot sønnen overnatte hos.

Hevntanker

Timene, dagene og ukene etter at Ranveig fikk vite om overgrepene, er uklare. Men hun husker sinnet. Husker at hun lå våken om nettene, stirret i taket og pønsket ut måter å ta livet av mannen på.

– Og så tenkte jeg at det var for mild straff å få dø. Jeg var gal. Fantaserte om at jeg skulle skade ham. Så for meg at jeg bandt ham fast til en stol og sendte en hund på ham, eller at jeg, uff, jeg vet ikke hva jeg ikke fantaserte om, sier Ranveig.

Ti år før sønnen ringte fra lensmannskontoret, fikk Ranveig og familien en ny nabo. Den nye læreren ved Vardø videregående flyttet inn. Han var voksen, nærmet seg pensjonsalderen og hadde ikke familie i byen, og bare en bekjent der.

– Sønnen min var veldig sosial, åpen og glad. Han løp mye rundt i nabolaget og pratet med folk, sier Ranveig. Den gangen var sønnen 12 år, og han tok godt imot den nye naboen. Allerede første vinteren måtte han snø for den nye naboen.

– En dag kom sønnen min hjem og lurte på om ikke vi kunne invitere naboen på middag. Han syntes så synd på mannen som satt der alene, sier Ranveig.

Ranveig og mannen sa ja til det.

– I Vardø er vi åpne og sosiale, og jeg hadde møtt mannen. Han fremsto som en eldre, snill herremann, sier hun.

Læreren kom på besøk, først én gang, så flere. Ranveig er selv lærer og syntes det var interessant å prate med mannen. I tillegg var de begge glade i å male.

– Vi malte sammen flere ganger. Han lærte meg nye teknikker, sier hun.

Læreren tilbød seg også å hjelpe både sønnen og datteren med leksene.

– Jeg var takknemlig for det. Han ga dem god hjelp med skolearbeidet, sier Ranveig.

Sønnen begynte på ungdomsskolen det året.

Etter hvert begynte sønnen å spille og synge sammen med naboen.

– Sønnen vår er musikalsk, og den nye læreren var veldig flink med musikk. Derfor gikk sønnen vår ofte på besøk til ham. Han fikk spille gitar og synge for mannen, og han fikk mye skryt, sier Ranveig.

Ranveig reagerte ikke på at den nye naboen ble en «venn» av sønnen.

– Etter hvert syntes jeg nok at den nye naboen var litt påtrengende. Han spurte ofte om å få bli med oss på hytta. Vi sa ja, men etter hvert ble vi litt lei og kunne godt kunne ha tenkt oss å dra alene, bare familien, sier Ranveig.

Men hun unnskyldte læreren med at han var alene, langt fra familien og sitt sosiale nettverk.

– Jeg spurte ham flere ganger om hvorfor han

Ranveigs sønn ble misbrukt seksuelt flere ganger i uka i tre år. – Jeg ønsker å advare andre foreldre mot å være naive. Det er så mange overgripere, sier hun.

FOTO DAN TORE JØRGENSEN

os en pedofil

dro helt til Finnmark for å jobbe. Da sa han at han hadde en han kjente i Vardø, og at han gjerne ville jobbe i videregående, sier hun.

Ville klemme

Etter hvert begynte sønnen å overnatte hos naboen. – Jeg tenkte ikke at det var noe rart med det. De spilte og holdt på med musikken. Ikke på noe tidspunkt mistenkte jeg at det var noen annen grunn til at han skulle sove der, sier hun.

Men en dag kom sønnen hjem og sa at han syntes naboen var ekkel.

– Han fortalte at mannen hadde sagt at han var

lei seg og savnet familien sin, og at han ville ha en klem, sier Ranveig.

Hun husker at hun snakket lenge med sønnen om at det ikke var hans oppgave å trøste en voksen mann, og at han aldri skulle klemme noen hvis han ikke ville.

– Sønnen min sa at han hadde nektet å klemme ham, at han hadde gått hjem og at han ikke ville gå dit flere ganger. Jeg sa at han fikk bestemme selv. Da han gikk dit likevel, tenkte jeg at da var det sikkert ikke så alvorlig. Så utrolig var det for meg at denne mannen kunne være en pedofil og overgriper, sier hun.

– Jeg har skyldfølelse for at jeg ikke var mer våken den gangen. Jeg kunne kanskje stanset det da, sier hun.

Utover vinteren forverret sønnens situasjon seg. Han endret oppførsel.

– Vi søkte hjelp overalt der det var mulig. Vi hadde samtaler på familievernkontoret, gikk til psykolog og psykiater. Men ingenting hjalp, og situasjonen ble verre og verre, sier Ranveig.

Gjennom hele ungdomsskolen fortsatte sønnen å gå til naboen. En gang dro han alene på hyttetur med mannen.

– På et tidspunkt sa vi nei. Han fikk ikke over- ➤

«Bak hvert barn som blir misbrukt, står en ødelagt familie.»

Ranveig, mor til gutt som ble utsatt for overgrep

natte hos naboen. Vi hadde vært en del sammen med læreren og møtt kona hans. Jeg mistenkte aldri overgrep, men jeg syntes han tok seg litt til rette og tok litt mye plass, sier hun.

Ranveig husker at sønnen ble lettet da de sa nei. Hva årsaken var, fikk hun ikke vite før mange år senere; mange år etter at læreren var blitt pensjonist og flyttet tilbake til Tysvær.

Misbrukt flere ganger i uka

I 2009 fikk Kripes inn et tips om en mann som oppbevarte overgrepsskilder. De sendte tipset til politiet i Haugesund, som fort fant fram til den pensjonerte læreren. På datamaskinen hans lå det egenproduserte overgrepsskilder, historier og nedlastede overgrepsskilder. Alt var foreldet. Nesten alt.

På en diskett fant politiet bilder og en historie som fortalte om en gutt som var blitt misbrukt seksuelt flere ganger i uka. I tre år. De fant ungdomstida til sønnen til Ranveig.

Overgrepene startet da gutten var 13 år. Da hadde overgriperen gjort seg til venns med gutten, med Ranveig og mannen. Overgriperen hadde også kommet med små drypp der han mistenkliggjorde gutten. Han fortalte foreldrene at de ikke burde stole på sønnen. At han hadde stjålet penger og at han løy.

– Den gangen sønnen vår ikke fikk overnatte, hadde læreren sendt meldinger til ham hele natta. Truet med å vise bildene, med å fortelle om at han hadde stjålet penger og masse annet. Jeg skjønnte jo plutselig hvorfor det var så viktig for sønnen vår å få overnatte hos naboen. Han skammet seg

og følte skyld for overgrepene og ville ikke at det skulle komme ut, sier Ranveig.

– Etterpå fikk vi vite at han truet sønnen vår jevnlig. En gang sendte han meldinger mens sønnen min og jeg satt i baksetet i bilen vår, mens han satt foran med mannen min, sier Ranveig.

Alt sinnet, frustrasjonen og problemene sønnen hadde hatt, ble plutselig forståelig.

– Politimannen sa at han også plutselig skjønnte sønnen vår. Skjønnte hva som lå bak alt raseriet, sier hun.

Politiet kom fra Haugesund til Finnmark, og de pratet med Ranveig, mannen og sønnen.

– Det var gått ti år siden overgrepene startet, og endelig klarte sønnen vår å prate om det. Endelig kunne han få hjelp til å takle alt, sier hun.

Faksimile fra Utdanning nr 21/2016

FOTO TOMMY ELLINGSEN

FOTO TOMMY ELLINGSEN

Dømt

I 2010 ble læreren dømt til fire års fengsel for overgrepene mot sønnen hennes. Under rettssaken kom det fram at han hadde misbrukt minst 20 elever i Tysvær, og at både lensmann, rektor og skolesjef i vestlandskommunen visste om overgrepene.

– De har ofret sønnen min, alle de som visste, sier Ranveig.

– Jeg synes veldig synd på sønnen min, og på de andre guttene som ble misbrukt, sier hun.

Ranveig er fortsatt sint. Hun er glad for at alle bildene hun malte sammen med læreren er ødelagt. At sofaen hun kjøpte av ham da han flyttet er brent, at alle spor er slettet.

– Jeg vaska huset. Skura alt han kunne ha tatt på, og brukte kniv under listene for å fjerne alle mulige spor, sier hun.

Fortsatt kan hevnlysten komme over henne, men hun har klart å styre seg. Ikke én gang har hun oppsøkt ham. Men kvitt ham blir hun aldri.

– Jeg så gjennom bildene på det digitale kameratelet vårt, og plutselig kom det et bilde av ham fra en ferietur vi var på. Jeg kasta opp da jeg så det, sier hun.

– Ikke vær naiv!

– Det er viktig at vi som jobber med barn og unge, ser på hverandre også. Det viktigste er barna, og da har vi ikke lov til å være naive, sier hun.

At sønnens overgriper var lærer, er uforståelig for henne.

– Vi har en jobb hvor vi skal ta oss av barn og unge. At han kan ødelegge dem på den måten, er uforståelig, sier hun.

Ranveig forteller sin historie for å advare, både foreldre og lærere.

– Jeg ønsker å advare andre foreldre mot å være naive. Det er så mange overgripere, og det må foreldre forholde seg til. I tillegg ønsker jeg at overgriperen og de som tidde, skal lese dette, i håp om at de skjønner hvilken skade de har påført oss, sier hun.

Marerittet går ikke over. Skadene er for store. Ranveig stoler ikke på noen. Ikke på seg selv, sin egen intuisjon, og ikke på nye folk hun møter.

– Jeg så det ikke. Sønnen min ble misbrukt, og jeg skjønnte ingenting. I dag, når jeg ser tilbake, ser jeg tegnene, varslene, men det hjelper jo ikke. Jeg har skyldfølelse. Det er klart jeg har det, sier hun.

– Bak hvert barn som blir misbrukt, står en ødelagt familie. Han har ødelagt for oss alle.

Overgrepisdømte får jobb i videregående

I dag kan lærere som er dømt for overgrep, få jobb i videregående skole.

Utdanningsforbundet jobber for å få en lovendring, slik at ingen overgrepisdømte har tilgang til norske skoler.

Åtte lærere i videregående skole er dømt for seksuelle overgrep mot elever de siste årene. Samtlige er menn, og alle misbrukt ungdommer på skolen hvor de jobbet. Disse overgriperne kan ifølge loven få jobb i skolen igjen når de er ferdige med å sone straffen sin.

Reglene for skoleansatte sier at overgrepisdømte ikke skal få jobb i barnehage eller grunnskolen, men at rektor i videregående har anledning til å ansette personer som har vært dømt, siktet eller tiltalt for seksuelle overgrep mot barn.

Skolen skal da selv vurdere om vedkommende er egnet til stillingen.

– *Bør overgrepisdømte kunne jobb i videregående skole?*

– Nei, svarer leder i Utdanningsforbundet, Steffen Handal.

– Skremmende og ekkelt

– Det er egentlig ganske utenkelig at det skal gå an. Det burde ikke vært lov å gjøre noe sånt og likevel få jobb etterpå. Det er veldig merkelig at det i det hele tatt er mulig, sier elev Selma Haugland.

Hun og Juni Johnsen er elever ved Foss videregående i Oslo, en tilfeldig utvalgt skole.

– Vi har ikke hørt mye om overgrep før. Man ser jo mye på nyhetene og sånn, og spesielt i det siste har det vært mye. Men vi har ikke hørt om mange saker hvor det har skjedd mellom elev og lærer, i alle fall ikke her i Oslo. Heldigvis, sier Juni Johnsen.

Ifølge reglene for skoleansatte kan videregående

skoler ansette personer som er tidligere dømt for overgrep. Dette gjelder ikke ansettelser på barnehage- eller grunnskolenivå, men i et høringsbrev i 2014 anså departementet at elever i videregående skole i større grad kan beskytte seg mot eventuelle overgrep enn elever i grunnskolen.

De siste fem årene har det vært 74 overgrepsaker hvor lærere har vært involvert. På videregående er det flest jenter som er utsatt for overgrep.

Niluja Mahesa er også elev ved Foss videregående. Hun har heller ikke hørt om tilfeller av overgrep mellom lærer og elev. Hun er overrasket over at det er såpass mange.

– Det er veldig skremmende og ekkelt å høre om. Og hvis det er slik at de kan få tilbake jobben, kan det jo faktisk hende at noen får overgrepsdømte som lærere.

– Bør endre

Hun mener at personer som er dømt for overgrep, ikke burde få lov til å jobb som lærere på videregående skole.

– Det burde være en del av straffen, at man ikke bør få jobb igjen som lærer etter at man er dømt. Hvis dette er lov ifølge reglene, bør de endre på det.

– Jeg synes absolutt ikke noe om det, sier Ingrid Linde Mikkelsen, som også er elev ved Foss.

– Det kommer nok an på hvor alvorlig det har vært og hvor stor sannsynlighet det er for at det skjer igjen, men jeg synes uansett ikke det burde være lov.

«Midt på vinteren oppdaget jeg endelig at jeg hadde en uovervinnelig sommer inni meg.»

Albert Camus, fransk-algerisk forfatter og filosof (1913–1960)

Tegneserier

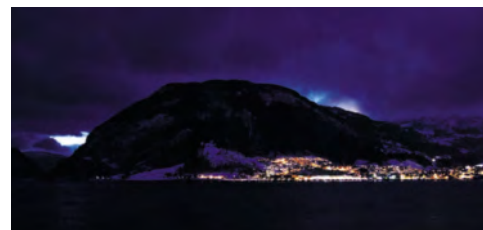

Lærere som tema i januar

Tegneseriebladet Lunch har tidligere hatt ulike yrkesgrupper som tema. I nr. 1–2017 er turen kommet til lærerne.

Børge Lund skriver og tegner Lunch, som første gang så dagens lys i 2007 og foregår i et kontormiljø. Serien publiseres i mer enn 80 norske aviser og blader og også i svenske, danske, finske medier samt i Mexico, Costa Rica, Ecuador, Panama. Siden juni 2013 har Lunch hatt sitt eget blad som kommer ut ti ganger per år.

Dikt

Januarmårrablues

Blå som Carl Perkins Blue Suede Shoes, som Picassos blå periode og den blå lagune på Capri, blå som Elizabeth Taylors blåfiolette øyne i Butterfield 8 og tonene fra Satchmos trompet da han spilte Blueberry Hill, blå som nykøkt blåbærsyltetøy og som uendelighetens blå himmel over de hvite fjella og den blå åsen, blå som Billie Holiday - Lady sings the Blues og som fagerklokka på en solrik juledag, blå som blodet i aristokratens årer og havet med dråper av indigo blue, as in once in a blue moon og blåfrossen på en iskald blåmandag i januar, jeg synger meg en blå, blå salme!

Gerd Nyland

Medier

Må starte tidlig med å øke småbarns mediekompetanse

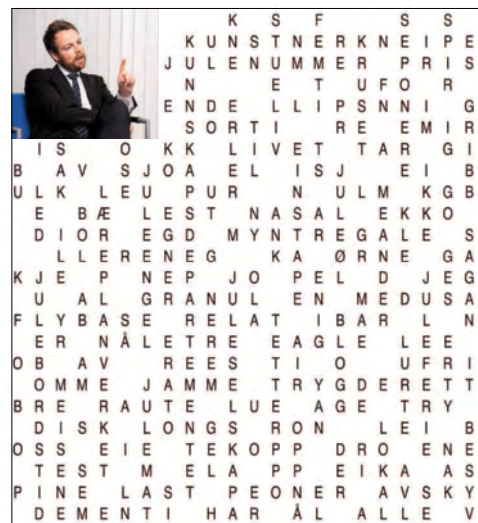
I den nye undersøkelsen «Småbarn og digitale medier 2016» har ti andreklassinger og deres familier snakket om egne erfaringer rundt bruk av digitale medier. Forskerne har fått innblikk i familienes dynamikk, deres digitale og ikke-digitale handlingsmønstre, rutiner og samtaler. De fant at de aller yngste på mange måter bruker digitale medier på samme vis som eldre barn og voksne.

Spørsmålet er derfor når og hvordan vi skal rette innsatsen for å sikre trygg bruk av digitale medier og fremme og forsterke barnas forståelse av digital dømmekraft og nettvett, sier Barbro Hardersen i Medietilsynet i en pressemelding.

Seksualitetsundervisning

«Uke 6» – nå også om sosiale medier

Skoleåret 2015–2016 var et rekordår for seksualitetsundervisningen i «Uke 6». 1549 undervisere underviste mer enn 118.000 barn, det vil si en dobling sammenlignet med tidligere år. I «Uke 6 2017»-materialet inngår et nytt tillegg om sosiale medier. Deler av materialet vil også være oversatt til nynorsk og samisk, ifølge en pressemelding fra Sex og Politikk – foreningen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Organisasjonen jobber for å styrke og informere om seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. «Uke 6» er et gratis materiell til arbeid med relevante kompetansemål i flere fag, primært rettet mot grunnskolens 1.–10. trinn. Materialet tilrettelegger for en kunnskaps- og rettighetsbasert seksualitetsundervisning. Se www.uke6.no for mer informasjon.

Vinnerne av julekryssordet er: Karen Bø, Skien og Ruth Marie Igland, Bremanger. Begge vil motta en boksjekk på kr. 500,-. Vi gratulerer.

Island

Lærarane godtok tariffoppgjeret til slutt

På tredje forsøk røysta fleirtalet av lærarane i grunnskulen for den nye tariffavtala.

TEKST Harald F. Wollebæk | hw@utdanningsnytt.no

Den førre tariffavtala for dei rundt 4500 grunnskulelærarane på Island gjekk ut 1. juni. Sidan har grunnskulemedlemmene to gonger røysta ned avtalar som var forhandla fram av lærarorganisasjonen Kennarasamband Íslands (KI) og kommuneorganisasjonen Samband Íslenskra sveitarfélaga.

Denne gongen røysta 55,12 prosent ja til den nye tariffavtalen, medan 42,90 prosent røysta imot, ifølgje nettsidene til KI. Avtalen gjev lærarane rundt rekna eit lønstillegg på 11 prosent, medan prisstiginga berre er på rundt 2. Lærarane

har argumentert med at dei har sakka etter andre arbeidstakargrupper, særleg i staten og privat sektor. Ifølgje det offisielle islandske statistikkbyrået er løna til grunnskulelærarar 18 prosent lågare enn snittløna for alle tilsette i full stilling.

– Kommunane har ei klar vilje til å gjere noko med lærarlønene. Dei tener for lite samanlikna med akademikarar i andre sektorar. Med dette oppgjeret har vi enno ikkje nådd denne balansen, men vi er på god veg, seier Inga Rún Ólafsdóttir, forhandlingsleiaren for kommunane, til Utdanning.

Leiaren for grunnskulelærarane i KI, Ólafur Loftsson, sa til Utdanning før avrøystinga at resultatet er eit steg i riktig retning, sjølv om dei framleis vil tene mindre enn i tilsvarande jobbar i staten.

I desember sa medlemmane til slutt ja til tariffavtala, som vart undertekna av kommunane sin forhandlingsleiara Inga Rún Ólafsdóttir (til venstre), riksmeklar Bryndís Hlöðversdóttir og Ólafur Loftsson, leiara for grunnskulelærarane.

FOTO ADALBJÖRN SIGURDSSON

Ukraina

Berre dei fattigaste og flinkaste studentane skal få støtte

«Folkevalde! Ikkje ta frå oss stipendet», er meldinga på plakaten til studenten i midten, medan medstudentane hennar gjer det klart at studentane ved det nasjonale universitetet i Odessa er imot den omstridde lov nr. 5130. FOTO 048.UA

Studentar og tilsette i høgare utdanning protesterer mot den nye utdanningslova i Ukraina.

Lova legg opp til at berre dei dyktigaste studentane vil få støtte, i tillegg til studentar frå fattige kår. I dag får 43 prosent av studentane stipend, men finansdepartementet har rekna ut at i framtida vil berre 15 prosent få støtte frå staten, skriv nett-avisa Strana.ua.

I fleire byar har det vore demonstrasjonar mot lova, som fekk fleirtal i den første handsaminga i nasjonalforsamlinga 8. desember. No ber kritikarane president Petro Porosjenko om å leggje ned veto mot lovframlegget.

Storbritannia

Falske nyhende råkar skulane

Påstandar om skular og lærarar vert publiserte på falske nyhetssider og delte på sosiale medium, skriv den britiske avisa The Telegraph. Brukarar vert oppmoda om å publisere usanne historier i nyhendeformat, slik at dei til forveksling liknar på autentiske nyheitsartiklar.

I eitt tilfelle vart det sett ut rykte om at ein lærar hadde hatt sex med ein elev og tatt selfies av det. I eit anna tilfelle vart det påstått at ein lærar ved Bridge Learning Campus i Bristol hadde kidnappa ein elev.

Andre historier som går igjen, er at skular har vorte stengde på grunn av gasslekkasjar eller brann. Andrew Minchin, rektor ved Robert Napier School i Gillingham, seier til The Telegraph at det er viktig at skular reagerer raskt når dei vert utsette for slikt.

– Vår jobb som lærarar er å utdanne neste generasjon studentar til å kunne kontrollere om nyhende kjem frå truverdige kjelder, og til alltid å stille spørsmål ved om det dei les, faktisk stemmer, seier Minchin til avisa.

● **Miriam Kjelsberg**

Lærer for 5. trinn ved Korta skole på Raufoss i Oppland

● **Ingerlise Nickelsen Kyseth**

Lærer for 7. trinn

● **Else Haugen**

Inspektør

Aktuelle
Lærer elevene om privatøkonomi og oppfordrer dem til å snakke med foreldrene sine om familiens inntekter og utgifter.

Lærer elevene pengevett

For å unngå å gå i luksusfellen, er det viktig å lære seg hva man må betale først. Men da Ingerlise Nickelsen Kyseth ga elevene i hjemmelekse å spørre foreldrene hva de tjener, var hun spent på om de ville se på det som grafsing.

TEKST OG FOTO Kjersti Mosbakk

Nå var det ikke egen nysgjerrighet som motiverte Kyseth, men et ønske om å lære elevene privatøkonomi. Læreren på 7. trinn ved Korta skole i Oppland brukte læringsverktøyet Lærepenger, og leksjonen handlet om budsjett.

– Materiellet har en link til Statens institutt for forbruksforskning, SIFO, hvor du kan legge inn nøkkeltall som alder og kjønn på alle familiemedlemmer og få opp et forslag på budsjett. Elevene fikk i lekse å spørre hjemme om tallene stemte, sier Kyseth.

Da var det mange som for første gang snakket med foreldrene om egen familieøkonomi og hva foreldrene tjener. Nå har flere av elevene forhandlet med foreldrene sine om å få lønn for å gjøre oppgaver hjemme, forteller Kyseths kol-

lega Miriam Kjelsberg, som underviser på 5. trinn.

– De har laget et skjema med for eksempel støvsuging 5 kroner, rydde rommet 3 kroner og så videre. Nylig fortalte ei jente at hun hadde tjent 43 kroner den uka.

Kyseth oppfordrer elevene til å be om ukelønn.

– Da lærer de å disponere pengene sine. Også når de skal på ferie, er det lurt å få en sum. Da kan de kjøpe seg en is når de har lyst på det. Men da må de også sørge for at de ikke bruker opp alle pengene med en gang.

Enkelt å bruke

Korta skole bruker Lærepenger for andre gang. Kyseth, Kjelsberg og inspektør Else Haugen er alle begeistret for verktøyet. De synes det er

● Lærepenger

> Et gratis digitalt læringsverktøy om penger og privatøkonomi. Det er utviklet av DnB og støttet av Norges Røde Kors. Innholdet er knyttet til kompetansemålene for 5. til 7. klasse i norsk, matematikk og samfunnsfag.

> Opplegget er delt inn i fem lærepenger: 1: Hva er penger?; 2: Penger inn; 3: Penger ut; 4: Penger til overs og 5: Pengene mine. Leksjonene inneholder filmer, artikler, interaktive elementer og arbeids-

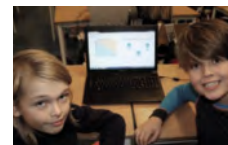
oppgaver. Når elevene har løst dem, skriver de inn sitt eget navn og lærerens e-post, slik at læreren kan se hvor mange rette svar de har.

> I løpet av de fem lærepengene blir elevene kjent med barn i Sverige, Polen og Spania som forteller om sin hverdag og hvordan de forholder seg til penger og familiens økonomi.

> Nettadressen er <https://laepenger.no>

- Gøy og lærerikt

- Gøy! svarer Magnus Moslet Evensen (t.v.) og Noah Alexzander Iversen Knutsen (5A) i kor når Utdanning spør hvordan det er å holde på med Lærepenger.

- Er det bare gøy, eller lærer dere noe også?

Guttene ler og forsikrer om at de lærer mye. - Og så kunne vi litt fra før, da, sier Noah, og får bekræftende nikk fra Magnus.

Eline Haugstulen (t.h.) og Thea Jostad (5B) har begge forhandlet med foreldrene sine og blitt enige om å få betalt for småjobber de gjør hjemme.

- Er det ikke lettere bare å be mamma og pappa om å få penger?

- Nei, svarer Eline kontant.

- Det er bedre å tjene selv, nikker Thea.

- Vi kan bestemme selv over våre egne penger, opplyser Eline, og Thea utdyper:

- Hvis du får penger i gave, kan du bestemme selv, men hvis du får 100 kroner av mamma, kan hun bestemme at det skal brukes på mat, for eksempel.

enkelt å bruke, og det kommer gryteferdig med lærerveiledninger som kan brukes som manus. Lærerne må selvfølgelig forberede seg, men når de er i klasserommet, kan de kjøre opplegget på en interaktiv tavle mens elevene følger med. Deretter gjør elevene oppgaver. 7.-klassingene har hatt det som hjemmelekse, mens 5.-klassingene gjorde dem på skolen den dagen Utdanning var på besøk.

- Er det noe dere ikke er fornøyd med?

- Det er litt vanskelig å forstå hvordan vi skal kunne kontrollere elevenes resultater når de har løst oppgaver. Det kunne vært en veiledning for læreren som en grunnleggende informasjon om hvordan det fungerer, mener Kyseth.

Oppfordring til foreldrene

- Er det ikke først og fremst de foresattes ansvar å lære barna privatøkonomi?

- Både ja og nei. Det er mål i læreplaner, så det

er naturlig at skolen gjør det. Men det holder ikke å ha dette for å forhindre at ungene havner i luksusfellen. Vi oppfordrer foreldrene til å følge opp, sier Kyseth.

- På 5. trinn har vi skrevet på ukeplanen hvilke temaer vi har, med oppfordring om for eksempel å snakke med ungene om hva varer koster. Vi ber dem relatere det til kilopris, forteller Kjelsberg.

At kiloprisen på godteri er 139 kroner, når det på plakaten står 13,90, har vært overraskende for mange av ungene.

- Ser dere betenkeligheter ved å bruke materiell levert av DnB, som er en kommersiell aktør?

- Det er så mange kommersielle aktører at skulle vi styrt unna dem, ville vi gjort det vanskelig for oss sjøl, sier inspektør Else Haugen. - Det ville være dumt ikke å ta imot reflekser og refleks-veste, for eksempel. Samtidig prøver vi å være bevisste på dette når det er reklameverdi involvert.

Miriam Kjelsberg tar fingrene til hjelp når hun underviser femteklassingene om privatøkonomi. Hun er godt fornøyd med læringsverktøyet Lærepenger.

Europa

Rekruttering til barnehagene trues av

elendige lønnsforhold

Elendige lønnsforhold fører til vansker med å rekruttere personale til barnehager i land utenfor Norden, ifølge flere delegater på ETUCE-konferansen.

TEKST Marianne Ruud | mr@utdanningsnytt.no

5.–8. desember møttes fagforeningsmedlemmer i utdanningssektoren i Europa til konferanse i Serbias hovedstad Beograd. Mer offentlig finansiert utdanning og bedre utdanningsmuligheter for flyktninger var blant temaene.

Mange delegater på konferansen pekte på at elendige lønnsforhold fører til problemer med å rekruttere personale til barnehagene. Mange land sliter dessuten med lav barnehagedekning. Det ble også pekt på at barnehagelæreryrket utelukkende er et kvinneyrke i mange land. Mangel på kompetanse blant personalet i barnehagene er også et minus.

Kommersialisering og privatisering av barnehagesektoren ble pekt på som et problem i store deler av Europa.

Undersøkelser gjort av ETUCE viser at kuttpolitikken i mange land etter den økonomiske krisen, har ført til at lærerlønn, deriblant barnehagelærerlønn, er enten frosset eller redusert. Utviklingen av barnehagelærerlønn i Europa 2011–2015 kan en nå for første gang finne i OECDs årlige publikasjon Education at a Glance.

– Barnehagetemaer må med

– Barnehagesektoren står overfor store utfordringer. Blant de viktigste er kommersialisering og privatisering av sektoren, sa Hege Valås, nestleder i Utdanningsforbundet, i sitt innlegg.

– I tillegg har vi utfordringer knyttet til barnehagelærernes kompetanse og rekruttering til yrket.

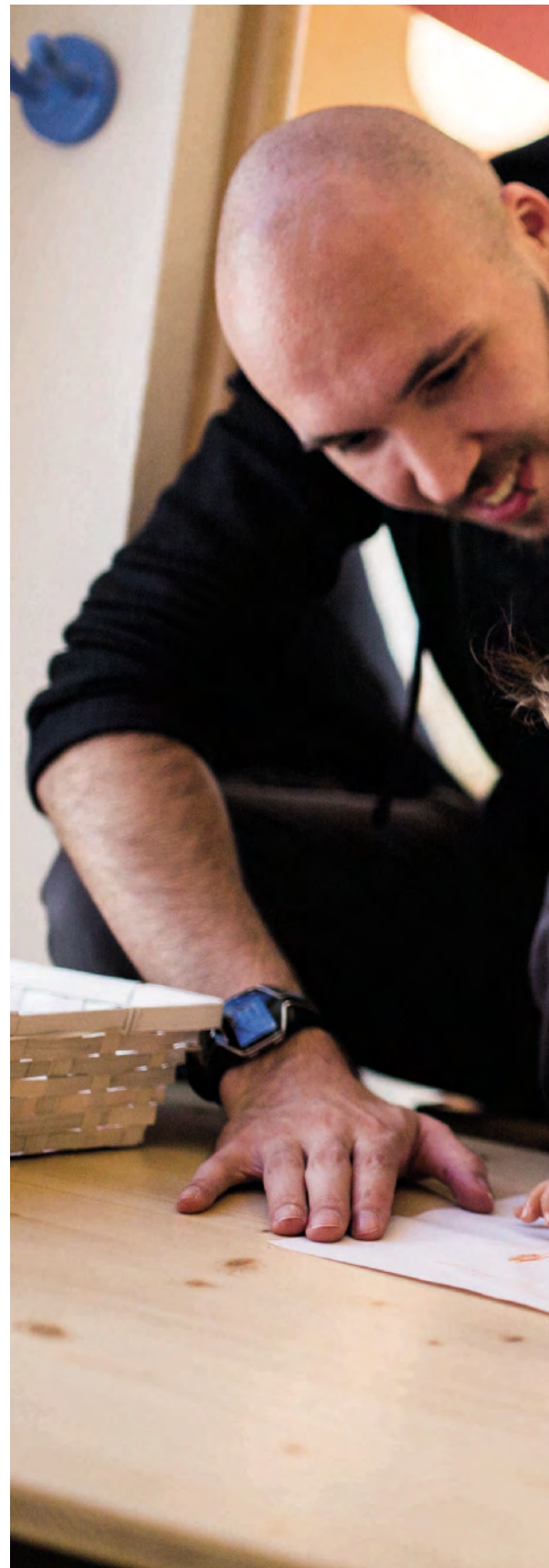
– Arbeidsprogrammet til ETUCE gjenspeiler dessverre ikke utfordringene til barnehagesekto-

● Den europeiske faglige komité for utdanning (ETUCE)

- Er blant annet med på å forsvare lærernes interesser overfor EU-kommisjonen
- Etablert i 1977
- Representerer 131 nasjonale fagforeninger fra 48 land
- 11 millioner medlemmer i barnehage, grunnskole, videregående opplæring, fag- og yrkesopplæring samt høyere utdanning og forskning
- Kongress hvert fjerde år
- Integrert del av lærersammenslutningen Education International (EI)
- Med i fagforeningsnettverket European Trade Union Confederation (ETUC)

Mål

- Fremme og implementere målene til Education International (EI) i den europeiske regionen
- Gi råd til Els hovedstyre om politikk og aktiviteter som EI skal gjennomføre i Europa, blant annet forberedelse av saker som skal behandles av andre internasjonale organer som OECD og UNESCO
- Fremme utviklingen av sterke uavhengige og demokratiske fagforeninger i utdanningssektoren i hele den europeiske regionen
- Utvikle og vedlikeholde positive relasjoner til organisasjoner i Europa som har lignende mål
- Fremme politikk overfor Europarådet som angår utdanning og fagforeninger
- Fremme utdanningspolitiske saker overfor EU og EFTA

I mange europeiske land
sliter personale i barnehagene
med dårlig lønn og mangel på
kompetanse.

ILL.FOTO SOPHIA KEMBOWSKI, DPA / NTB SCANPIX

ren. Sektoren er altfor viktig til at den kan holdes utenfor ETUCEs beslutningsorganer. Temaer knyttet til barnehagen må løftes inn i ETUCEs styrende organer, sa Valås og la til: – Vi må stå sammen og vise hvor viktig barnehagen er. Barnehagen har en helt essensiell betydning som grunnlag for barnas utdanningsløp videre.

I alt 250 delegater fra fagforeningene innen utdanningssektoren deltok på konferansen, som fant sted i Beograd i Serbia. Delegatene kommer fra 48 europeiske land.

Mange pekte også på viktigheten av at barnehagelærere jobber sammen for å fremme sine synspunkter gjennom internasjonale organisasjoner som ETUCE og Education International for å fremme sine saker.

Felles temaer

Stig Lund fra Danmarks lærerforening (DLF) fortalte at de tar opp noen felles temaer som gjelder alle land, som økt press på privatisering av utdanning og behovet for offentlig finansiert utdanning for alle barn i alle land.

– Men landenes utdanningssektorer er selvsagt svært forskjellig. Derfor setter vi opp noen regionale komiteer og bidrar til å etablere ulike nettverk for landene som har mest til felles, sa Lund til Utdanning.

– Fordi mange temaer er globale, samarbeider ETUCE tett med Education International. Vi planlegger nå en konferanse i Afrika i 2017, sa Lund.

Fra Norge deltok Hege Valås og Ann Mari Milo Lorentzen, sentralstyremedlemmer i Utdanningsforbundet. Nestleder Terje Skyvulstad, Norges representant i ETUCE-komiteen, måtte melde forfall. Med fra sekretariatet i Utdanningsforbundet var sekretariatssjef Lars Erik Wærstad samt seniorrådgiverne Ingrid Convery, Harald Skulberg, Martin Minken og Anne Kathrine Blyverket.

Fra Utdanningsforbundet deltok blant annet (f.v.): nestleder i Utdanningsforbundet, Hege Valås, sentralstyremedlem Ann Mari Milo Lorentzen og seniorrådgiver Harald Skulberg.

FOTO MARIANNE RUUD

Vil ta vare på lærere med innvandrerbakgrunn

I Storbritannia kan innstramming av lønns- og arbeidsvilkårene for lærere med innvandrerbakgrunn føre til at mange må forlate landet. Jennifer Moses, tillitsvalgt for lærerorganisasjonen NASUWT, er bekymret.

– **Lærere og barnehagelærere** i Europa blir sterkt presset når det gjelder lønns- og arbeidsvilkår og pensjonsrettigheter. De møtes av en økt arbeidsmengde, og de trues også av kommersialisering av arbeidsplassene sine, sier delegat Jennifer Moses til Utdanning.

– I en slik situasjon er lærere med innvandrerbakgrunn ekstra utsatt, sier hun.

Moses er tillitsvalgt i Storbritannias nest største lærerorganisasjon, NASUWT. Organisasjonen har over 300.000 medlemmer, fra barnehage til høyere utdanning.

Opptatt av lærere med innvandrerbakgrunn

Moses deltok blant annet på et arbeidsseminar om migrasjon.

– Med nye og strengere regler for immigrasjon i Storbritannia, frykter NASUWT at mange lærere med innvandrerbakgrunn blir nødt til å forlate landet. Vi strever allerede med rekruttering av lærere. Derfor har vi nå tatt dette opp med myndighetene, sier Moses.

Hun er glad for at det ser ut til at myndighetene i Storbritannia vil lytte.

Ser fram til å jobbe for 11 millioner lærere

Utdanning snakket med Moses rett før hun ble valgt som landrepresentant i ETUCE-komiteen. Etter valget sa hun:

– For meg er det en ære å bli valgt til dette viktige vervet. Jeg ser fram til å komme i gang med arbeidet i ETUCE-komiteen på vegne av mer enn 11 millioner lærere i hele Europa. Og jeg håper på støtte og gode råd fra organisasjonen min, NASUWT.

Også EU-kommisjonen vil ha innvandrerlærere

Under møtet ble det vist til et vedtak gjort av Europa-kommisjonen i juni 2016. Der heter det at medlemslandene oppfordres til å sørge for at de ansatte i skoler og barnehager får de ferdighetene som trengs for å håndtere mangfoldet. I tillegg skal medlemslandene fremme rekruttering av lærere med innvandrerbakgrunn og fremme og støtte innvandrerbarns deltakelse i skole og barnehage.

– **Lærere og barnehagelærere**, særlig dem med innvandrerbakgrunn, er sterkt presset når det gjelder lønns- og arbeidsvilkår, sa delegat Jennifer Moses til Utdanning. Hun er tillitsvalgt i Storbritannias nest største lærerorganisasjon.

FOTO MARIANNE RUUD

På rektors kontor

Jens Schou Fabricius Bruun (1843–1919) var prestesønn fra Porsgrunn og var gymnasrektor i Kristiansund til han ble 75 år gammel. Han kom til Kristiansunds offentlige skole for den høiere Almendannelse i 1875. Skolen het fra 1901 Kristiansund Offentlige Høiere Almenskole. Schou Bruun fikk opprykk fra overlærer til rektor i 1902.

Rektor omtalte helst elevene med nummer. Men det var et rikt miljø på skolen, både innen kunst og kultur og i skolefagene. Elevene hadde ikke lov til å være med i foreningsliv utenfor skolen, uten tillatelse fra rektor.

Bruun var alltid sirlig antrukket i blå dress med hvit stiv snipp og svarte skinnende blanke sko. Skoene knirket og var varsel om at inspeksjon var på vei. Han fulgte med i undervisningen gjennom små runde glassglugger i dørene. Rektor holdt nødig møter; lærerråd syntes han var en vederstyggelighet. Han har fått ei gate oppkalt etter seg, langs Allanengen barneskole i Kristiansund.

Kilde: Egil Husby: *Den høgre skolen i Kristiansund 1864–1964*, s 132–149. Bildet er datert 1914.

TEKST ODD W. WILLIAMSEN, KONSERVATOR VED NORDMØRE MUSEUM
FOTO NORDMØRE MUSEUMS FOTOSAMLING

Fotografiske
tilbakeblikk
fra skole og
barnehage.

Skroner, mord og s

Film-ABC

– Ulike perspektiver gir ulike effekter. Utnytt det, poengterer Simon Tillaas fra Skolefilmbussen. Bussen kjører rundt til skoler i Oppland på oppdrag fra Den kulturelle skolesekken. Alle «skolefilm-sjåførene» er utdanna ved Filmskolen på Lillehammer. Etter teoridelen i auditoriet deles elevene i grupper, som hver får et nettbrett og beskjed om å lage film.

Tilfeldigvis skuespiller

Gruppene har hatt kjapp, men likevel grundig planlegging før de går i gang med sjølve filminga. Likevel fanges lærere som tilfeldigvis befinner seg på location, inn av gruppa som arbeider med oppgava «Opplands dårligste unnskyldning».

Mistenkelig

Russisk mafia, spilt av Selma Karlstad, mistenker at Daniel Holberg skjuler viktige dokumenter et eller annet sted på skolen, og doper ham ned. Den nådeløse dokument-jakta skal begrunne hvorfor Daniel ikke har gjort lekser. Theodor Aurland filmer Opplands dårligste unnskyldning.

nåle saker

Skrøna om Opplands dårligste unnskyldning dokumenteres, mens Styggen på ryggen avlives en gang for alle. De rareste ting skjer når Skolefilmbussen besøker Gjøvik videregående skole.

TEKST Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no FOTO Joakim S. Enger

«Styggen» i skyggen

– Film meg mens jeg er død, brøler Kristoffer Taraldstad.

Han er «Styggen» som er kasta av ryggen og ligger livløs og forlatt i hagl og isvind ved Hovdetjernet på Gjøvik, rett ved skolen. Amund Haugen Tussvik prøver å verne ham mot de verste vindkasta.

Samler trådene

Vel i hus etter ute-locations på årets sureste dag er det gøy å se at ideene fungerer.

Musikkvideo i sur vind

Hedda Brovold, Helene Daniloff og Hannah Rolid er i gruppa som lager musikkvideo til OnkIPs låt «Styggen på ryggen». «Styggen» er en omskriving av psykiske problemer som vi drasser på. Men i denne videoen kastes Styggen av ryggen og Helene Daniloff blir kvitt ham. Ti grupper, satt sammen fra to klasser, lagde film ved Gjøvik videregående onsdag 8. desember.

Petit

Ole Foss

Godt nytt hår!

● **Ole Foss**
skribent og lærer
ARKIVFOTO PRIVAT

Utseendet har alt å si, og det vil bli verken bedre eller verre i 2017. Annus håribilis, kan man si med dronning Elisabeth.

Jeg kjenner skallet fra oven. Uten sjenerende mye hår på toppen er det billig hos frisøren, men skaper vi ikke litt hårrot i systemet? Hvorfor skal vi unndra oss det å yte vår skjerv til en utsatt yrkesgruppe? Fri søren så urettferdig, vil noen si.

Derfor føler jeg et realt påtrykk om en real parykk! Helst flere, for vi vil jo ikke kle oss etter bare én anledning, men flere. Og flagre i vår nye hårprakt på den arenaen for inkludering og konformitet som skolen er. Vi kan kaste hårglans over hverdag så vel som til fest. Hverdag *blir* til fest, om vi kommer skridende inn i våre klasserom med vekslende lilla, grønt, blått eller gyllent hår.

Jeg skulle kanskje ikke trekke fram Donald Trump, men han har hentesveis som gir makten et ansikt og et hår. Mange av uttalelsene hans i valgkampen kan også tyde på at han gikk på fri syre, og da i verste mening.

Nå blir jeg litt i hårstuss over meg sjøl, for skal vi ikke elske vår neste som oss selv? Å ja, den neste er oss selv! Vi i Norge bikker nesten over til å bli sjølgode i Hårfagres genetiske kjølvann! Forblåst, langstrakt og høyreist landskap til tross: Vi roper «Hei sveis» til hverandre fra topper og breer og over fjorder, mens vindene rusker i lokkene. Naturguruer som Cecilie Skoog AS og Lars Monsen legger ikke lokk på seg, men feier ut i villmarken og over skjermen med vilttert hår. Til hån for oss flintskalder og stuegriser, som altså må kjøpe oss hår.

FOTO FREEIMAGES.COM

Vi ikke bare kan, men *skal* og *bør* ty til hårtransplantasjoner i 2017, for et helsevesen på tomgang kan kollapse. Flere plastisk-kirurgiske inngrep og overgrep gir mer penger i systemet, og stadig nye yrkesgrupper kan pryde våre formues- og inntektstopper og fortrenge lærere, politi, prester, sjukepleiere, barnehageansatte. Mange av dem har jo flommende nydelig hår og naturlig, eksotisk skjønnhet. Men får null uttelling for det. Urettferdig, ikke sant? En hår skjebne!

Vi er fyrstårn i barnas verden. Vår aura stråler hårfint utover og lokker barn til kunnskap og selvfølelse. Da går det ikke an å fjase rundt i skole og barnehage med grått gratishår, gjør det vel? Nei! Hår skal koste!

Godt nytt hår, alle sammen!

«Derfor føler jeg et realt påtrykk om en real parykk!»

● Tilbakeblikk

For 50 år siden
Danmark får
barnehageklasser

Etter en endring i den danske folkeskolelova i sommer, kan nå de kommuner som ønsker det – og kan skaffe undervisningspersonale til det – opprette barnehageklasser ved skolene. I disse klassene kan det tas inn elever i alderen 5–7 år. Det skal normalt ikke være mer enn 18 elever i en slik klasse, og aldri over 22. Det er ikke meningen det skal drives undervisning i disse klassene, det skal være barnehage.

Norsk Skoleblad
nr. 2/1967

For 25 år siden
– Gi plass til
yngre lærere

Hvis det ikke blir satt inn effektive virkemidler, vil aldersfordelingen blant lærerne bli et uopprettelig problem om 10–15 år. En situasjon der halvparten av lærerne går av med pensjon uten tilgang på nye kvalifiserte lærere, er en katastrofe for norsk skole. (...) – Med en hovedstamme av lærere som ble utdannet for over 15 år siden, sier det seg selv at behovet for etterutdanningstiltak er enormt. Det bør nå være klart at det nettopp er den nødvendige innsatsen i etterutdanningen som også vil være det som skaper den nødvendige plass for nye lærere i skolen, sier Bjarne Wik.

Skoleforum nr. 1/1992

Frisonen

I denne spalten forteller våre lesere om hva de trives med å gjøre i fritiden.

Fra serien «Home», bilder tatt på Furuset i Oslo, der Nasir er født og oppvokst.

«Objectivity», tatt i 2011 i byen Lalamusa i Pakistan, som Nasirs bestefar flyttet fra på 1970-tallet.

Bilder uten **sminke**

Når Assad Nasir har trykket på utløseren, får bildet bli som det blir. Ikke noe etterbehandling der i gården.

TEKST Ståle Johnsen | sj@utdanningsnytt.no

FOTO Assad Nasir

– Når begynte du å fotografere?

– Det var en gang på ungdomsskolen, jeg tror jeg gikk i niende klasse. Den opprinnelige planen min var at jeg skulle bli fotograf. Jeg husker at jeg var på en utdanningsmesse, der jeg blant annet fikk informasjon om fotolinjen på videregående, som jeg hadde tenkt å søke på. Dem jeg snakket med, understreket at det kunne være vanskelig å få jobb etter endt utdanning. Det gav meg noe å tenke på, og så skrinla jeg de planene. Dermed ble jeg altså lærer i stedet.

– Du har din egen fotoblogg, storyxy.tumblr.com. Når begynte du med det?

– Jeg begynte med denne bloggen i vår. Der siste par årene har jeg drevet mest med å skrive i enkelte aviser som debattant. Siden 2012 til 2015 har jeg skrevet mange innlegg og kronikker, mest i VG og Dagbladet.

Nasir forteller at han jobber mest med svart-hvitt-bilder, noe fotobloggen også bærer preg av. Han liker svart-hvitt-uttrykket godt og synes det passer godt til den typen «landskapsbilder» han tar, hovedsakelig bilder i bymiljø.

– Jeg liker å eksperimentere og prøve meg fram med lys og

skygge. Men på bloggen min har jeg også publisert mange fargebilder, det er spesielt i den siste tida jeg har konsentrert meg om svart/hvitt-bilder, forteller han.

– Hva slags ambisjoner har du med fotohobbyen din?

– Jeg har ikke hatt særlig ambisjoner med fotograferingen min tidligere, men i det siste har jeg lagt mer vekt på å tematisere bildene. I en av bildeseriene på bloggen, «Home», har jeg tatt mye bilder på Furuset i Oslo, der jeg er født og oppvokst. Og da jeg startet bloggen min i vår, hadde jeg masse bilder fra Pakistan i en serie.

Ingen etterbehandling

– Bruker du dyrt utstyr?

– Nei, det vil jeg ikke si. Jeg bruker et forholdsvis enkelt kompaktkamera, Canon G12. Jeg har ikke muligheter til å skifte objekativer, men det er mulighet for manuelle innstillinger.

Ved hjelp av Photoshop og lignende bildebehandlingsprogrammer kan man gi bildene ulike effekter, korrigere fargene og manipulere bildene på et utall måter. Slike hjelpemidler styrer Nasir unna. Han forteller at han tar bilder etter «dogmereglene», som en gruppe danske filminstruktører, blant annet Lars von Trier, nedtegnet i 1995. Kort fortalt betyr det at han ikke bruker ekstra lys, fargefiltre eller annet som ikke hører naturlig til i motivet. Og han foretar ingen form for etterbehandling av bildene, heller ikke beskæring.

– Når jeg har trykket på utløseren, blir bildet som det blir.

Assad Nasir (32)

Hvem

Adjunkt med opprykk. Underviser i norsk og samfunnsfag ved Mailand videregående skole i Lørenskog i Akershus.

Hva

Fotografering

Dette trenger du

Et kamera. Prisene varierer sterkt, jeg kjøpte kameraet for 4–5 år siden og ga om lag 6000 kroner for det.

Akset kultur- og skolesamfunn:

Nyskapende samarbeid med kultur, helse og

● **Marianne Vanem**

prosjektleder
Akset kultur- og
skolesamfunn
FOTO: INDERØY KULTURSKOLE

Et nytt kultur- og oppvekst-senter er etablert, der det 13-årige skoleløpet er samlokalisert for første gang.

På Straumen i Inderøy kommune, en halvøy nord i Trondheimsfjorden, knapt to timers kjøre-avstand fra Trondheim, er kultur- og oppvekstsenteret Akset etablert. I september var det storstilt åpning av Akset, med et tett og gjennomgripende pedagogisk samarbeid med kultur, helse og læring i søkelyset.

Akset kultur- og skolesamfunn sto ferdig i juli og er realisert av Inderøy kommune og Nord-Trøndelag fylkeskommune. Akset er også et praktisk eksempel på fylkeskommunens satsning innen «Oppvekstprogrammet», som vektlegger betydningen av samhandling mellom fylkeskommunen og kommunene om barn og unges oppvekstvilkår.

Inderøy er en jordbrukskommune med om lag 6800 innbyggere. Mange av de lokale gårdene satser på nisjeproduksjon basert på råvarer fra distriktet og har etablert et utpreget samarbeid gjennom fellesprofilen Den Gyldne Omvei. Kommunen har i tillegg tradisjon for samarbeid mellom kultur og skole, og mellom skoleslag i mange år. Nå videreføres dette i Akset kultur- og skolesamfunn, og man håper på fornyet nasjonal oppmerksomhet med denne satsningen.

Målet er «å etablere et utviklende skole- og kultursenter med gjennomgripende samarbeid mellom pedagogiske og kulturelle institusjoner». I senteret holder Sakshaug skole, Inderøy ungdomsskole, Inderøy bibliotek, Inderøy kulturskole og Inderøy kulturhus til. Den sjette aktøren er Inderøy videregående skole. Elevmassen er om lag 730 elever, og det er 150 ansatte. Med over 13000 m² inneholder Akset både nye og renoverte bygninger. Det opprinnelige kulturhuset fra 1990,

biblioteket fra 2003 og Inderøy videregående skole fra 2000 er bygd sammen, med nye fasiliteter og saler. Ungdomsskolen har flyttet inn i en ny fløy, og Sakshaug skole har overtatt de gamle lokalene, renovert og utvidet med nye arealer for småskolen og skolefritidsordningen (SFO). Barneskolen er lokalisert i et eget bygg med en skolegård mellom de to hovedbygningene. Kulturskolen har nå fått tilgang til flere fasiliteter til undervisningen og formidling i sambruk med de andre enhetene i Akset. Et stort, lyst inngangsparti binder alt sammen og rommer kantine; en møteplass for både store og små, både i og utenfor skoletid. Biblioteket har også fått en sentral plassering.

Samhandling på tvers under åpningsforestillingen

Ved skolestarten i høst ble Akset fylt av elever i alderen 6–19 år for første gang. Åpningen ble markert i stor skala 28.–29. september med et innholdsrikt program der samhandlingen på tvers av alderstrinn, identitet, bredde og fagområder ble presentert. Velkomsten sto elevene for. Repräsentanter fra elevrådene ved Sakshaug skole, Inderøy ungdomsskole og Inderøy videregående skole foretok en symbolsk snorknyting med de seks virksomhetslederne ved Akset. Seks bånd i ulike farger ble knytt rundt en ring laget av seks ulike tresorter.

Myldreforestilling

Publikum ble så invitert til en vandring gjennom saler og klasserom for å oppleve aldersblandingen og mangfoldet. Myldreforestillingen varte i snaue to timer der man fikk oppleve aktiviteter der kreative og kulturfag inngikk i læringen gjennom samspill, sosialisering og lek. Publikum fikk blant annet oppleve elever på 5. og 9. trinn lære spanske ord og begreper i dramalek med dramaelever ved den videregående skolen. Danseelever fra 2DA lagde koreografi til en dans og innstuderte den sammen med 10. trinn. Real FAG ble også presentert på nye måter, som i et tverrfaglig prosjekt i naturfag og kunst og håndverk med skogen som tema (4. trinn), og et foredrag om bølgefysikk med laser og flammer med realfagselever fra videregående trinn 2 og 3, studieforberedende programområde.

Hele Akset ble tatt i bruk under myldreforestillingen med forskjellige kreative aktiviteter overalt. Områdene ved elevgarderobene, i gangene og på

biblioteket ble brukt som teatersaler av dramaelever som framførte korte monologer for publikum.

Biblioteket ble også brukt av en 9. klasse som gjentatte ganger de to åpningsdagene framførte foredrag på engelsk om forfatteren Roald Dahl.

Forskning viser at hjernen stimuleres av kreative fag, og hjernen stimuleres mest når elevene er aktive. Myldreforestillingen illustrerte hvordan læring kan fungere utenfor klasserommet enten det er i uteområdet, i kulturhuset eller på biblioteket. Ved å la de praktisk-estetiske fagene inngå som naturlig del i opplæringen kan man bidra til å utvikle barn og unges muligheter for å lykkes med skolegang og jobb. Ved å samle det 13-årige skoleløpet kan man også få tryggere overganger mellom skoleslagene, øke motivasjonen og forhindre frafall.

780 elever på samme scene

Målet med etableringen av Akset kultur- og skolesamfunn er «å skape en arena hvor barn, unge og voksne møtes til opplevelser, utvikling og læring. Der er det rom for undring, begeistring og samspill ... og der bygges vennskap for livet.» Hovedtemaet i festforestillingen som utgjorde åpningsprogramets andre del var nettopp vennskap og å finne sin plass i verden.

To kjente inderøyninger, Håvard Kalseth og Ingunn Øyen, var engasjert som konferansierer, og begge har gått skoleløpet på Inderøy. Under forestillingen fikk publikum også en spesiell videohilsen fra Ingrid Bolsø Berdal, også fra Inderøy, men forhindret fra å besøke Akset-åpningen på grunn av en TV-serieinnspilling i USA. Alle tre fremhevet hva oppvekst og skolegang i kulturkommunen Inderøy har betydd for deres egne karrierevalg.

Festforestillingen videreførte mye av samhandlingen på tvers av aldersgrupper som man hadde sett tidligere samme dag. Publikum fikk oppleve kreative og kunstneriske innslag av elever og ansatte som illustrerte bredden i fagmiljøet i Akset – samspill, musikk, drama, dans og lek. Det hele munnet ut i urpremieren på en spesialskevret Akset-sang fremført av alle 780¹ elevene. Sangen er komponert av Jo Lingen Jacobsen, musikkklærer ved Inderøy videregående skole. Sangteksten er skrevet av barnebokforfatteren Kari Stai, også fra Inderøy.

læring i fokus

Veien videre – nye samarbeidsformer

Akset kultur- og skolesamfunn er et resultat av en mulighetsstudie fra 2012 og tre prosjekter 2013–2015 med bred brukermedvirkning fra de seks virksomhetene. Rapporten fra prosjektet II ga grunnlaget for de politiske vedtakene i kommune og fylkeskommune desember 2013, om igangsetting av et felles byggeprosjekt, Akset kultur- og skolesamfunn, med en økonomisk ramme på 250 mill. kroner.

Ved skolestart i august var alle ansatte ved Akset samlet for første gang til en felles planleggingsdag. Da begynte arbeidet med å stake ut en felles kurs for faglig samhandling som skal utgjøre det nyskapende innholdet i Akset. Nye fagnettverk ble etablert på tvers av virksomheter. Man har valgt å ta utgangspunkt i ideene til den australske professoren Anne Bamford ved University of Arts i London. Hun har kartlagt hvor viktig kunst og kultur er for læringseffekten i skolen².

For skoleåret 2016/17 er det avtalt ti treffpunkter for faglige samarbeidsgrupper med ulike fokusnivå etter kompetanse og motivasjon. Noen vil for eksempel velge samarbeid om praktisk bruk av felles rom og utstyr, mens andre velger konkrete prosjekter, både tverrfaglige og større utviklingsprosjekter. Gruppene er fordelt på sju fagområder med maks fem-seks personer per gruppe i tråd med Bamfords ideer.

Etter åpningsarrangementet har flere grupper valgt å bygge videre på samarbeidet fra myldre-forestillingen. Det nye bygget åpner opp for spennende muligheter for internframvisninger for hele Akset, for eksempel i kultursalen, Black Box, i amfiet i uteområdene eller i den store kanten der elever fra ungdomsskolen og videregående har felles spisepause. Her er det også planlagt en mobilscene.

Petter Skjervold, rektor ved Inderøy videregående skole, gir uttrykk for at han er spent på samarbeidet. Ansatte gir uttrykk for at det er givende å bli kjent med nye kolleger fra andre virksomheter, og elever har også hatt utbytte av å samarbeide på tvers, der de minste har fått nye rollemodeller blant elevene fra videregående skole. Samtidig har man erfart at samspeillet i aldersspennet 6–19 år har vært givende ved at de eldste elevene har lært å ha ansvar for de yngste og ta vare på dem.

I løpet av en toårsperiode vil nye ideer og samarbeidsformer prøves ut for å utvikle en felles

Fra myldre- og festforestillingen under åpningen.

FOTO MONA JØNVIK/NORD-TRØNDELAG FYLKESKOMMUNE

kultur og identitet i Akset. Ansatte skal få faglige utviklingsmuligheter i fagnettverkene, bli bedre kjent med de andre skoleslagene, og man vil også utnytte den samlede fagkompetansen bedre gjennom en ressurspool. Den tette koblingen mellom skolene og de tre kulturelle virksomhetene vil bidra til at kunst og kulturfag blir en naturlig del av et helhetlig oppvekstløp. Samspeillet mellom kulturskolen og de andre aktørene i Akset vil også bidra til å løfte kunst- og kulturelle verdier i opplæring, opplevelse og formidling. Akset-modellen skal danne hele og kreative mennesker. En utnyttelse av det samlede fagpotensialet på tvers i Akset kan bidra til positive synergier som gir gladere og mer motiverte elever og en positiv effekt på skoleprestasjonene i alle fag: «Strekker oss – sikter opp – best i lag – som Akset».³

1) Totaltallet inkluderer rundt 50 elever fra kulturskolen som går på andre barneskoler i Inderøy kommune.

2) Anne Bamford er både lærer, forsker og kunstner og står bak boken «The WOW-factor», en Unesco-rapport som kartlegger hvor viktig kunst og kultur er for lærings-effekten i skolen. I 2010–2011 arbeidet hun på oppdrag fra Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen i Norge.

3) Fra Akset-sangen, skrevet av Kari Stai.

Sjeldan finn du den same klassen to gonger

● **Bjørn Finne**
ungdomsskulen i Granvin
i Hordaland
FOTO KJARTAN HAUGEN

I refleksjonar over arbeidet vårt må vi forsøke å løfte oss ut av kvardagen og inn i ei verd av idear og verdjar.

Dette er eit innlegg i ein debatt vi må gå meir inn i. Når det gjeld vår profesjonalitet som lærarar og behovet for gjennomtenking, har fleire fenomen aktualisert dette i den seinare tid. Det handlar mellom anna om kva roller vi som lærarar skal fylle. Vert det for mange uromoment omkring undervisninga, mistar vi fokus og vi mistar kontinuiteten, og vi endar opp med å gjera vår profesjonalitet ringare. Stundom må ein berre gjere det ein må og la resten gå sin gang. Dette har med utvikling av intuitiv forståing å gjere, og å verte i stand til å feste lit til eiga tenking. Ralph Waldo Emerson problematiserer dette i artikkelen «Self-Reliance».

Kva retning går vi i som lærarar? Er vi i ferd med å verte meir solide, autonome fagpersonar eller funksjonærar? Kan vi etter kvart finne ein manual å slå opp i når vi lurar på kva vi skal gjere? Kan vi seie at vi gjorde som vi fekk beskjed om, når vi har vore i klasserommet, eller ikkje? Dersom ikkje, må det liggje ein eller annan refleksjon i botnen for vårt arbeid. Kvar er vår bevisstheit om denne refleksjonen? Har vi det rommet som er naudsynt for å utvikle denne tenkinga, omkring oss?

Møter vi elevane på same måte i dag som for tjue år sidan? Er det den same mentaliteten vi arbeider med i klasseromma? Kva bakteppe har vi for eksempel for våre vurderingar omkring sjølvpålagt sensur? Den franske sosiologen Pierre Bourdieu har tematisert underliggjande maktforhold som gjer utviklinga av kommunikatív kompetanse vanskeleg.

Korleis tenkjer vi omkring tidsperspektivet, eleven som eit potensial, og omfanget av det å endre sin karakter? Tilgjeving og tolmod er sentralt her. Og vi kan snakke om det tredje element

i pedagogikken. At vi, saman med eleven, kan samle oss om noko som ikkje er eleven. Nokre kan få auka sjølvvørdnad gjennom fagleg meistring. Sjølvkontroll og tolmod med seg sjølv i ein endringsprosess kan ein kanskje få betre til ved for eksempel sportslege aktivitetar enn ved å snakke om vanskar eleven har. Vi må stundom la problema liggje for å unngå det påtakelege. Finn vi den roa vi må ha for at slike, litt lengre perspektiv kan få utvikla seg? Stundom skal vi presse på, og presse litt til, men andre gonger er vi i bransjen for å glatte over. Ofte gjeld kjærleikens gjerningar.

*Men kanskje i dag
bar du blomar inn
– Helg over kvardagsbordet –
smilte til den du var nær,
rørde ved barnekinn
og var kjær,
kviskra du lukkeordet*

Signe Seim

Frå sentralt hald, via Rattsø-utvalet, kjem det snikande eit krav om å bruke produktivitet og effektivitet som sentreringspunkt for å vurdere vår profesjonalitet. «Arbeidsmarkedet for lærere er sterkt regulert. Kanskje kan vi vinne på å legge opp mer til mer karriereløp, mer åpen konkurranse og mindre offentlig overstyring, foreslår Rattsø.»¹ Går vi for dette, kan vi berre gløyme tanken om likeverd. Med Albert Camus kan vi her vise til korleis dei som har den sterkaste gjenomslagskrafta vert dei mest dominerande. Og her er ikkje sagt noko om det som ikkje let seg måle. Å arbeide med dei elementa som Bataille plasserer inn i det han kallar ikkje-kunnskap, mellom anna det som ikkje let seg integrere, for eksempel non-konformative element, er eit sær s viktig arbeid, men det let seg ikkje målformulere og er tidkrevjande. Ut ifrå desse punkta kan det vera greitt å tenkje gjennom kva ein eigentleg meiner med profesjonalitet i lraryrket, og synleggjere dei elementa som ikkje viser att i rapportar.

Kva er eigentleg lærarprofesjonalitet?

Dette synet på lærarprofesjonalitet er subjektivt og eit innspel for å starte ein diskusjon. Nokre av ideala heng høgt, og det er ikkje meininga at vi skal bryte ryggen for å nå dei. Men det kan vere greitt å vite om dei og å ha noko å sikte mot. Då er vi ikkje så lett manipulerbare. I vårt yrke, i til-

legg til formidling av fag, skal vi òg vurdere arbeid, handtere konflikstar, utvikle tillitsforhold, og ofte delta i konfidensielle samtalar. Dette krev at vi har tenkt gjennom ein del saker og ting. Og vi må kome på offensiven, ikkje berre vere i motstrevande opposisjon. Då trur eg vi må fundamentere vår eigen ståstad litt betre enn i dag!

Vi må kunne skilje mellom det private og det offentlege. Kan hende stig graden av det å tenke klasserommet som eit offentleg rom proporsjonalt med alderen på elevane. Tiandeklasse-rommet vil opplagt vere meir prega av offentleg arena enn fyrsteklasse-rommet. Her er omsorgsperspektiv å ta omsyn til og idéutvikling og tankar om individualitet å tenke på. Dersom desse sfærane vert blanda mister vi både avstand og profesjonalitet i arbeid med nærare spørsmål.

Kva tenker vi om kommunikatív kompetanse? Korleis skal vi best legge til rette for at kvar enkelt elev skal finne si stemme for å utvikle seg og finne sin eigen identitet eller resonnere omkring den? Korleis klarer vi å bryte opp den sjølvpålagde sensuren? Kva for årsaker ligg til grunn for at enkelte elevar vel å ikkje seie noko?

*And I have known the eyes already,
known them all–
The eyes that fix you in a formulated phrase,
And when I am formulated, sprawling on a pin
When I am pinned and wriggling on the wall
Then how should I begin.*

Thomas Stearns Eliot

Korleis får vi på plass ein tillitssfære slik at kjenslege og vanskelege spørsmål kan diskuteras? Korleis reflekterer vi omkring samtalen i klasserommet? Korleis utviklar vi den samtalen som har kunnskap som siktemål? Gunnar Skirbekk diskuterer dette i «Den filosofiske uroa». I tillegg har vi eit skilje mellom literaritet og kommunikatív kompetanse, noko vi kanskje ikkje tenkjer over dagleg. Her er vi mykje i sfæren omkring aksept.

Kva mandat har vi som lærarar? Har vi den same posisjon og vørdnaden som lærarane for førti eller tretti år sidan? Dette har med tryggleik omkring vår posisjon å gjere. Vi kan spørje i kva grad elevane må innfinne seg og godta det som vert sagt, eller om dei kan gjere som dei finn for godt. Dette er sjølv sagt ikkje eit svart-kvitt bilde, men meir eit kontinuum, der fenomen er i bevegelse. Korleis vert vi omtala elevane imellom, i

«Ein visjon inneber at vi kjenner den rådande mentaliteten, og at vi kan reflektere denne inn i den utviklinga vi ynskjer å føre klassen.»

heimen, i media? Har vi det mandatet i dag som vi ynskjer å ha? Kor tid artikulerte vi dette sist?

Kva er intuitiv forståing? Vi må kunne handle relativt kjapt sjølv når vi skal handtere vanskelege saker. Kall det gjerne eit slags lærarskjønn. Vi må øve blikket for å kunne vurdere det som skjer. Dette er eit felt som ofte går hand i hand med fagleg kompetanse. Kva er det som skjer når vi brått forstår noko relativt komplisert? Vi må her ha tiltru også til egne vurderingar. Det er ofte lettare å godta noko når det kjem frå eit anna kompetent hald, enn det er å ha tru på noko vi har tenkt ut sjølve. Men kva resultat får vi då? Å utvikle tenkinga her er heilt vesentleg for opparbeiding av truverd blant elevane.

Vi må, etter som elevane vert eldre, få på plass ein tanke om det offentlege rommet. Hannah Arendt skriv om politiske rom, men det er kan hende mogleg å trekke nokre parallellar til klasserommet. Dette er i alle fall viktig i høve til omgrepsutviklinga. Det er essensielt i høve til tenking om demokrati og likeverd. Arbeidet med dette inneber at vi i periodar er i eit rom utan krav om nytteverdi, og at prosessar tek over for tenking om mål. Vi må stundom, når vi reflekterer over vårt eige arbeid, forsøke å løfte oss ut av det partikulære, ut av det beinveges nyttige, og inn i ein verd av idear og verdiar. Det er ikkje enkelt å resonnerer omkring abstrakte element i ein travelt kvardag, men det er viktig å få på plass ein visjon for kvar ein vil med ein klasse. Slik at vi ikkje berre endar opp med å administrere ei viss aldersgruppe gjennom eit par års tid. Kvar klasse har sin grunnleggjande mentalitet. Sjeldan finn du den same klassen to gonger. Ein visjon inneber at vi kjenner den rådande mentaliteten, og at vi kan reflektere denne inn i den utviklinga vi ynskjer å føre klassen.

Så har vi det som ikkje let seg artikulere. Det er ikkje dermed sagt at det ikkje er til stades. «Tenk for ein klasse, om det ikkje var for», kan vi tenkje. Kvar er problemet eigentleg? Er det eleven, læraren eller systemet som sviktar? Kor stor er normalsektoren vi definerer? Korleis tenkjer vi om kvar elev som ein ny byrjing, det Arendt definerer inn i si tenking rundt omgrepet «natalitet»? Skal nye tankar kunne danne seg, må det vera rom for

det. Då kan det ikkje vera for tett med målformuleringar. Det er mykje meir snakk om tillit og fri-dom enn styring og kontroll. Mykje kan sjå fint ut på papiret og vi kan ha ryggen klar, men stundom tenkjer vi ymse for oss sjølve likevel.

Martin Heidegger formulerte ein gong spørsmålet: «Kvifor finst det noko i det heile og ikkje lenger ingenting?» Det har å gjere med måten vi avdekkjer og definerer ting på. Vi er her inne i ein konstruksjon av meining. Baudrillard snur spørsmålet: «Kvifor er det ingenting der det før var noko?» Og her er vi inne i ein sfære av meiningstap, eventuelt meningsløyse, eit postmodernistisk perspektiv. Korleis tenkjer vi vår eigen og elevane sin sfære? Har det pedagogiske implikasjonar om vi her konstruerer meining, eller om vi må freiste å setje elevane og oss sjølve i stand til betre å unngå desillusjonering og kynisme? Er det vi lærarar som styrer elevgruppa, eller styrer elevane oss?

«Yes, I have tricks in my pocket, I have things up my sleeve. But I am the opposite of a stage magician. He gives you illusion that has the appearance of truth. I give you truth in the pleasant disguise of illusion.»

Tennessee Williams

Verda er ikkje alltid slik som vi trudde. I denne problemsfæren er ikkje ironiens tidsalder til hjelp. Heller ikkje den moderne hyperliberalitet, kva ein no vel å leggje i det omgrepet. Er det slik at vi stundom har eit liv som er retta inn mot eit tomrom, liksom Camus peikar på i «Den fremmede», i det at det vi har sikta mot har forsvunne? Dette siste er ei sondering innanfor eksistensialismen. Camus har også skrive «Opprøreren». Og ifølgje utsegn derifrå må vi rette oss inn mot å studere våre egne tankar. Vi finn ikkje alltid svar på spørsmål utanfor. Er dette perspektiv som kan vere aktuelle å trekke inn i den pedagogiske overbyggingen, eller ikkje? Har vi viktigare ting å tenke på? Både ja og nei. Uansett, enkelt er det ikkje.

Hjå Arendt er det snakk om ein ny byrjing (natalitet). Vi har Arendt og hennar pluralitetsomgrep, med ein innebygd vordnad for individualiteten og nataliteten. Arendt kan gje oss eit litt alternativt blikk på kva det er som definerer

oss som menneske, og korleis vi i dag kan få auge på dehumaniserande tendensar, om dei er der? Og kva form tek eventuelt det totalitære i dag? Er demokratiske grunnverdiar, i det heile, truga i dag? Korleis er det med ein ytringsfri-dom der vi kan seie om lag kva vi vil, men der orda prellar av!? Korleis ser dei yngre på dette? Kva er nihilismens skuggeside? Det farlegaste er kan hende å gjere folk overflødige og ikkje krevje at dei tenkjer gjennom ting. Men vi skal heller ikkje krevje for mykje.

Korleis møter vi då opprøreren i klasserommet? Vi kan her reflektere over generell del av læreplanen og det meningssøkande menneske, om det å reise seg mot urett. Camus har interessante tankar om dette. Men torer vi dette, og er vi i stand til det dersom vi sjølve ikkje stundom kjempar med det same problemet?

Litteratur:

- Arendt, H.** (1951): The Origins of Totalitarianism, Harcourt, Brace and Company.
Baudrillard, J. (2008): The Perfect Crime, Verso.
Buvik, P. (1998): Georges Bataille, Gyldendal Norsk Forlag.
Camus, A. (1995): Opprøreren, (forord av Bernt Vestre). H. Aschehoug & Co.
Camus, A. (1992): Den fremmede, Gyldendal Norsk Forlag.
Eliot, T. S. (1952): Selected Poems, Penguin Books.
Heidegger, M. (1988): Being and Time, Blackwell.
Hellesnes, J. (2002): Maska bak andletet, Det Norske Samlaget.
Jenkins, R. (1992): Pierre Bourdieu, Routledge.
Seim, S. (1960): Trø varleg min fot. Fonna Forlag.
Skirbekk, G. (2005): Den filosofiske uroa. Universitetsforlaget.
Skjervheim, H. (1996): Deltakar og tilskodar, Aschehoug.
Øvereng, E. (2001): Hannah Arendt, Universitetsforlaget

Fotnote:

Nettreferansar: 1) www.dn.no/nyheter/politikk-Samfunn/2015/02/10/1316/Produktivitet/slik-mener-han-produktiviteten-kan-kes

● Spesialundervisning

Rødt kort, hr. kunnskapsminister!

Kunnskapsminister
Torbjørn Røe Isaksen har glemte elevene som trenger spesialundervisning, mener Bjørn Olsen.

ARKIVFOTO TOM-EGIL JENSEN

I disse dager, hr. kunnskapsminister, soler du deg i glansen av hva du har oppnådd med innskjerping av fraværreglene i videregående skole. Hva mener du at du fortjener når det gjelder de svakeste i skolen, de 49.000 med spesialundervisning? Undertegnede vil uten å nøle tildele deg rødt kort!

Du har vært så opptatt av læringsmiljøet med dyktige lærere, deres mastergrad og studiepoeng, men du har fullstendig glemt de 49.000 elevene, i snitt to pr. klasse, som daglig får spesialundervisning i norsk skole. Halvparten av undervisningen skjer med ukvalifiserte lærere. Disse elevene får ikke kompetente lærere, som du jobber skjorta av deg for å skaffe til de flinke elevene.

De svake elevene plasseres i oppbevaringsgruppe med tilfeldig gruppesammensetning og faglig innhold.

En elev med dysleksi, Daniel Lie, forteller til Aftenposten at han etter fem års spesialundervisning i engelsk kunne tallene og si hva han heter på engelsk. Dyslektikere er langt fra dumme, mange ganger er de meget begavet i alt annet enn å holde orden på bokstaver og ortografi.

Grunnlaget for at Barneombudet uttaler seg meget kategorisk og entydig om manglene ved spesialundervisning, er kvalitative intervjuer med 24 elever og en rekke foreldre. De har hatt innsyn i ca. 100 klagesaker og gått gjennom relevant forskning for å se hvordan spesialundervisning foregår. Slutt-konklusjonene legges fram våren 2017, men media har fått tilgang til deler i forbindelse med Lucy

Smiths barnerettighetsdag.

Barneombudet krever at elever med spesialundervisning får lovfestet rett til opplæring av kvalifiserte lærere. I min uvitenhet trodde jeg man allerede hadde lovhjæmmel i bønner og spann som skal sikre våre barn og unge utdanning?

Det bemerkelsesverdige i denne saken er at tilstanden har surret og gått med årene uten at man har kunnet bidra med tiltak som kunne gi forbedring og som alltid er det de svake som lider.

For å snu en kritikkverdig skolepolitikk må fokus deles mellom topp og bunn. Når man vet at for eksempel dyslektikere er ressurssterke elever som pines gjennom 10 år med dysfunksjonell spesialundervisning, er det så man kan bli forbannet.

Forandringene må komme nå! Ingen forsinkede utvalg og råd trenges for å si at tilstanden er som den er. Det gjenstår å se hva Skole-Norge kan skape av bedring for de 49.000 elevene.

Jens Bjørneboe skrev romanen «Jonas» for 60 år siden. Han tok opp utvelgelse til spesialundervisning, organisering av undervisningen og stigmatisering av elevene. Barneombudet tar opp lignende forhold i dag, og mye tyder på at vi har lite å være stolt av vedrørende spesialundervisning av. Hvorfor mangler vi evnen til å hjelpe dem som trenger det mest?

Bjørn Olsen
pensjonert adjunkt

● Meininger på nettet

Redaksjonen i Utdanning tek imot langt flere meningsytringer enn det er plass til i bladet. Men nokre vart publiserte i nettutgåva vår, utdanningsnytt.no. Her følgjer presentasjon av nokre meningsytringar:

En hyllest til vikarinnkaller

Klokka er kvart over åtte en kald novembermorgen på ungdomsskolen. I elevenes garderobe står jeg, skolens rektor, sammen med en lærer og en barne- og ungdomsarbeider. Vi er kledd i matchende, signalgule RESPEKT-veste, skriver Tor Bitustøyl. [16.12.]

NDLA – et ufattelig pengesluk!

Siden 2007 har fylkene brukt nær 600 millioner kroner på NDLA – og for hvert år satsinga får lov til å fortsette, bruker de nye 60-70 millioner kroner, skriver Arne Jørgen Løvland. [14.12.]

Kunnskapen om samspills- og atferdsvansker bør være et tilbud innen etter- og videreutdanninger

Skal fremtidens lærere bli gode pedagoger, må mer enn navnet på faget vinnes. Innholdet må tydeliggjøre at det er et pedagogikkfag, skriver May Britt Revheim Brekke og Gerd Grimsæth. [18.11.]

La eksamen være en prøving av noe det er sannsynlig at elevene har øvd på

Hvem er det oppgavemakerne har tenkt er målgruppa for norskeksamen? Jeg er helt sikker på at det ikke er afghanske Tahmina, odelsgutten Geir Oddvar, Muhammad fra Somalia eller dyslektiske Ole, skriver Reidar Stenseng. [09.11.]

Delta i debatten på
utdanningsnytt.no

● Til «Vestlandet må velje nynorsk» i Utdanning 19

Vestlandet «må» ikkje velje nynorsk

Pensjonistrådet i Utdanningsforbundet i Sogn og Fjordane har fått ei liknande overskrift, men med motsett forteikn, i Utdanning nr. 19, 2016. Den er eit uttrykk for eit fromt ynskje frå pensjonistane, men manglar alt mogleg sakleg fundament.

Vestlandsregionen er sett saman av Rogaland, Hordaland og Sogn og Fjordane, til saman om lag 1,1 mill. innbyggjarar. Sogn og Fjordane åleine har just akkurat 10-delen av desse.

Sogn og Fjordane er det einaste fylket som har eit fleirtal av innbyggjarane som vel nynorsk, medan regionen som heilskap har eit bokmålsfleirtal som tel rundt 65 prosent, med Bergen, Askøy, Stavanger, Sandnes, Sola og Haugesund som dei største. Berre dei fire nemnde rogalandskommunane har til saman 2,5 gonger så mange bok-

målsbrukarar som Sogn og Fjordane har nynorskbrukarar.

Dersom desse pensjonistane, og mållaga, skal vinna ei framtid for nynorsk skriftmål, så bør dei leggje av gamle mytar om Vestlandet si nynorske velmakt, og gå inn for ein litt meir demokratisk tenkjemåte. Nynorsken er ikkje tent med fromme ynskje og fantasiar.

Vestlandet i dag er i røynda ein bokmålsregion, med Sogn og Fjordane som den siste nynorskbastionen, med utrulege 98 prosent nynorskbrukarar, om ein skal tru tala som finst. Men det hjelper lite, når fylket berre utgjer ein tidel av regionen.

Bjarte Rundereim
pensjonert adjunkt

● Barnehage

Myndighetene åpner for mistenksomhet og mistro

I en Oslo-bydel brukes, ved oppstart-samtaler med foreldrene, en mal med en karakter og et innhold som gir grunn til ettertanke og bekymring. Førsteamanuensis Clas Jostein Claussen ved Høgskolen i Oslo og Akershus gjør rede for malen i en kronikk på Utdanningsnytt.no 28. november.

Claussens kronikk er veldig betimelig og god. En samtale skal ha trygge og forutsigbare rammer i samsvarende med verdiene i loven. Ansatte i barnehagen skal være hjelpsomme og stå til tjeneste. Samtalen skal være fortrolig, og familiene skal kunne

stole på personene som tar vare på barnet i barnehagen.

Det er urovekkende at myndighetene legger opp til mistenksomhet og mistro som bidrar til å stigmatisere familiene og formørke relasjonen mellom familien og barnehagen, i det samtalen endres til et forhør. Slik skal det ikke være.

Heidi Stakset

Felleskap lønner seg

Fordelene for deg som medlem har blitt enda bedre. Utdanningsforbundet har lansert bilforsikring og husforsikring med unike vilkår og gode priser. Les mer og bestill på udf.no/husogbil
Felleskap lønner seg

UTDANNINGS
FORBUNDET

● **Til «Palestinsk skole oppkalt etter terrorist» i Utdanning nr. 20**

● **Profesjonsetikk**

Aldri bevist at Khalaf var terrorist

Turid Storøy-Qvale er tydeligvis ikke så nøye med det, bare hun kan få til noe negativt om Palestina og palestinere. I innlegget «Palestinsk skole oppkalt etter terrorist» i Utdanning nr. 20/2016, side 45, angriper hun palestinerne fordi de har oppkalt en skole etter Salah Khalaf: «Han ledet terrorangrepet mot OL i München i 1972».

Det er imidlertid aldri bevist at Salah Khalaf hadde noe med dette angrepet å gjøre. Og lederen for angrepsgruppen fra Svart september i München var en kristen palestiner. Kanskje noe å tenke gjennom for Storøy-Qvale?

Magnar Husby

Salah Khalaf er portrettert helt til høyre på dette veggmaleriet i Gaza. I midten er palestineres tidligere president Yasir Arafat og til venstre Khalil Al Wazir, tidligere nestleder i Fatah-bevegelsen.

FOTO: YANNIS BEHRAKIS/REUTERS/NTB SCANPIX

Lærere og overgrep

Uttalelse i forbindelse med Utdannings artikler om seksuelle overgrep begått av ansatte i skole og barnehage:

Lærerprofesjonens etiske råd ser svært alvorlig på avdekkingen i Utdanning om seksuelle overgrep begått av lærere og ansatte i skole og barnehage. Alle lærere i Norge er i forpliktet på Opplæringsloven og Lærerprofesjonens etiske plattform. Seksuelle overgrep begått av ansatte i skole og barnehage representerer et alvorlig tilfellsbrudd mellom barnet/den unge som blir utsatt for seksuelle overgrep og den voksne overgriperen. Det kan også bidra til å bryte ned det fundamentet av tillit skole og barnehage bygger sitt virke på. Barn og unge har krav på beskyttelse når de er i barnehagens og skolens varetekt.

Ved siden av å fordømme disse kriminelle handlingene vil rådet rette søkelyset mot forebygging. Artiklene i Utdanning viser med all mulig tydelighet at mennesker med disse tilbøyelighetene trenger veiledning og hjelp før de begår seksuelle overgrep. Derfor er åpenhet omkring og kunnskap om disse spørsmålene av stor betydning.

Lærerprofesjonens etiske råd ber også institusjonene som utdanner morgendagens lærere være seg sitt ansvar bevisst ved å tematisere konsekvensene av seksuelle handlinger mot barn og unge, samt konsekvensene av å ikke melde fra når en mistenker eller får informasjon om at en kollega begår seksuelle overgrep mot barn og unge. God lærerkompetanse innebærer ikke bare å kjenne sitt fag, men også ha en solid etisk forankring slik at man forvalter sine arbeidsoppgaver i samsvar med interessene til de barna og elevene man har ansvaret for. God kjennskap og innsikt i lærerprofesjonens etiske plattform er et svært godt utgangspunkt for en god etisk praksis i skolen.

Alexander Meyer | rådsleder i Lærerprofesjonens etiske råd

Aksept av israelsk terrorisme?

Turid Storøy-Qvale fortsetter sin kamp mot «hatindoktrineringen» av palestinske barn. Hun ber om at Norge slutter å sende penger til palestinske skoler fordi en skole er oppkalt etter Salah Khalaf, tidligere leder for Svart September. Jeg går ut fra at det også denne gangen er Palestinian Media Watch (PMW) som er Storøy-Qvales kilde. De hadde et oppslag om saken 25. oktober. PMW er grunnlagt og drevet av settler og ekstremist Itamar Marcus. Den rapporten han leverte om palestinske skolars «hatindoktrinering», er grundig tilbakevist. Utdanningsnytt.no skrev om saken i en artikkel 1. juli 2016.

For oss i Norge er det lett å fordømme at palestinere har brukt kampmidler som ikke er akseptert av krigens folkerett. For meg er det

også fremmed at religion brukes til å forsvare krig og drap. Men hvorfor har det offisielle Norge akseptert Israels terrorisme? Hvorfor har vi hyllet og samarbeidet med israelske ledere som har stått for langt mer omfattende terror enn Svart September og Salah Khalaf? Noen eksempler:

– David Ben Gurion, Israels første statsminister, var ansvarlig for planlegging og gjennomføring av etnisk rensing av 750.000 palestinere i 1948. Han var ansvarlig for at titusenvis av palestinske sivile døde.

– Menachem Begin, statsminister i to perioder på 1980-tallet, ledet terrororganisasjonen Irgun og var ansvarlig for flere massakrer i palestinske landsbyer i 1947 og 1948. Irgun gjennomførte også flere attentater mot britene på 1930-tallet.

– Ariel Sharon, statsminister fra 2001 til 2006, var forsvarsministeren som lot falangistene massakrere tusenvis av palestinske flyktninger i Sabra og Shatila i 1982.

Jeg har nettopp møtt flere palestinere i Israel. De er fortvilet over at det israelske skolevesenet bare forteller historien slik Israels sionister framstiller den. Palestineres historiske rettigheter er underslått, og deres historie blir usynliggjort. De gamle palestinske landsbyene er ikke bare jevnet med jorda, de er også fjernet fra geografiundervisningen. Det er som de aldri har eksistert.

Hvor lenge skal vi bare lytte til okkupantens versjon av historien?

Kjell Stephansen

Har du mykje på hjartet?

Det er du ikkje åleine om. Utdanning tek imot store mengder kortare og lengre debattinnlegg, innspel og kronikkar. Men det er trøgt om plassen. Vårt tips er: Skriv kort! Held du debattinnlegget ditt på under 2500 teikn (inklusive mellomrom), er sjansen større for å få plass. Redaksjonen set retten til å kutte i innlegga som vilkår.

For innlegg på innspelsplass er lengda 3000–10.000 teikn, og kronikkar kan ha ei lengd på mellom 12.000 og 17.000 teikn.

Redaksjonen tek imot debattstoff på denne adressa: debatt@utdanningsnytt.no

● Mat og helse

Etterlyser styrking av faget

Landslaget for mat og helse i skolen har sendt denne henvendelsen til Kunnskapsdepartementet:

Til kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen
Spørsmål fra styret i Landslaget for mat og helse i skolen (LMHS):

I forbindelse med stortingsbehandlingen av «Meld. St. 28 (2015–2016) Fag- Fordypning – Forståelse, en fornyelse av Kunnskapsløftet» vedtok Stortinget dette:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan de praktisk-estetiske fagene i skolen kan styrkes på kort og lang sikt. Planen må også omhandle rekruttering av kvalifiserte lærere til de praktisk-estetiske fagene.»

Styret i LMHS ber om å få en orientering fra kunnskapsministeren om hvordan dette arbei-

det skal gjennomføres. Vi ønsker svar på disse spørsmålene:

Hvordan legges arbeidet opp?

Hvem blir involvert i prosessen?

Hva er tidsrammen?

Når skal saken legges fram for Stortinget?

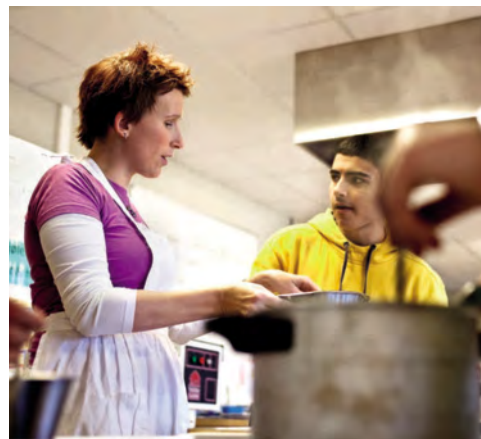
Styret i LMHS bidrar gjerne med sin innsikt, kompetanse og erfaring fra sin 96-årige historie som pådriver for fagfeltet.

Landslaget sender denne forespørselen også til Utdanningsnytt – som åpent brev.

Med vennlig hilsen

Inger Lise Fevang Jensen

leder i LMHS

Stortinget har bedt regjeringen utarbeide en plan for styrking av praktisk-estetiske fag. Nå etterlyser Landslaget for mat og helse i skolen en plan over når og hvordan dette skal skje.

ILL.FOTO TOM-EGIL JENSEN

Fellesskap lønner seg

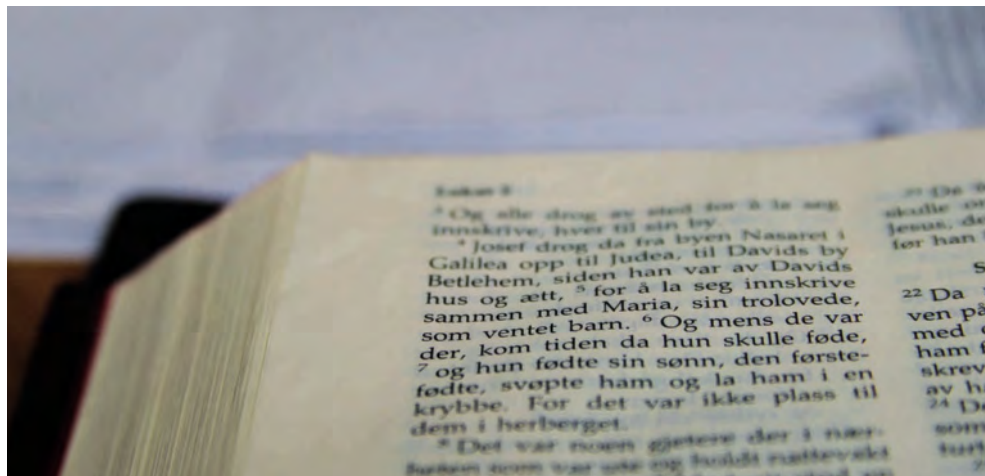
Fordelene for deg som medlem har blitt enda bedre. Utdanningsforbundet har lansert bilforsikring og husforsikring med unike vilkår og gode priser.

Les mer og bestill på udf.no/husogbil

Fellesskap lønner seg

● Skulegudsteneste

Skulegudstenesta er viktig for å lære elevane om korleis høgtida vert feira både i den kristne kyrkja og i den norske kulturen, understrekar IKO – Kyrkjeleg pedagogisk senter.

ILL.FOTO YLVA TÖRNGREN

Ei kyrkje på tilbodssida

Debatten kring skulegudstenesta gjer det krevjande både for skule og kyrkje å navigere. Preses og statsminister slår mellom andre fast at dette er ein god tradisjon, men debatten skapar uro. Fleire tek til orde for å lage andre slags høgtidsmarkeringar for elevane i staden for gudsteneste. Ein kan argumentere godt både for og imot skulegudsteneste, noko som viser at saka har fleire utfordringar og dilemma ved seg. IKO – Kyrkjeleg pedagogisk senter ser likevel fleire gode løysingar og alternativ for godt samarbeid mellom kyrkje og skule.

Det er viktig at både kyrkje og skule kan handtere både informasjon, fritaksretten og grensene mellom forkynning og undervisning godt. I møte med skulen må kyrkja sine tilsette vere fagleg oppdaterte på rammene skulen har å arbeide etter. Kyrkja pliktar å møte skulane på ein klok måte og møte alle elevane og heimane med varsemd og respekt.

Mange har i det siste lyfta fram skulegudstenesta som ein tradisjon det er verdt å kjempe for. IKO deler dette synet. Skulegudstenesta er viktig for å lære elevane om korleis høgtida vert feira både i den kristne kyrkja og i den norske kulturen. Gudstenestene må vere «ordentlege» gudstenester. Samstundes må ei gudsteneste i skuletida vere pedagogisk tilpassa dei som faktisk tek del. Det må takast gode og gjennomtenkte val kring liturgi, salmar og anna innhald, og det må brukast eit språk som er inkluderande og tek vare på mangfaldet i elevgruppa. Dette skjer dei fleste stadar, og likevel

er det skular som ikkje lenger vil delta på gudsteneste i skuletida. Kva då?

Mykje talar faktisk for at kyrkja bør samarbeide tettare med skulane i tida som kjem, ikkje mindre. Kyrkja bør strekke seg langt for å legge til rette for god læring for alle elevar, uansett religiøs tilhøyrsløse eller ståstad. At ein skule seier nei til skulegudstenesta, bør ikkje vere eit hinder for dette. Eit nei til skulegudstenesta kan like gjerne vere eit ja til fornya samarbeid mellom kyrkja og skulen, og her må kyrkja vere på tilbodssida.

Andre samlingar enn gudstenester kan vere gode alternativ. Kyrkja kan invitere til samlingar der elevane får høyre juleevangeliet, blir kjent med dei kristne symbola, får lære salmar og høyre annan julemusikk. Det kan arrangerast julevandring eller adventssamling i kyrkja for enkelte trinn eller heile skulen.

Når ein skule vel å takke nei til skulegudsteneste, gjev det kyrkja ein sjanse til å evaluere sin eigen praksis, og om mogleg etablere nye og framtidsette samarbeid med skulen. Men for å få det til, må kyrkja kome raskt på bana overfor skulen, og delta aktivt i å finne nye vegar for det vidare samarbeidet.

Marianne Uri Øverland

direktør ved IKO – Kyrkjeleg pedagogisk senter

Eldbjørg Leinebø Ekre

rådgjevar for trusopplæring

● Frafall

En skole for alle

Er ikke grunnskolen for alle, tenker du kanskje. Men når du tenker etter, medlem av Utdanningsforbundet, er du kanskje enig i at skolen på langt nær favner alle elevene slik vi ønsker. Ca. 25 prosent av et årskull får aldri et vitnemål (studiekompetanse eller fagbrev). Dette bekymrer nok mange, også statsministeren, som etter et besøk på en videregående skole i Alta kunne slå fast at frafallet vil gå ned etter innføring av nye fraværsgrenser i videregående opplæring. Hvordan kan Solberg si dette, når situasjonen med hensyn til frafall har vært omtrent lik i 20 år? Elever som i mange år har slitt med lite motivasjon, dårlig selvfølelse og svake resultater, blir ikke mer motivert eller flinkere bare ved å være til stede på skolen.

Hvorfor skjer dette? For det første skal man ikke forklare et komplekst problem kjøpt og enkelt. For det andre må det jo være noe med innholdet i skolen som er problemet. Jeg tenker ikke at det er det flotte og dedikerte norske lærerkorpset som skal angripes her, men jeg vil gjerne ha deres støtte for saken. Etter å ha jobba med dette i Utdanningsforbundet en stund og snakka med adskillige medlemmer, ikke minst noen rådgivere, er jeg selv overbevist om at skolen har blitt for teoretisk og akademisk, med altfor lite praktisk-estetiske fag og aktiviteter for de elevene som trenger det for å få en bedre skoledag. Teori, refleksjon og akademia fungerer godt for elever med ambisjoner i samme retning. Men mange av dem som ønsker en praktisk og yrkesmessig skole og utdanning, ødelegges av denne studieforberedende ungdomsskolen. Når elevene begynner på videregående, vil ofte kravene i fellesfagene gjøre at mange stryker, eller at de gir opp før de kommer så langt.

Som lokallagsleder støtter jeg Utdanningsforbundets politikk på alle punkter, men jeg mener at vi mangler en utdanningspolitikk og en utdanningspolitisk debatt som kan føre fram til politikk på dette området.

Ut fra vår øvrige politikk mener jeg at den situasjonen vi har i dag, med en ubehagelig stor gruppe unge under 30 år som ikke er under utdanning eller i arbeid, ikke skal aksepteres. Det går også inn i problemet med å opprettholde en bærekraftig velferdsstat. Som lærer og tillitsvalgt opplever jeg at det norske skolesystemet har sviktet en stor gruppe unge; unge som fortjener bedre, unge som Norge har bruk for i arbeid, ikke liggende uvirksomme hjemme. Dersom vi går til

Rett på sak

Arbeidsliv

Er kollektive avtaler gått ut på dato?

Unni E. Hegstad

medlem av sentralt pensjonistråd i Utdanningsforbundet

FOTO LISBET JÆRE

Den langvarige streiken som Akademikerne gjennomførte i høst, viste oss verdien av å ha en kollektiv avtale.

Striden handlet om legenes arbeidstidsordninger; Spekter ønsket å gå fra dagens kollektive turnusordninger til individuelle turnuser. Det vil si at vaktplan avtales med den enkelte lege og ikke lenger med de tillitsvalgte. Dette innebærer en endring i maktbalansen mellom partene, da det dreier seg om styringsrett og medbestemmelse, det vil si mer makt til arbeidsgiver.

Kalle Moene, økonomiprofessor ved Universitetet i Oslo, uttalte i nettutgaven av Dagsavisen 8. september at dette er brudd med en lang tradisjon i norsk arbeidsliv, og innebærer en individualisering av ansettelsesforholdet som tidligere har vært basert på kollektive avtaler. Han sier også at det er klar forverring av arbeidsforholdet når arbeidsgiver pålegger individuelle arbeidsplaner på bekostning av de kollektive.

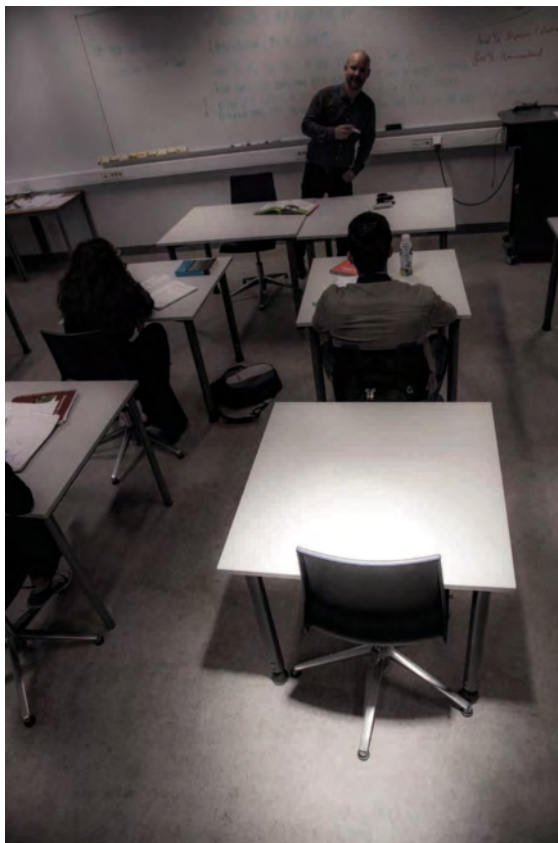
Mange vil nok synes det er besnærende selv å avtale arbeidsforhold og lønn. Et langt liv som tillitsvalgt i diverse lærerorganisasjoner gjør meg imidlertid svært skeptisk til en slik individualisering av lønns- og arbeidsvilkår.

En kollektiv avtale mellom en fagforening og en arbeidsgiver eller arbeidsgiverforening innebærer et større vern for den enkelte arbeidstaker, legger mindre press på midlertidige ansatte og vikarer og fremmer et bedre arbeidsmiljø. Men det må være en sentral avtale som sikrer rettighetene uavhengig av økonomi og lokale forhold. En kollektiv avtale omfatter alle medlemmene og det forplikter tillitsvalgte og medlemmer til å etterleve avtalen.

Jeg tror heller ikke flertallet av medlemmene i Utdanningsforbundet ønsker en slik individualisering. Den store motstanden i organisasjonen mot lokal lønn viser dette. Fellesskap, solidaritet og samhold er en forutsetning for en fagforening og har også vært viktig for framveksten av velferdsstaten.

Så kjære yrkesaktive fagforeningsvenner: Slutt opp om de kollektive avtalene! De er absolutt ikke gått ut på dato. Som lærerpensjonist er jeg glad for at tjenestepensjonen er en kollektiv avtale.

«Slutt opp om de kollektive avtalene!»

Den studieforberedende ungdomsskolen ødelegger framtidsplanene for mange elever som ønsker en mer praktisk utdanning, advarer Arild Sundt.

ILL. FOTO ERIK M. SUNDT

vår profesjonspolitik, skal vi jo fremme en etisk forsvarlig praksis. Når vi har elever som sliter med motivasjon og selvfølelse på ungdomsskolen, mener jeg at det å prøve mer av det samme på en litt annen måte (les: tilpassa opplæring) ikke er etisk forsvarlig, når vi som regel vet hva slags praktiske fag/aktiviteter eleven kunne ha lært mer av og profittert på. Er du enig i det siste, så si ifra til din tillitsvalgte og be om at saken tas opp på årsmøtet i lokallaget ditt med mål om å løfte saken videre i vårt flotte, men hierarkiske forbund.

Arild Sundt

lokallagsleder i Utdanningsforbundet Holmestrand

Lærerutdanning i matematikk

● **Geir Martinussen**
lærerutdanner
i matematikk
Høgskolen i Oslo og
Akershus

FOTO PRIVAT

Hvorfor stoler ikke regjeringen på institusjonene som utdanner lærere? Hvorfor innføres spesialkrav utelukkende til matematikk-karakteren?

ILLUSTRASJON Tone Lileng | post@tonelileng.no

Mye tyder på at Kunnskapsdepartementet (KD) ikke stoler på institusjonene som utdanner lærere, og ønsker å styre institusjonenes undervisning. Derfor er det nå innført nasjonal deleksamen i matematikk.

Dessuten har regjeringen innført krav om karakteren 4 i matematikk for alle som skal bli lærere, uansett om de skal undervise i matematikk eller ikke. Dette fører til at vi mister en rekke gode læreremner. En uønsket konsekvens blir dessuten at enda flere ufaglærte rekrutteres inn i skolen.

1. Nasjonal deleksamen i matematikk:

Mot klare råd fra både fagmiljø og utdanningsinstitusjoner har regjeringen valgt å innføre en nasjonal deleksamen i matematikk for alle lærerstudenter som har matematikk i fagkretsen sin. For å skaffe ryggdekning for tiltaket fikk regjeringen i sommer innført et nytt ledd i paragraf 3.2 i lov om universiteter og høyskoler. Der heter det nå: «Departementet kan fastsette at det skal avholdes obligatoriske nasjonale deksamener i enkelte fag eller emner, og om resultatet skal føres på vitnemålet.»

Tilbakevirkende kraft

For både studenter og institusjoner oppleves dette mildt sagt temmelig frustrerende. Bestemmelsen gjelder allerede fra inneværende studieår, noe som betyr at den gis tilbakevirkende kraft. Ingenting framgikk om en slik ekstra nasjonal eksamen verken av fagplaner eller forskrifter da studentene søkte seg inn.

Vektlegging av institusjonenes kompetanse

For KD er det viktig at institusjonenes fagmiljøer skal ha høy kompetanse. De skal nemlig selv både forske og følge med på internasjonalt forsknings-

og utviklingsarbeid (FoU) og gi FoU-basert utdanning. Selvsagt må det innebære at fagmiljøene ved de enkelte institusjonene må ha frihet til å utforme undervisningen ut fra den samlede kompetansen fagmiljøet besitter. Et resultat av dette er naturligvis at undervisningen foregår ulikt ved ulike institusjoner, med ulike fagplaner og ulike pensumbøker. I dette bildet passer det dårlig inn at man så skal ha en felles eksamen.

Ett eksempel

For å ta ett konkret eksempel: En av oppgavene ved den nasjonale delprøven i vår handlet om å løse et multiplikasjonsstykke med desimaltall ved hjelp av tom tallinje. Det er ikke noen faglig konsensus om at tom tallinje er den best egnede måten å konkretisere multiplikasjon med desimaltall på. Ulike fagmiljøer vil, på faglig grunnlag, prioritere ulikt i om hvorvidt dette undervises, eventuelt hvor mye det vektlegges, eller om man prioriterer andre modeller. Når nasjonal deleksamen inneholder spørsmål om dette, vil det naturligvis tvinge fram at alle institusjoner vil bruke tid på tom tallinje her.

Reduksjon av faglig frihet

Det er kanskje ikke å forvente at KD skal være i stand til å gå inn i en diskusjon på dette detaljnivået, men det prinsipielle bør være tydelig: En nasjonal deleksamen reduserer den enkelte institusjons frihet til å gjøre sine faglige prioriteringer. Det vil blant annet lett kunne redusere villigheten, og muligheten, til å ta nye forskningsresultater inn i utdanningene, fordi man må prioritere de gamle, som man antar vil komme på nasjonal deleksamen. Kort sagt: KD ber oss om å sikre oss professor- eller dosentkompetanse, men når vi skal velge hvilken matematikdidaktikk vi skal undervise studentene våre, er det best at vi ser på tidligere oppgaver fra nasjonal deleksamen.

Uønsket konformitet blir resultatet

Dette fører til at institusjonene tvinges inn i en sterkt uønsket konformitet. Statssekretær Bjørn Haugstad i Kunnskapsdepartementet har vært frontfigur i KD i dette spørsmålet. Han har uttalt at det kommer til å variere hvilke temaer som vil komme til nasjonal deleksamen. Dette bryter fullstendig med det som forventes av fagmiljøene ved

«Undervisningen foregår ulikt på ulike institusjoner, med ulike fagplaner og ulike pensumbøker. I dette bildet passer det dårlig inn at man så skal ha en felles eksamen.»

IKKE SITT DER
OG SKAP DERE!
DET ER LIK
PRØVE TIL ALLE,
-SÅ ALLE HAR
LIKE MULIGHETER
TIL MESTRING.
SÅNN ER LIVET!

de enkelte institusjonene. I alle emner må det i så fall heretter sees hen til tidligere eksempeloppgaver, nasjonale prøver og eksamener når undervisningen legges opp.

Kan det være grunn til å mistenke KD for å ville innføre felles fagplaner i matematikk for alle landets lærerutdanningsinstitusjoner?

Samme eksamen og samme vurdering for helt ulike studentgrupper

I Norge er det to ulike lærerutdanninger. Grunnskolelærerutdanning (GLU) 1.–7. utdanner lærere for barnetrinnene. Disse studentene tar 30 obligatoriske studiepoeng i matematikk i fagkretsen sin. I GLU 5.–10. utdannes lærere for mellom- og ungdomstrinnet. Der er det et krav at studentene skal ha ett av fagene norsk, engelsk, matematikk i fagkretsen sin. De andre fagene kan velges bort. De som velger matematikk som sitt favorittfag, tar 60 studiepoeng i faget, altså dobbelt så mange som for GLU 1.–7. Så ville man selvsagt kunne gå ut fra at det er temmelig stor forskjell både på prøven / eksamenen for de to temmelig ulike gruppene, men utrolig nok skal både eksamen og vurdering være lik.

Pilotprosjekt

Studieåret 2015–2016 gjennomførte KD et pilotprosjekt der alle med matematikk i fagkretsen sin ble pålagt å ha en felles nasjonal delprøve i brøk, prosent og desimaltall, med hovedvekt på brøk. Det ble arrangert én prøve høsten 2015 og én våren 2016. Utgangspunktet var at prøven skulle komme i det semesteret temaet sto på undervisningsplanen.

Stor variasjon i strykpersent

Høsten 2015 var det overveiende GLU 5.–10.-studenter som tok eksamen. Resultatene ble gode, «bare» rundt 10 prosent strøk. Sannsynligvis var de aller fleste som strøk, fra GLU 1.–7., som altså var i klart mindretall til eksamen. Til eksamen våren 2016 var de aller fleste fra GLU 1.–7. Nesten 40 prosent strøk.

Hva skyldes forskjellen?

Statssekretær Bjørn Haugstad i KD mener at den høye strykpersenten skyldtes at studentene ikke tok vårens eksamen alvorlig. Det må være tidenes politikersynsing. For selvsagt var det å forvente at resultatene ble langt svakere for studenter som bare tar 30 studiepoeng enn for dem som tar dob-

belt så mange, og som i tillegg har matematikk som sitt favorittfag. Regjeringsorganet Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (Nokut) gir dessuten uttrykk for at eksamenen var vanskeligere og at bedømmingen for GLU 1.–7.-studentene faktisk var strengere enn for GLU 5.–10.

Hvorfor i all verden lages det lik eksamen for to så ulike studieretninger? Selvsagt må det gis ulike eksamener for de to høyst ulike studentgruppene. Skulle eksamen være lik, måtte i det minste vurderingen innrette seg etter forventet kompetanse i de to svært ulike studieretningene.

Langt større eksamenspress for GLU 1.–7.

Et meget viktig tilleggsmoment er at GLU 5.–10.-studentene har én eksamen til i høstsemesteret, også den i matematikk. GLU 1.–7. har tre eksamener i ulike fag, arrangert av institusjonen, om våren. Så vil altså KD tvinge inn ytterligere en eksamen i en fra før svært hektisk eksamensperiode. Selvsagt vil det føre til at resultatene for GLU 1.–7. svekkes ytterligere. At ikke KD tar dette med i betraktningen, er ganske uforståelig.

Noen GLU 1.–7.-studenter tar 60 studiepoeng

En del studenter ved GLU 1.–7. tar 30 ekstra studiepoeng som fordyping i matematikk i sitt tredje eller fjerde studieår. Dersom forholdene skal være mest mulig like og rettferdige, og eksamen og vurdering være lik, må selvsagt eksamen for disse studentene vente til de er i gang med de siste 30 studiepoengene.

Noe må gjøres

Det er ikke for sent å gjøre noe med dette. Dessverre er høstens eksamen allerede arrangert, i desember, med like oppgaver for begge gruppene. Her må sensorene instrueres om å vurdere ulikt for GLU 5.–10. og GLU 1.–7. En gjennomgang av prøvene som ble gitt i pilotprosjektet høsten 2015 og våren 2016, viser at GLU 1.–7. med lik vurdering som utgangspunkt generelt skåret omtrent én karakter lavere enn GLU 5.–10., naturlig nok ut fra forskjellen i antall studiepoeng og forventet kompetanse.

Innføring av nasjonal deleksamen i matematikk er en av de store tabbene regjeringen har gjort innenfor lærerutdanning.

2. Kravet om karakteren 4 i matematikk for alle som skal bli lærere

En annen åpenbar tabbe er kravet om karakteren 4 i matematikk for alle lærerstudenter, enten de skal ha matematikk i fagkretsen sin eller ikke.

At en regjering der flere av medlemmene ikke oppnådde dette resultatet selv, og noen ikke

engang vil fortelle hva de oppnådde, kan gå inn for en slik ordning, er uforståelig. Regjeringen må forholde seg til fagfolk i slike spørsmål.

Jeg kjenner ingen lærerutdannere, verken i norsk eller engelsk, som mener at et krav om 4 i matematikk, men ikke i engelsk eller norsk, er greit, også for dem som ikke skal utdanne seg til matematikklærere. Derimot kjenner jeg til mange dyktige lærerutdannere som gir uttrykk for at de med et slikt krav ikke ville hatt mulighet for å komme inn på lærerstudiet. I dag gjør de en kjempejobb som lærerutdannere, om enn ikke i matematikk.

Etter 26 år som lærer i grunnskolen har jeg hatt en rekke dyktige kolleger, som så vidt klarte den gangens relativt beskjedne krav til matematikk-karakter, men som har vist seg å være særdeles dyktige lærere i norsk, samfunnsfag, engelsk, livssynsfag med mer.

Matematikk er en grunnleggende ferdighet i alle fag og undervises i alle fag som nettopp det. Men naturligvis på fagenes premisser. Å høre en statsråd argumentere med at det er viktig med 4 i matematikk, siden for eksempel kunnskap i statistikk er nødvendig i samfunnsfag, blir rett og slett for dumt. Selvsagt undervises det grundig i statistikk også i samfunnsfag.

I løpet av over ti år som lærerutdanner har jeg hatt svært mange studenter som begynte på studiet med 3 i matematikk fra videregående. Mange av disse gikk ut med toppkarakter og er i dag ypperlige lærere i matematikk. Det handler om motivasjon, grunnleggende forståelse og ikke minst om det som undervises i matematikk gjennom studiet på høyskole eller universitet, og måten undervisningen foregår på.

Krav til alle lærerstudenter

Kravet til matematikk fra videregående er altså nå at elevene skal ha 4 i gjennomsnitt på begge de obligatoriske eksamenene for å kunne bli lærerstudenter. Og, som nevnt, det gjelder uansett om de skal ha matematikk i fagkretsen sin som ferdige lærere eller ikke. Det hjelper ikke om de kun skal undervise i filologiske fag, som norsk, engelsk, samfunnsfag, livssynsfaget eller i de praktisk-estetiske fagene.

Ekstraundervisning i sommer

Elever som hadde lavere snitt enn 4 på de to eksamenene, fikk tilbud om ekstraundervisning i sommer, med påfølgende prøve, som merkelig nok omfattet begge emnene, for alle. Uansett om en elev hadde 4 i det ene emnet og 3 i det andre, skulle de avlegge eksamen i begge emnene, med krav om minimum karakteren 4. Dette har utvilsomt medvirket til at vi har mistet en rekke gode læreremner. Det er konkrete eksempler på elever

«Hvorfor i all verden lages det lik eksamen for to så ulike studieretninger?»

Kronikk

Hvis du emner på en kronikk, er det lurt å presentere ideen for redaktør Knut Hovland kh@utdanningsnytt.no.

Utgangspunktet er at temaet må være interessant og relevant, og språket godt og forståelig, for en bredt sammensatt lesergruppe. Stoff som bygger på forskning, må være popularisert. Det betyr blant annet at forskningsresultatet er det sentrale i teksten, og at det som handler om metode, har en svært beskjeden plass. Lengden kan være mellom 12.500 og 17.000 tegn inklusive mellomrom. Litteraturliste og henvisninger må være inkludert i antallet tegn. Eventuelle illustrasjoner må ikke sendes limt inn i wordfilen, men separat som jpg- eller pdf-filer.

«Kravet om 4 i matematikk for alle lærerstudenter er en beklagelig feilvurdering, men kan rettes opp.»

som har over 5 i snitt, men 3 i ett av matematikkemnene, og som ønsker å bli lærere i filologifag eller praktisk-estetiske fag, men som mister enhver utdanningsmulighet som lærere på grunn av kravet om fire i matematikk. Ett slikt eksempel ble omtalt i Utdanning nr. 14, og det finnes mange flere.

I en tid med stor lærermangel, som fører til at en stor andel elever undervises av ufaglærte, utestenger vi altså disse. Det er intet mindre enn tragisk. Tragisk er det også at den eksamenen/prøven som ble gitt til elever som ville forsøke å forbedre karakteren sin, var altfor omfattende, vanskelig og for lite i tråd med innholdet i fagplanene.

Det ble begått enkelte formelle feil, noe som førte til at en del av elevene fikk tilbud om å gjøre et nytt forsøk med en ny prøve. Denne prøven viste seg å være langt mer i tråd med det som burde være intensjonen. Ut fra erfaringene med den første eksamenen burde selvsagt samtlige kandidater som ikke oppnådde

karakteren 4, fått anledning til et nytt forsøk. Dessuten, hvorfor blander en de to emnene? Elever som har bestått eksamen fra videregående skole med 4 eller bedre i det ene emnet, burde selvsagt slippe å ta ny eksamen i begge emnene.

Kunnskapsdepartementet må revurdere firerkravet

Statssekretær Bjørn Haugstad mener at å heve karakterkravet i matematikk for alle lærerstudenter vil føre til «at flere av de dyktigste og mest motiverte studentene skal velge å bli lærere». Er dette noe KD vil stå inne for? Dersom svaret mot formodning skulle være ja, er følgende problemstilling meget aktuell: Er KD enig i at lærere fortjener høyere lønn og bedre arbeidsvilkår? I så fall, hva er naturlig at kommer først? Er KD i tvil om at dersom det innføres høyere lønn og bedre arbeidsvilkår for lærere, vil karakterkravene bli selvoppfyllende?

Kravet om karakteren 4 i matematikk vil føre til at elever med over

5 i snitt fra videregående skole, og 6 både i engelsk og i norsk, men som har 3 i det ene matematikkemnet og 4 i det andre, utestenges fra muligheten til å bli lærere i filologiske fag. Har regjeringen tatt dette med i betraktningen? Er det noen som helst tvil om at slik utestengelse av motiverte læreremner vil føre til økt lærermangel og flere ufaglærte inn i skolen?

Et tankekors er også uttalelsen fra en skoleleder ved en god og veldrevet skole, som forteller at med dette kravet ville verken vedkommende selv eller dyktige lærere der ha kommet inn på lærerstudiet.

Fortsatt er det ikke for sent for regjeringen å endre på både nasjonal deleksamen og 4-kravet, men det begynner å haste.

Revurder og vent til ny lærerutdanning starter høsten 2017

Høsten 2017 trer ny lærerutdanning i kraft. Det er fullt mulig å vente til da med å la nasjonal delprøve inngå som en egen eksamen. Men forhåpentlig vil regjeringen komme til at det mest fornuftige er å la det være med piloten, og kutte ut tanken om nasjonal deleksamen. Kravet om 4 i matematikk for alle lærerstudenter er en beklagelig feilvurdering, men kan rettes opp.

Deler av innholdet i denne kronikken har tidligere vært diskutert (blant annet) i nettavisen Khrono.no og i Dagsavisen.

Referanser:

- Proposisjon 81L (2014-2015)
- Lov om universiteter og høyskoler
- Nasjonale delprøver høst 2015 og vår 2016 med sensorveiledninger
- Delrapporter fra NOKUT etter ovennevnte delprøver.
- Nasjonal deleksamen høsten 2016 med sensorveiledning
- Utdanning nr. 14/2016 (blant flere)
- Pressemelding 29.9.2014 om firerkrav: www.regjeringen.no/no/aktuelt/Skjerper-opptakskravene-til-larerutdanningene/id2001847/ (Generelt negative hørings svar fra institusjonene, likevel innført fra høst 2016.) www.nrk.no/norge/stiller-krav-om-4-i-matte---nekker-a-oppgi-sin-egen-karakter-1.13090813
- Eksamensoppgaver til forkurs i matematikk www.aftenposten.no/norge/Staten-brukte-ti-millioner-pa-mattekurs-Pa-enkelte-skoler-strok-over-90-prosent-601701b.html

SIGVARTSEN
STEININDUSTRI

GEOMETRISKE FIGURER I GRANITT

Vi kan nå levere geometriske figurer til meget gunstige priser. Se reportasje i novemberutgaven av Utdanning fra Ås Ungdomsskole.

Dette bør være et interessant konsept i praktisk læresammenheng når det gjelder matematikk!

Ta kontakt for mer informasjon vedrørende priser og levering.
Tlf. 22 80 30 60 / 95 12 87 81 / jan-erik@sigvartsen.no

I Modum kommune er det ledig stilling som:

REKTOR—STALSBERG SKOLE

2. gangs utlysning

Vi søker etter en som ønsker seg en spennende skolelederjobb i en kommune som ønsker å satse på barn og unge.

Se fullstendig utlysningstekst på Modum kommunes hjemmesider
www.modum.kommune.no

Søknadsfrist: 23. januar

Hamar kommune

www.hamar.kommune.no

Med over 2500 ansatte er Hamar kommune den største arbeidsplassen i Hamar. Medarbeiderne har bakgrunn fra mange ulike yrkesgrupper og med svært allsidig kompetanse. Sammen jobber vi for en kommune vi alle kan være stolte av!

Vi søker:

Kunnskapssjef

Les mer: www.hamar.kommune.no

Søknadsfrist: 22. januar

Ferlekann

Ledige stillinger

Den norske skole Costa Blanca
fra 1/8-2017

Den norske skole Costa Blanca er en privateid barne-, ungdoms- og videregående skole beliggende i den idylliske kommunen Alfaz del Pi i Alicanteregionen på Costa Blanca-kysten i Spania.

Ut fra elevtall ønsker vi:

Faglærere og kontaktlærere i både grunnskolen og den videregående skolen.

Noen av stillingene kan bli en kombinasjon av undervisning på tvers av skoleslagene.

Alle stillingene gjelder for ett år med mulighet for forlengelse til to år. Vi har ledige stillinger i grunnskolen, på både barne- og ungdomstrinn, med vekt på fagene norsk, samfunnsfag, engelsk, kunst- og håndverk, mat og helse og musikk.

I videregående trenger vi faglærere med erfaring og utdanning innenfor norsk, matematikk, engelsk, psykologi og rettslære på studiespesialiserende programområde.

Det er også behov for lærere med spesialpedagogikk på alle trinn. Søknadsfrist: 12.02.2017.

Full utlysningstekst: <http://www.costablancaskole.com>
Tel: +34 965 887 767 costablancaskole@costablancaskole.com

● Se flere ledige stillinger på Lærerjobb.no

Lærerjobb.no

STILLINGSPORTALEN FOR UTDANNINGSSEKTOREN

Der kompetanse
og karriere møtes!

ER DU LÆRER OG SØKER JOBB?

Barnehage

Grunnskole

Videregående

Universitet/ Høgskole

Søk ledige stillinger på Lærerjobb.no

Klar for mer utdanning?

HiOA tilbyr en rekke master- og videreutdanninger for lærere.

Masterutdanninger

- Master i IKT-støttet læring
- Master i skolerettet utdanningsvitenskap med følgende fagforydypninger: begynneropplæring, engelsk, KRLE, kroppsøving, matematikk, musikk, naturfag, norsk, samfunnsfag og pedagogikk.
- Master i flerkulturell og internasjonal utdanning

Videreutdanninger

Vi tilbyr grunnkurs på 30 studiepoeng og forydypning, slik at en kan oppnå 60 studiepoeng i de aller fleste skolefag. I tillegg tilbyr vi Pedagogisk veiledning i utdanning og yrke, 15+15 studiepoeng.

For mer informasjon om opptakskrav og søknadsfrister, se:

www.hioa.no/studier-gfu

www.hioa.no/studier-lui

Pedagogisk veiledning i utdanning og yrke for lærere i barnehage og skole (emne 1)

Ønsker du formell kompetanse som praksislærer eller veileder for nyutdannede i barnehage eller skole?

Studiet passer for:

- deg som er eller ønsker å bli praksislærer i barnehage eller skole
- deg som er eller ønsker å bli veileder for nyutdannede i barnehage eller skole
- deg som har andre veiledningsoppgaver i barnehage eller skole og ønsker å videreutvikle din veiledningskompetanse

Emne 1 (15 studiepoeng) er samlingsbasert og går på deltid over to semestre.

Bestått emne 1 gir grunnlag for opptak på emne 2 (15 studiepoeng). Fullførte 30 studiepoeng gir økt godtgjøring som praksislærer.

Søknadsfrist: 1. mars 2017

Les mer:
www.hioa.no/ped-veil-1

Bli kvalifisert som yrkesfaglærer – studer hjemmefra

NTNU tilbyr høsten 2017 yrkesfaglærerutdanning (bachelor) i bygg- og anleggsteknikk, elektrofag, teknikk og industriell produksjon, elektrofag, helse og oppvekstfag

Treårig yrkesfaglærerutdanning ved NTNU er et samlingsbasert studium med kun tre ukesamlinger i semesteret. Internett brukes aktivt til kommunikasjon, læring, og oppgaveløsning.

Les mer om opptakskrav og jobbmuligheter på
www.ntnu.no/studier/byrk

Søknadsfrist 1. mars for søkere uten generell studiekompetanse. (Øvrige søkere 15. april)
www.samaordnaopptak.no

• Sett spor

Trenger du å friske opp dine tyskkunnskaper?

Kurs og hospiteringsopphold for tysklærere

I samarbeid med Utdanningsforbundet arrangerer Deutsche Auslands-Gesellschaft (DA) seminar, etterutdanningskurs og hospiteringsopphold for tysklærere i Tyskland

Etterutdanningskurs/seminar i Lübeck:

- Deutschland und die Deutschen heute, juni 2017
- Aktuelle Landeskunde intensiv, september, oktober og november 2017
- Seminar: Literatur, Medien, Jugendkultur, oktober 2017
Tema: Migration in Europa

DA dekker overnatting m/frokost, et varmt måltid pr. dag, underv. materiell m.m. Deltakeravgift fra 220-400 Euro.

Hospiteringsopphold:

- Schulalltag in Süddeutschland, 24. september - 1.oktober 17
- DA dekker overnatting m/fullpensjon hos tysk lærerfamilie m.m. Deltakeravgift 150 Euro.

For mer informasjon og søknadsskjema; www.udf.no/dag
Spørsmål? Kontakt Brit Adam, briada@udf.no
Søknader mottatt innen 10. februar 2017 blir prioritert.
Søknader mottatt etter fristen vil også bli behandlet.

Utdanning på nettet

I Utdannings nettutgave finner du blant annet løpende nyhetsdekning, reportasjer og debatter innen utdanningssektoren mens du venter på neste utgave av bladet.

UTDANNING
på nett
Utdanningsnytt.no

Foto: Shutterstock

UTDANNINGSNYTT.NO

Nordic Teachers' Space Camp 2017

Et spennende og inspirerende sommerkurs for lærere fra hele Norden. Campen er for realfagsinteresserte lærere i grunnskolen og videregående skole. Mange skoleeiere i Norge har stipendplasser - sjekk med din skole om du får dekket deltakeravgiften! Og du kan få reisestøtte.

Professorer og ingeniører vil sørge for at dagene på Andøya Space Center blir lærerike, inspirerende og uforglemmelige. Det blir forelesninger i spennende romrelaterte emner av Norges fremste eksperter innenfor romfart. Det blir gruppearbeid, hvor kunnskapen om matematikk, fysikk og teknologi settes ut i praksis. Det absolutte klimaks på Nordic Teachers' Space Camp, er oppskyting av en rakett med nyttelast som deltakerne selv har satt sammen og klargjort, slik får deltakerne ta del i de unike nasjonale ressursene som finnes på Andøya Space Center. Deltakerne får også delta på ulike opplevelser og aktiviteter på Romskipet Aurora, et lærings- og opplevelsessenter knyttet til virksomheten på Andøya Space Center. Opplevelsessenteret passer for besøkende i alle aldersgrupper.

Målet med Nordic Teachers' Space Camp er å inspirere realfagslærere til å ta i bruk romrelaterte emner og teknologi i undervisningen. Opplæringen blir tilpasset deltakernes faglige nivå. Det sosiale vil også bli ivaretatt, blant annet i form av fellesaktiviteter og hvalsafari. Deltakerne bor på hotellfløyen ved Andøya Space Center og alle måltider er inkludert.

Flere skoleeiere i Norge (både grunnskole og videregående skole) har egne stipendplasser på campen som lærere har muligheten til å søke på. Disse stipendplassene dekker deltakeravgiften.

Ta kontakt med din skoleeier eller NAROM for mer informasjon om stipendplasser: narom@narom.no

Arrangør: NAROM (Nasjonalt senter for romrelatert opplæring) i samarbeid med Utdanningsforbundet. Målet med samarbeidet er å skape kunnskapsrike, interesserte og entusiastiske lærere som kan vekke interesse og sikre rekruttering til real- og teknologifagene, samt gi økt kunnskap om og skape interesse for nytten av romvirksomhet.

Tid: 25.-30. juni 2017
Sted: Andøya Space Center i Nordland

Påmelding: www.narom.no

Påmeldingsfrist: 1. april
Deltakeravgift: kr 3000,- (inkluderer kost, losji)

Stipendplasser: Mange skoleeiere har stipendplasser som dekker deltakeravgiften

Reisestøtte: Deltakere fra Norge kan få dekket 50% av reisa (inntil 2000 kr)

MELD DEG PÅ I DAG!!
Begrenset antall plasser

NAROM

**UTDANNINGS
FORBUNDET**

Kurs og konferanser vinter/vår 2017

1. februar Barnehage og skole i lys av PISA OG TIMSS

Sted: Lærernes hus, Oslo
Pris: 750 (medlem), 1800 (andre)

Nå har de nye resultatene fra PISA og TIMSS kommet, og debatten om kvalitet og utvikling av skole og barnehage er igjen blusset opp. Hvordan står det egentlig til med det norske utdannings-systemet, og hvilken vekt skal vi tillegge resultatene fra PISA og TIMSS? I samarbeid med Utviklings-forum inviterer vi til dagskonferanse med noen av de fremste fagfolkene på området: Steffen Handal, Marit Kjærnsli, Svein Sjøberg, Dion Sommer, Unn I. Aasdalen og Hege Nilssen.

16. februar Mellom krav og støtte - lederen som balansekunstner

Sted: Scandic Hell, Stjørdal
Pris: 750 (medlem), 1800 (ikke-medlem)
Kursholder: Kjell Ribert
Begrenset antall plasser.

Et relevant lederkurs som vil ta utgangspunkt i deltakernes egne erfaringer. På kurset vil kursleder hjelpe deg til å bli en trygg og tydelig leder ved å bevisstgjøre deg på sammenhengen mellom det å stille krav og det å respektere den enkelte medarbeider.

22.februar Mobbing i barnehagen - fleip eller fakta?

Sted: Radisson BLU, Tromsø
Pris: 750 (medlem), 1800 (ikke-medlem)
Kursholdere: Ingrid Lund og Marianne Godtfredsen

Kurset fokuserer på forebyggende tiltak i barnehagen med vekt på hvordan barnehagens ansatte gjennom konkrete tiltak kan legge til rette for mobbeforebyggende arbeid i barnehagen.

28. februar Mellom krav og støtte - lederen som balansekunstner

Sted: Sørlandet Hotel, Kristiansand
Pris: 750 (medlem), 1800 (ikke-medlem)
Kursholder: Kjell Ribert
Begrenset antall plasser.

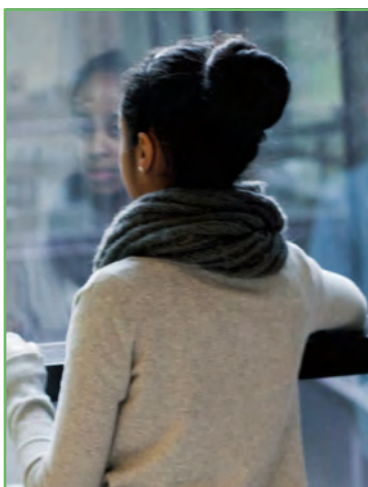
Et relevant lederkurs som vil ta utgangspunkt i deltakernes egne erfaringer. På kurset vil kursleder hjelpe deg til å bli en trygg og tydelig leder ved å bevisstgjøre deg på sammenhengen mellom det å stille krav og det å respektere den enkelte medarbeider.

2. mars Mellom krav og støtte - lederen som balansekunstner

Sted: Lærernes hus, Oslo
Pris: 750 (medlem), 1800 (ikke-medlem)
Kursholder: Kjell Ribert
Begrenset antall plasser.

Et relevant lederkurs som vil ta utgangspunkt i deltakernes egne erfaringer. På kurset vil kursleder hjelpe deg til å bli en trygg og tydelig leder ved å bevisstgjøre deg på sammenhengen mellom det å stille krav og det å respektere den enkelte medarbeider.

6.-7. mars Utenforskap i det flerkulturelle Norge

Sted: Lærernes hus
Pris: 2800 (medlem), 3500 (andre)

Anerkjennelse er avgjørende for en god inkludering i samfunnet. Flere mener at utenforskap, krenkelser og ekskludering skaper grobunn for parallelle samfunn, noe som igjen fører til radikaliserings. Hva kan vi gjøre for å unngå slike tendenser og løfte fram respekt, toleranse og et godt flerkulturelt samfunn til beste for oss alle?

Arrangør: Utdanningsforbundet i samarbeid med KLM Lahnstein

10. mars Når kroppen sier fra

Sted: Lærernes hus, Oslo
Pris: 750 (medlem), 1800 (ikke-medlem)
Kursholdere: Trond Diseth, Stein Førde, Ingrid Grasdal og Per Brodal

De siste årene har vi hatt en alvorlig økning i antall barn og unge som legges inn ved Rikshospitalet. Økende press og angst gjør at læring blir vanskelig. I løpet av skoletiden blir lekende barn til engstelige og stressede tenåringer. Denne felles utfordringen må tas på alvor.

For mer informasjon og påmelding: www.utoanningsforbundet.no/kurs
Kurspåmelding og spørsmål: kurs@udf.no – eller tlf.: 24 14 20 00

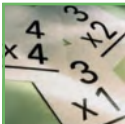
Kurs og konferanser vår 2017

14. mars Vurderingsarbeid i barnehagen

Sted: Sørlandet Hotel, Kristiansand
Pris: 750 (medlem), 1800 (andre)
Kursholdere: Morten Solheim og Turi Pålerud

Departementet har fremmet et forslag om å forankre barnehagens ansvar for vurdering i barnehageloven. Dette har bl.a. ført til en debatt om hvem som skal velge metode og verktøy i vurderingsarbeidet – barnehageeier eller den pedagogiske ledelsen i barnehagen.

23. mars Russisk matematikk

Sted: Royal Garden, Trondheim
Pris: 750 (medlem), 1800 (ikke-medlem)
Kursholdere: Kjersti Melhus og Gerd Inger Moe

Dette er et alternativt undervisningsopplegg for 1.-4. klasse. Utviklende opplæring i matematikk er navnet på denne undervisningsmodellen som kommer fra Russland. Modellen har sine røtter i Vygotskys teorier om læring og undervisning i sonen for nærmeste utvikling.

28. mars Kurs for historielærere i vgs

Sted: Lærernes hus, Oslo
Pris: 750 (medlem), 1800 (ikke-medlem)
Kursholdere: Morten Iversen, Glenn T. Helgø

Å undervise i historie setter store krav til variasjon i undervisningen og lærerens vurderingskompetanse. Kurset starter med temaet visuelle og kreative undervisningsopplegg hvor det presenteres konkrete tips. Del 2 tar for seg vurderingspraksis i forbindelse med gjennomføring av muntlig eksamen.

28. mars Pedagogiske relasjoner i skolen (DAG 1)

Sted: Lærernes hus, Oslo
Pris: 750 (medlem), 1800 (ikke-medlem)
Kursholder: Mirjam Harkestad Olsen

Å lede et klassefellesskap innebærer en evne til å bygge gode, positive relasjoner.

- Pedagogiske relasjoner – mellom hvem?
- Når relasjoner blir vanskelige
- Hva er den gode relasjonen?
- Prinsipper og praktiske erfaringer: lærerfortellinger, foreldrefortellinger

29. mars Klasseledelse (DAG 2, redusert pris ved deltakelse begge dager)

Sted: Lærernes hus, Oslo
Pris: 750 (medlem), 1800 (ikke-medlem)
Kursholder: Terje Ogden

God klasseledelse handler om å flytte kontroll fra lærer til elever, slik at elevene utvikler selvreguleringsferdigheter.

- Gode elev-lærerrelasjoner
- Hensiktsmessige regler og rutiner
- Miljøets atferdregulerende funksjon
- Forebygging og mestring av vanskelige situasjoner

4. april Kurs for historielærere i vgs

Sted: Royal Garden, Trondheim
Pris: 750 (medlem), 1800 (ikke-medlem)
Kursholdere: Morten Iversen, Glenn T. Helgø

Å undervise i historie setter store krav til variasjon i undervisningen og lærerens vurderingskompetanse. Kurset starter med temaet visuelle og kreative undervisningsopplegg hvor det presenteres konkrete tips. Del 2 tar for seg vurderingspraksis i forbindelse med gjennomføring av muntlig eksamen.

5. april Makt og maktbruk i arbeidslivet

Sted: Lærernes hus, Oslo
Pris: 750 (medlem), 1800 (ikke-medlem)
Kursholder: Endre Sjøvold

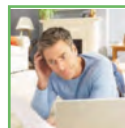
Hvordan håndtere praktiske situasjoner i arbeidslivet hvor makt utøves. Kurset gir en grunnleggende innføring i teorier om makt med en spesifikk gjennomgang av en atferdsmodell for beskrivelse av ulike baser for makt og hvordan maktbruk kan

6. april Non-verbal kommunikasjon

Sted: Lærernes hus, Oslo
Pris: 750 (medlem), 1800 (ikke-medlem)
Kursholder: Åge Boman Homleid

Kroppsspråk i klasseledelse og elevrelasjoner er tema på dette kurset. Det gis en grunnleggende innføring i ulike temaer innen nonverbal kommunikasjon, påvirkningskraft og tolkning. Det blir case og eksempler fra deltakernes egen hverdag.

6. april Kurs i OneNote – klassenotatbok

Sted: Lærernes hus, Oslo
Pris: 750 (medlem), 1800 (ikke-medlem)
Kursholder: Stine Brynildsen

På kurset vil du få presentert praktiske eksempler på hvordan OneNote klassenotatbok kan brukes til planlegging, samskriving, deling og vurdering for læring. Kurset passer for deg som har noe grunnleggende kjennskap til OneNote.

For mer informasjon og påmelding: www.utdanningsforbundet.no/kurs
Kurspåmelding og spørsmål: kurs@udf.no – eller tlf.: 24 14 20 00

Mona Mjøen McKiernan |

Advokatfullmektig i Advokatfirma Raugland

FOTO INGER STENVOLL

Ansettelse av lærere:

Kravene til relevant faglig og pedagogisk kompetanse

Rett før jul kom Sivilombudsmannen med en uttalelse i en sak der tre lærere mente seg forbigått til stillinger som yrkesfaglærer i en fylkeskommune.

Klagerne mente de som var tilsatt, manglet nødvendig utdanning. Sivilombudsmannen ga en uttalelse i saken etter opplæringsloven paragrafene 10-1, 10-6 og 10-6a, sett i lys av en ny avgjørelse fra Høyesterett.

Det ble uttalt i saken for Sivilombudsmannen at det var tvilsomt om fylkeskommunen hadde forstått kompetansekravene i loven riktig. I uttalelsen redegjøres det også for adgangen til å tilsette midlertidig dersom det ikke er søkere som oppfyller kompetansekravene.

Kompetansekravene for tilsetting av lærer

Målet ved tilsetting av lærere er å finne den søkeren som etter en samlet vurdering må anses best kvalifisert for stillingen. Det skal tas utgangspunkt i en sammenlignende kvalifikasjonsvurdering, på bakgrunn av utlysningsteksten og de kompetansekravene som følger av opplæringsloven, med tilhørende forskrifter. Sentrale momenter vil være utdanning, praksis, erfaring og personlig egnethet til stillingen. Ved vurderingen av personlig egnethet vil de som tilsetter, måtte bruke skjønn.

Opplæringsloven paragraf 10-1 stiller krav om

relevant faglig og pedagogisk kompetanse. Kravene til formell kompetanse er nærmere regulert i tilhørende lovforskrift. I en nyere avgjørelse fra Høyesterett (HR-2016-2229-A) kom retten til at de formelle kompetansekravene skal forstås som minimumskrav til utdanning og praksis. Tolkningen innebærer at det er rom for vurderinger av om en søker har relevant faglig og pedagogisk kompetanse ut over minimumskravene til formell utdanning. Det åpnes dermed opp for at tilsetningsmyndigheten som et ledd i vurderingen av om søkeren har relevant faglig og pedagogisk kompetanse, kan vurdere søkerens personlige egnethet til stillingen.

I dommen gjøres det likevel klart at det ikke kan stilles for strenge krav til personlig egnethet. Det uttales at vurderingen må være saklig, bygge på korrekt faktum og ikke være preget av utenforliggende hensyn. Det presiseres at dersom en søker etter en alminnelig kvalifikasjonsvurdering fremstår som dårligere egnet enn en annen, vil dette åpenbart ikke være tilstrekkelig.

I saken for Sivilombudsmannen kom ombudet til at fylkeskommunens forståelse av opplæringsloven var feil. Fylkeskommunen hadde tilsatt lærere som ikke oppfylte de formelle minimumskravene til kompetanse. Ombudet fant det likevel vanskelig å ta klart standpunkt til om to av søkerne, som oppfylte minimumskravene om formell utdanning, var forbigått. Dette fordi kompetansekravene ikke vil være oppfylt dersom fylkeskommunen etter en saklig vurdering hadde funnet de to søkerne personlig uegnet til stillingene, jf. opplæringsloven paragraf 10-1. Ombudsmannen bemerket likevel at det ikke var holdepunkter i

«Formålet ved tilsetting av lærere er å finne den søkeren som etter en samlet vurdering må anses best kvalifisert for stillingen.»

saksdokumentene for at fylkeskommunen hadde funnet søkerne uegnet til stillingene.

Adgangen til å ansette midlertidig eller på vilkår om å fullføre utdanning

Opplæringsloven paragraf 10-6 åpner for å tilsette midlertidig dersom det ikke er søkere som oppfyller kravene etter paragraf 10-1. Tilsetting etter paragraf 10-6 kan ikke ha en varighet lenger enn ett skoleår (til 31. juli). Bakgrunnen for dette er å sikre at skolen skal kunne tilby elevene undervisning, selv om det ikke finnes kvalifiserte søkere. Tidsbegrensningen sikrer at det innen skoleåret er over på nytt, må forsøkes å rekruttere kvalifiserte lærere.

Dersom det ikke er søkere som oppfyller kravene i paragraf 10-1, åpner opplæringsloven paragraf 10-6a for å tilsette personer som er i gang med lærerutdanning, på vilkår om at utdanningen blir fullført. Slik midlertidig tilsetting kan gå over til fast undervisningsstilling dersom utdanningen fullføres innen avtalt tidsfrist. Det kreves at søkeren er i gang med relevant utdanning på tidspunktet for tilsetting.

Fra forbundet

● **Utdanningsforbundet**

Steffen Handal | leder

FOTO MARIANNE RUUD

Min nyttårstale

Kjære alle sammen,

Vi som arbeider i utdanningssektoren i Norge, går et spennende år i møte. Det er mange årsaker til det. Den økonomiske utviklingen, den teknologiske utviklingen, klimaendringene, utviklingen av et stadig mer mangfoldig samfunn – alt sammen påvirker og setter rammer for hvordan lærere og ledere i barnehage og skole kan og må arbeide mot barnehagen og skolens mål. Og fordi endringene i omgivelsene går stadig raskere, må vi tilpasse den måten vi jobber på og innholdet i læringsarbeidet stadig oftere. Derfor er vi klare til å følge opp Stortingets og Regjeringens intensjoner og delta aktivt i arbeidet med å utvikle nye læreplaner som skal tilpasse innholdet i læringsarbeidet til en ny tid. Vi er klar over at dette skal være samfunnets oppdrag til sektoren, men samtidig tror vi oppdraget bør bygge på lærerprofesjonens forskningsbaserte og erfaringsbaserte kunnskap. Det vil øke sjansen for å lykkes.

Men barnehagen og skolen skal ikke kun fungere slik at vi utvikler passivt tilpasningsdyktige samfunnsborgere som tar utviklingen for gitt, snarere tvert imot. Vår viktigste oppgave er å utvikle og oppdra framtidige samfunnsborgere med vilje, mot, kunnskap, kompetanse, solid verdigrunnlag, og som derfor kan forme sin egen framtid. Barnehagebarn og elever skal både sosialiseres inn i sitt eget samfunn, og de skal utvikle sitt eget «jeg» som oppfatter seg som fri og uavhengig. Utdanning handler derfor ikke bare om å gi kunnskap om og kompetanse til å håndtere det som er, men også evnen og viljen til å endre og utvikle sine omgivelser. Det handler om å utvikle det potensialet små mennesker har slik at de kan utnytte sine evner og leve gode liv, intet mindre.

Derfor er lærergjeringen en kompleks oppgave. Den er altså mer enn bare komplisert. Som lærer kan man ikke gjenta innhold, metoder og arbeidsprosesser og forvente at man oppnår de samme resultatene. Til det har elevenes bakgrunn, personlighet og ulike omgivelser for stor betydning for hvordan læringsarbeidet virker. Den anerkjente utdanningsforskeren Gert Biesta fra Nederland har beskrevet sammenhengen mellom undervisning og læring som en løs kopling. Men det betyr

ikke at lærerprofesjonen mangler solid kunnskap og kompetanse om hva som er kvalitativ god yrkesutøvelse. Utfordringen er at kunnskapen og kompetansen om hva som virker ikke er like konkret eller sikker på samme måte og nivå som for en del andre profesjoner. God lærerkompetanse forutsetter solid grunnkompetanse, men den utvikles i stor grad i praksis og i det profesjonelle fellesskapet.

Lærere blir gode gjennom praksis. Men kanskje hadde vi blitt gode raskere dersom vi kunne bruke mer tid i det profesjonelle fellesskapet. Tid er en nøkkelfaktor i lærernes og skoleledernes arbeid. Dersom det skal ryddes mer tid til aktiviteter i det profesjonelle fellesskapet, må andre oppgaver reduseres og man må kanskje arbeide på andre måter. Dette handler både om reguleringen av lærernes arbeidstid, om ledelsens tilrettelegging og om lærernes eget initiativ til å prøve ut nye måter å jobbe på. Mye av utdanningsforskningen fra de siste årene tyder på at potensialet for økt kvalitet i læringsarbeidet henger nøye sammen med mer samarbeid om det lærerne mener er relevant for kjerneoppgavene – i nettverk i den enkelte barnehage og skole og på tvers, lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

Lærernes profesjonsfellesskap er globalt. Vi er medlemmer av verdens største sammenslutning av arbeidstakere med over 30 millioner medlemmer. Education International ivaretar våre interesser og synspunkter i forhold til FN-systemet, herunder spesielt UNESCO og ILO, Verdensbanken, EU, OECD og andre som påvirker rammene for arbeid i utdanningssystemet. Våre høye profesjonsidealer er nært knyttet til oppfatningen om at alle mennesker har rett til likeverdig og gratis utdanning med høy kvalitet. Denne målsettingen utfordres stadig sterkere, spesielt gjennom private aktører som ønsker å utvikle utdanningsområdet til et kommersielt marked. Selv om vi har eksempler på dette også i eget land, er det for nesten ingen ting å regne i forhold til det som skjer ute i verden, spesielt i utviklingslandene. Min appell til alle foreldre og besteforeldre med barn i barnehage og skoler er derfor: Støtt opp om ditt barns utdanning, men vær like opptatt av alle barns rett til likeverdig og gratis opplæring.

«Derfor er lærergjeringen en kompleks oppgave.»

Rydder opp i barnehagelærernormen

Utdanningsdirektoratet foreslår justeringer i forskriften om pedagogisk bemanning. Blant annet skal «3-årstrikset» ikke lenger være mulig.

Utdanningsdirektoratet har sendt noen få, men viktige forslag knyttet til pedagogisk bemanning på høring. I hovedsak er det snakk om å rydde opp i en praktisering som har vært i strid med intensjonene i lovverket.

– Dette er en god nyhet! Flere av forslagene som kommer nå, vil bidra til å styrke den pedagogiske bemanningen i mange barnehager, sier nestleder i Utdanningsforbundet, Hege Valås.

Treåringer og styrere

Et av forslagene er at et barnehagebarn skal regnes for å være tre år fra og med august det året de fyller tre år. Tidligere har enkelte barnehager regnet barn som tre år fra januar av. Gjennom dette «3-årstrikset» har de kunnet operere med færre barnehagelærere – fordi det stilles lavere krav til barnehagelærertetthet når barna er tre år eller mer.

Et annet forslag er at styrernes tid til administrasjon og ledelse ikke skal regnes med når barnehagene skal oppfylle kravene til pedagogisk bemanning. Det er kun i de tilfellene der styrer er til stede i det daglige arbeidet direkte med barna, at styrere kan regnes med i pedagognormen.

– På begge disse områdene har vi sett at det har blitt syndet en del,

både der det er private eiere og der barnehagene er kommunale. Denne opprydningen er derfor viktig, sier Valås.

Utløser ny pedagogisk leder

Et tredje forslag som Utdanningsforbundet mener er viktig, er forslaget om at det skal utløses en ny fulltids ped.lederstilling idét man har ett barn mer enn maksimalt antall barn per pedagogiske leder.

– I de forslagene som kommer nå ser vi resultater av vårt langsiktige arbeid med å få på plass kvalitets-sikrende bestemmelser i lovverket, sier Valås.

Fortsatt ingen bemanningsnorm

Norske barnehager har fortsatt ingen norm for hvor mange ansatte det skal være totalt, i forhold til antall barn, bare en norm for hvor mange barnehagelærere det skal være. Det er imidlertid vedtatt at en bemanningsnorm skal komme innen 2020.

I vår gjorde flertallet på Stortinget det klart at de var utålmodige. Stortinget vedtok at regjeringen «snarest, og senest høsten 2016» måtte fremme en sak for Stortinget der regjeringens arbeid med bemanningsnorm og barnehagelærernorm ble gjort rede for.

– Vi har fortsatt ikke sett at

– Dette er gode nyheter! Vi ser resultater av arbeidet for å styrke kvaliteten, sier Hege Valås. FOTO ELI KORSMO

regjeringen har kommet med en plan for innfasingen av bemanningsnorm og vi har heller ikke fått en grundig vurdering av hvorvidt vi skal få lovfestet et krav om minst 50 prosent barnehagelærere, sier Valås.

Kunnskapsdepartementet har varslet at det i løpet av våren 2017 vil bli sendt ut et forslag om bemanningsnorm, men det er ingenting som tyder på at en styrking av barnehagelærernormen vil være et tema der.

50 prosent barnehagelærere

I statsbudsjettet for 2017 skrev regjeringen noen få setninger om at «Eit eventuelt krav om å auke delen barnehagelærere må mellom anna sjåast i samanheng med utviklinga i talet på barnehagelærere som blir

utdanna og som blir i yrket. Eit krav om å auke delen barnehagelærere i grunnbemanninga til for eksempel 50 pst. vil koste om lag 900 mill. kroner».

Etter det Utdanningsforbundet forstår har ikke regjeringen planer om å foreslå en opptrapping fra dagens krav om at rundt en av tre ansatte skal være barnehagelærere, til at halvparten skal være det.

Utdanningsforbundet har siden 2015 hatt en egen offensiv med mål om minst 50 prosent barnehagelærere i det direkte arbeidet med barna.

– Nå jobber vi opp mot alle partiene frem mot neste års stortingsvalg, og vi håper og tror vi vil lykkes etter hvert, sier Valås.

Disse sidene er utarbeidet av kommunikasjonsavdelingen i Utdanningsforbundet.

Lærere fornøyd med vid

Lærerne var gjennomgående fornøyd med videreutdanningstilbudet de fikk i skoleåret 2015/16. FOTO OLE WALTER JACOBSEN

Om lag 5000 lærerne tok videreutdanning i skoleåret 2015/16. Hele 90 prosent sier at de opplevde kvaliteten på studiene som «gode» eller «svært gode».

Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning (NIFU) har på vegne Utdanningsdirektoratet undersøkt hvor fornøyd norske lærere er med videreutdanningen de har tatt. 56 prosent av de 5000 som tok videreutdanning i skoleåret 2015/16 besvarte spørsmålene i undersøkelsen, og kort oppsummert er konklusjonen klar:

Lærerne er godt fornøyd med tilbudet!

Over 90 prosent oppgir at de mener kvaliteten på studiene er «god» eller «svært god». Det er likevel noen forskjeller mellom fagene, og det er særlig didaktikken studentene er mindre fornøyd med. Her kommer det frem at mange ønsker å lære mer om konkrete undervisningsopplegg og metoder til bruk i undervisningen. Det er også noen forskjeller mellom studiesteder, og matematikkstudentene – som er i flertall – er relativt sett mindre fornøyd med studiet enn de som studerer andre fag.

Kurs i Utdanningsforbundet

Mobbing i barnehagen

22. februar arrangerer vi kurs i Tromsø om mobbing i barnehagen. Kurset fokuserer på forebyggende tiltak i barnehagen med vekt på hvordan barnehagens ansatte gjennom konkrete tiltak kan legge til rette for mobbeforebyggende arbeid i barnehagen. Kursholdere er Ingrid Lund og Marianne Godfredsen. Kurset var fulltegnet med venteliste i Trondheim i november – sørg for å sikre deg og dine ansatte plass på kurset i Tromsø!

Når kroppen sier ifra

10. mars inviterer vi til et svært relevant kurs i Lærernes hus. De siste årene har vi hatt en alvorlig økning i antall barn og unge som legges inn ved

Rikshospitalet for sammensatte komplekse psykosomatiske tilstander. Økende press og angst gjør at læring blir vanskelig. I løpet av skoletiden blir lekende barn til engstelige og stressede tenåringer. Denne felles utfordringen for skolen, foreldre og helsevesen må tas på alvor og kurset tar opp hvordan dette kan gjøres. Kurset er et samarbeid mellom Utdanningsforbundet og Oslo Universitetssykehus, Rikshospitalet. Det er de fremste forskerne på feltet som kommer til Lærernes hus denne dagen: Trond Diseth, Stein Førde, Ingrid Grasdal og Per Brodal. Meld deg på i dag!

Les mer på www.udf.no/kurs

videreutdanningen

Mest tilfreds med vikarordningen

Tre fjerdedeler av lærerne har valgt vikarordning, og de er gjennomgående mer tilfredse med finansieringsordningen enn den fjerdedelen som har valgt stipendordning. Her sier for eksempel åtte prosent at de ikke får dekket noen utgifter, til tross for at skoleeier plikter å dekke reise, opphold og læremidler.

Svært mange av de som tar videreutdanning har allerede lang, høyere utdanning, og er tydelig interesserte i å utvikle seg ytterligere faglig. Hele 56 prosent oppgir nemlig at de tar videreutdanning av faglig interesse. Kun ni prosent av lærerne oppgir at de tar videreutdanning på grunn av de nye kravene til kompetanse for undervisning.

Konsekvenser av videreutdanningen

Hva fører så den nye kunnskapen som lærerne får ved videreutdanningen med seg av fordeler og ulemper?

Det ligger i Utdanningsdirektoratets krav til studietilbudene at de skal inneholde elementer som fører til kunnskapsdeling med kolleger. Likevel er det mange (71 prosent) som rapporterer at de aldri presenterer det de har lært for kollegiet. Samtidig må man være oppmerksomme på at det kanskje ikke er hensiktsmessig at en lærer som eksempelvis tar videreutdanning i matematikk presenterer det han har lært for hele lærerkollegiet. Når kunnskapsdeling forekommer, er det

oftest gjennom diskusjon i lærerteam, eller i andre mer uformelle samtaler med kolleger, forteller respondentene.

Vel så interessant er kanskje tilbakemeldingene fra hver tiende lærer om at elevene «ofte» eller «alltid» mister undervisning mens lærerne er borte for å ta videreutdanning. Hver fjerde lærer sier imidlertid at det skjer «sjelden», men hvem er det da som underviser elevene?

30 prosent erstattes av ukvalifiserte

Hele 30 prosent av lærerne sier nemlig at elevene «ofte» eller «alltid» blir undervist av ukvalifisert mens de er borte, og 26 prosent av lærerne i ungdomstrinnet mener også at videreutdanningen har hatt negative konsekvenser for elevenes faglige progresjon.

NIFU-undersøkelsen har vært foretatt årlig siden 2010. Et nytt spørsmål i 2016-undersøkelsen er om det foreligger kompetanseutviklingsplaner eller andre strategier for oppfylld av kompetansekravene ved den enkelte skole. Mer enn halvparten svarer «vet ikke», i tillegg svarer en stor andel «nei».

For øvrig vil Utdanningsforbundet gjennomføre sin egen undersøkelse om videreutdanningsstrategien våren 2017.

Søknadsskjema for studieåret 2017-2018 blir tilgjengelig fra 1. februar.

Husk betalingsfristen for dine forsikringer!

Betalingsforfallet for dine kollektive forsikringer for 2017 er 16. januar om du betaler med giro og eFaktura, og 20. januar om du har Avtalegiro. Ønsker du å gjøre endringer i dine forsikringer før betalingsforfallet, må du kontakte oss på forsikring@udf.no, eller gjøre endringene på Min side på udf.no.

I medlemsappen til Utdanningsforbundet kan du endre adressen din, se medlemskortet og reisekortet ditt om du har reiseforsikring hos oss. Ønsker du å tegne en forsikring, gjør du dette på udf.no/medlemstilbud.

Lærerprofesjonens etiske råd har fått egen nettside

Lurer du på hvem medlemmene av rådet er og hvordan du kan kontakte dem? Sjekk ut rådets nye nettside.

Rådet behandler innkommende saker konfidensielt og alle innkommende saker vil bli vurdert. Rådet skal behandle saker av prinsipiell karakter i henhold til rådets mandat. Alle innsendere vil få svar på sin henvendelse.

Uavhengig stilling

Lærerprofesjonens etiske råd ble opprettet i 2016 og skal støtte opp om etisk forsvarlig praksis i utdanningssektoren til beste for barn, unge og voksne.

Rådet skal fremme verdiene i Lærerprofesjo-

nens etiske plattform og har en fri og uavhengig stilling. Medlemmene ble oppnevnt etter en åpen nominasjonsprosess, og uavhengig av organisasjonstilhørighet. Rådet har ni medlemmer, hvorav fem av dem er fra profesjonen, og fire av dem har annen relevant kompetanse.

Råd for hele profesjonen

Utdanningsforbundet har, som landets største lærerorganisasjon, påtatt seg ansvaret for opprettelsen og driften av rådet i oppstartsfasen. På sikt kan dette endres, fordi rådet er opprettet for hele lærerprofesjonen i Norge.

Nettsiden finner du på www.laereretikk.no

SKJERMBILDE FRA LAERERETIKK.NO

Fra 11.995,-

Spesialpris pr. person
i delt dobbeltlugar

I samarbeid med Utdanning

Blomstercruise i Nederland og Belgia 25. – 30. april

Bli med oss på cruise og opplev det fargerike blomsterfloret i det romantiske Nederland og Belgia når vi drar på båttur på elver og kanaler, besøker unike byer og lar oss begeistre i verdens største blomsterpark.

INKLUDERT I PRISEN:

- 5 netter på MS "Arlene"***
- All-inclusive på båten (lokale drikkevarer fra 11-23)
- Alle måltider
- Kapteinens gallamiddag
- En ubeskrivelig fargerik tur med guiding
- Byvandring i Antwerpen, Brussel, Willemstad og Wijk bij Duurstede
- Besøk i den botaniske hagen
Le Botanique, frilandsmuseet Zaanse Schans, blomsterauksjonen i Aalsmeer og blomsterparken Keukenhof
- Båttur på kanalene i Amsterdam
- Dyktig norsktalende reiseleder på hele reisen
- Og mye mer!

Vitus
REISER FOR VOKSNE

Les mer og bestill på www.vitusreiser.no/ut
eller ring 09215 (man-fre 0830-1530)